

Broj 1/2022. - Godina CXXXVI - Sarajevo

VRHBOSNA

Službeno glasilo Vrhbosanske nadbiskupije

VRHBOSNA - Službeno glasilo Vrhbosanske nadbiskupije

Izdavač:

Vrhbosanska nadbiskupija
Kaptol 7, BiH - 71000 Sarajevo

Nakladnik:

Medijski centar Vrhbosanske nadbiskupije

Odgovara:

Mons. Tomo Vukšić,
vrhbosanski nadbiskup

Glavni urednik:

Dražan Kustura

Grafička obrada:

Medijski centar Vrhbosanske nadbiskupije

Tisak:

Suton - Široki Brijeg

Sadržaj

UVODNIK

Na prekretnici promjena	5
-------------------------------	---

SVETA STOLICA

Poruka Svetoga Oca Franje za 30. Svjetski dan bolesnika	7
Poruka pape Franje za Svjetski dan misija 2022.	10
Pismo pape Franje supružima povodom Godine "Obitelji - Amoris laetitia"	14
Poruka pape Franje za 56. Svjetski dan sredstava društvenih komunikacija	17
Božićna Papina poruka <i>Urbi et Orbi</i>	20
Poruka pape Franje za korizmu 2022.	22

BK BiH

Održano 24. zajedničko zasjedanje biskupa BK BiH i HBK	25
Hrvatski prijevod novih zaziva u Lauretanskim litanijama i Litanijama u čast Sv. Josipa	27
Apel Komisije „Justitia et pax“ BK-a BiH moćnicima svijeta da zaustave požar rata na području Ukrajine	29

IZ VRHBOSANSKE NADBISKUPIJE

Papa Franjo umirovio kardinala Vinka Puljića	30
Oproštajni govor kardinala Puljića	31
Nastupni govor nadbiskupa Tome Vukšića	32
Tema proljetne dekanatske korone: <i>Pastoralna uloga Katoličkog tjednika i drugih katoličkih tiskovina i medija u životu župne zajednice</i>	34
Svim svećenicima Vrhbosanske nadbiskupije do 10 godine misništva	35
Trajna izgradnja svećenika Vrhbosanske nadbiskupije do 10 godine misništva	36
Liturgijsko predstavljanje novoga vrhbosanskog nadbiskupa i metropolite	40
Imenovanja i premještaji	41
Dozvole	42
Kronika vrhbosanskog nadbiskupa kardinala Vinka Puljića od 1. prosinca 2021. do umirovljenja 29. siječnja 2022.	43
Kronika vrhbosanskog nadbiskupa mons. Tome Vukšića od 29. siječnja do 01. ožujka 2022. ...	47

PRILOZI

Propovijed nadbiskupa Vukšića na Misi božićnog bdijenja	49
Propovijed kard. Puljića na Božić 2021.	51
Propovijed nadbiskupa Vukšića prigodom obljetnice rođenja i krštenja nadbiskupa Stadlera	53
Propovijed nadbiskupa Vukšića na Pepelnicu	55

BILJEŽIMO

Bogojavljenje u prvostolnici i obljetnica biskupskog ređenja kard. Puljića	57
Dan posvećenog života u sarajevskoj katedrali	59

Sjednica umrežavanja struktura	61
Susret animatora liturgijskog pjevanja Vrhbosanske nadbiskupije	63
Održan seminar trajne izgradnje svećenika Vrhbosanske nadbiskupije	65
NAŠI POKOJNI	
+ vlč. Ivan Bošnjak	66
DODATAK	
Statistika Vrhbosanske nadbiskupije u 2021.	67

Na prekretnici promjena

Splet različitih okolnosti, izvanjskih i nutarnjih, kod pojedinca, naroda ili čitavog čovječanstva može proizvesti svojevrstne prekretnice koje se ogledaju u prestanku nečega do tada redovitoga i uobičajenoga te početku nečega novoga. Događaji s početka 2022. najbolje o tome svjedoče. Nakon višemjesečnih tenzija ponajprije verbalnih i diplomatskih putem medija između s jedne strane Ukrajine, za koju se vjerovalo da ima pomoć Europske Unije, SAD-a i NATO saveza, te s druge strane Rusije 24. veljače 2022. ruski predsjednik **Vladimir Putin** naredio je, kako je on nazvao, „specijalnu akciju“ vojske na Ukrajinu što je, ispostavilo će se u konačnici ništa drugo nego agresija na tu nekada članicu SSSR-a. Nakon dugo vremena svijet se nalazi na prekretnici. Ukrajinska kriza vrlo lako se može prenijeti i na druga područja. Nemali broj ljudi strahuje i od Trećeg svjetskog rata, a pojedini analitičari sve više govore i o posljedicama na poslovično lako zapaljivi Balkan koji je oduvijek bio mjesto smjenjivanja različitih utjecaja velikih sila. Napeta situacija u Ukrajini u mnogome podsjeća na događaje s početka 90-ih godina prošloga stoljeća u bivšoj Jugoslaviji. Tada je na čelo Vrhbosanske nadbiskupije došao **kardinal Vinko Puljić** te se u prvim godinama svoje službe suočio s najvećim mogućim izazovom – ratom i stradanjem ljudi.

Nakon 31. godine pastoralne brige za povjerenu mu dijecezu **papa Franjo** umirovio ga je 29. siječnja 2022., a budući da je ranije već imenovao **mons. Tomu Vukšića** nadbiskupom koadjutorom on je po automatizmu preuzeo upravljanje Vrhbosanskom nadbiskupijom. Dolazak nadbiskupa Vukšića na čelo površinski najveće crkvene administrativne jedinice u Bosni i Hercegovini predstavlja i svojevrstnu prekretnicu, a opće stanje u društvu u mnogim parametrima je slično onom kada je kardinal Puljić imenovan vrhbosanskim nadbiskupom. Svjestan je toga je mons. Vukšić koji je u svom pozdravnom govoru, među ostalim, poručio: „Zadaća je katoličkoga biskupa davati doprinos i za uspostavu sloge u društvu u kojemu ga je Providnost Božja poslala služiti.

Naravno, ljubomorno pazeći da se poštuju i čuvaju dostojanstvo svakoga čovjeka i naroda te pojedinačna ljudska prava i kolektivna prava svakoga naroda i manjinskih grupa. Katolička Crkva zna da je to moguće ostvariti samo ako se donesu i dosljedno primjenjuju odgovarajući pravedni zakoni.“

Ujedno od pravednih zakona i njihove primjene ovisi i cjelokupno društveno raspoloženje, a samim tim i budućnost zemlje. Posljedično i budućnost Vrhbosanske nadbiskupije. Aktualna situacija sveopće nesigurnosti, izražene korupcije, stranačke podobnosti i podčinjenosti, neriješenih brojnih pitanja za odvijanje normalnog života samo dodatno mogu pospješiti odlazak ljudi iz zemlje. To je jedan od najvećih izazova s kojima će se suočiti i nadbiskup Vukšić. Demografska slika u nadbiskupiji nije najoptimističnija te ona prema božićnom blagoslovu iz 2021. broji 127 502 vjernika što je za 1 687 manje u odnosu na godinu prije kada ih je bilo 129 189. Sve manji broj krštenja i vjenčanja, osobito onih koji nakon primljenih sakramenata ostaju živjeti u nadbiskupiji, povećan mortalitet jasno se odražava i na broj zvanja. Tako je trenutno u travničkom sjemeništu pet mladića, a u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu 12 bogoslova, od čega šest vrhbosanskih.

No, svakako ohrabruje da nadbiskupija ima 217 dijecezanskih svećenika, četiri đakona i jednog trajnog đakona. U njoj djeluju četiri muške redovničke zajednice, od kojih su najbrojniji i u pastoralu najprisutniji franjevci te 14 ženskih redovničkih zajednica. Uz to je obnovljena većina u ratu stradanih crkvenih objekata. Vrhbosanska nadbiskupija ima i vlastite medije, izrađen i prepoznatljiv školski sustav, karitativnu i katehetsku djelatnost, pastoral s različitim skupinama, obiteljsko savjetovalište, a uz to se očekuju i plodovi nedavno završene Prve sinode Vrhbosanske nadbiskupije.

Kada se sve uzme u obzir jasno je kako se cijeli svijet, ali i Vrhbosanska nadbiskupija nalazi na svojevrstnoj prekretnici promjena. Izazovi su brojni, svakodnevnici „križevi“ neće izostati, no ne smije izostati ni vjera i pouzda-

UVODNIK

nje u Božju providnost. U tome duhu zasigurno će i nadbiskup Vukšić trebati hrabriti svoje vjernike riječima Sv. Pavla koje je uputio Timoteju: „Da se obavljaju prošnje, molitve, molbenice i zahvalnice za sve ljude, za kraljeve i sve koji su na vlasti, da provodimo miran i spokojan život u svoj bogoljubnosti i ozbiljnosti“ (1 Tim 2,1-2).

Dražan Kustura

Poruka Svetoga Oca Franje za 30. Svjetski dan bolesnika

SVETA STOLICA

Povodom 30. Svjetskog dana bolesnika koji je obilježen na spomendan Blažene Djevice Marije Lurdske, 11. veljače papa Franjo poslao je prigodnu poruku koju donosimo u cijelosti:

Draga braćo i sestre,

Sveti Ivan Pavao II. ustanovio je prije 30 godina Svjetski dan bolesnika kako bi u Božjemu narodu, katoličkim zdravstvenima ustanovama i civilnome društvu osvijestio važnost posvećivanja pozornosti i pažnje bolesnicima i onima koji o njima brinu [1].

Zahvalni smo Gospodinu za napredak koji je u tim godinama postignut u partikularnim Crkvama diljem svijeta. Učinjeni su mnogi pomoci, ali još je dug put do toga da se osigura da svi bolesnici, kao i oni koji žive u mjestima i situacijama velikog siromaštva i marginaliziranosti, dobiju potrebnu zdravstvenu skrb, kao i pastoralno praćenje koje im može pomoći da svoju bolest žive u jedinstvu s raspetim i uskrslim Kristom. Neka nam 30. svjetski dan bolesnika, čija se završna proslava zbog pandemije neće održati kako je planirano u Arequipi u Peruu, već u Bazilici svetog Petra u Vatikanu, pomogne rasti u blizini i služenju bolesnima i njihovim obiteljima.

1. Milosrdni kao Otac

Tema izabrana za ovaj 30. dan bolesnika: »Budite milosrdni kao što je Otac vaš milosrdan« (Lk 6,36), potiče nas, prije svega, da svoj pogled upravimo Bogu »bogatom milosrdem« (Ef 2,4), koji na svoju djecu uvijek gleda s očinskom ljubavlju, pa i kada se udalje od njega. Milosrđe je, naime, Božje ime *par excellence*, koje izražava njegovu narav ne kao povremeni sentimentalni osjećaj, već kao silu koja je prisutna u svemu što On čini. Ono objedinjuje u sebi snagu i nježnost. Stoga možemo s oduševljenjem i zahvalnošću reći da Božje milosrđe ima u sebi i dimenziju očinstva i dimenziju majčinstva (usp. Iz 49,15), zato što se On brine za nas snagom oca i nježnošću majke, uvijek željan podariti nam novi život u Duhu Svetome.

2. Isus – Očevo milosrđe

Najveći svjedok Očeve milosrdne ljubavi prema bolesnima je njegov jedinorođeni Sin. Koliko nam puta evanđelja govore o Isusovim susretima s bolesnicima pogođenim raznim bolestima! On je »obilazio... svom Galilejom naučavajući po njihovim sinagogama, propovijedajući evanđelje o Kraljevstvu i liječeći svaku bolest i svaku nemoć u narodu« (Mt 4, 23). Možemo se zapitati: otkud ta Isusova posebna pažnja prema bolesnicima, do te mjere da ona postaje i glavno djelo u poslanju apostolâ, koje je Učitelj poslao da naviještaju evanđelje i liječe bolesne? (usp. Lk 9, 2).

Jedan mislilac dvadesetog vijeka sugerira nam koji je razlog tomu: »Bol potpuno izolira i iz te apsolutne izolacije izvire poziv drugome, zazivanje drugoga« [2]. Kada čovjek zbog bolesti doživi slabost i patnju u vlastitome tijelu, srce mu se nekako stisne, strah poraste, pitanja se množe, a pitanje o smislu svega što se događa nameće se s većom hitnošću. Kako ne spomenuti, u vezi s tim, brojne bolesnike koji su tijekom pandemije posljednju fazu života proživjeli sami na odjelu intenzivne njege, zasigurno pod paskom velikodušnih zdravstvenih djelatnika, ali daleko od najbližih i najvažnijih ljudi u svom zemaljskom životu? Zato je toliko važno imati uz sebe svjedoke Božjeg milosrđa koji po uzoru na Isusa, milosrđe Očevo, izljevaju melem utjehe i vino nade na rane bolesnika. [3]

3. Doticati Kristovo trpeće tijelo

Isusov poziv da budemo milosrdni poput Oca ima posebno značenje u odnosu na zdravstvene djelatnike. Mislim na liječnike, medicinske sestre i tehničare, laboratorijske tehničare, ljude koji pomažu u liječenju i njezi bolesnika, kao i na brojne volontere koji svoje dragocjeno vrijeme posvećuju onima koji pate. Dragi zdravstveni djelatnici, vaše služenje oboljeli-

ma, vršeno s ljubavlju i kompetentnošću, nadilazi granice profesije i postaje poslanje. Vaše ruke, koje dotiču tijelo Krista patnika, mogu biti znak milosrdnih ruku Očevih. Budite svjesni velikog dostojanstva svojega zvanja, kao i odgovornosti koju ono sa sobom nosi.

Blagoslivljamo Gospodina za napredak postignut u medicinskoj znanosti, osobito u ovo posljednje vrijeme: nove tehnologije razvile su terapijske metode koje su vrlo korisne za pacijente; istraživanja nastavljaju davati vrijedan doprinos prevladavanju starih i novih patologija; rehabilitacijska medicina uvelike je razvila svoja znanja i vještine. Sve to nas, međutim, ne smije natjerati da zaboravimo jedinstvenost svakog pacijenta, s njegovim dostojanstvom i njegovim slabostima [4]. Bolesnik je uvijek važniji od svoje bolesti i zato nijedan terapijski pristup ne može se odvojiti od slušanja pacijenta, njegove povijesti, njegovih tjeskoba i strahova. Čak i kada nije moguće izliječiti, uvijek se može pružiti skrb, tješiti i izraziti blizinu usredotočenu više na osobu nego na njezinu bolest. Izražavam stoga svoju nadu da će se u sklopu izobrazbe zdravstvenih djelatnika dati i prilika za razvoj sposobnosti slušanja i odnosa s drugima.

4. Mjesta u kojima se pruža skrb – kuće milosrđa

Svjetski dan bolesnika također je zgodna prigoda da svoju pozornost usmjerimo na mjesta u kojima se pruža skrb. Milosrđe prema bolesnicima, tijekom stoljeća, nagnalo je kršćanske zajednice da otvaraju "svratišta milosrdnog Samaritanca", u koje se primalo i liječilo one koji su bolovali od svakovrsnih bolesti, a poglavito one koji, zbog siromaštva, socijalne isključenosti, neimaštine ili teškoća vezanih za liječenje određenih bolesti, nisu mogli riješiti svoje zdravstvene probleme. U takvim situacijama najveću cijenu plaćaju djeca, starije osobe i najranjiviji. Milosrdni kao Otac, neprojeni misionari osim što su naviještali evanđelje gradili su bolnice, ambulante i domove za skrb. To su dragocjena sredstva kojima je kršćansko milosrđe poprimilo vidljiv oblik, a Kristova ljubav, koju su svjedočili njegovi učenici, postala je vjerodostojnija. Tu ponajprije mislim na ljude u najsiromašnijim dijelovima svijeta, gdje se ponekad

mora prevaliti velike udaljenosti da bi se došlo do zdravstvenih ustanova koje, unatoč ograničenim resursima, nude ono čime raspolažu. Pred nama je još dug put, a u nekim zemljama primanje odgovarajuće zdravstvene skrbi ostaje i dalje luksuz. Vidimo to, primjerice, u nedostatku dostupnih cjepiva protiv Covida-19 u siromašnim zemljama, ali još više u nedostatku lijekova za bolesti koje zahtijevaju mnogo jednostavnije lijekove.

Želio bih, u vezi s tim, ponovno potvrditi važnost katoličkih zdravstvenih ustanova: one su dragocjeno blago koje valja štititi i podržavati; zahvaljujući njima povijest Crkve označena je blizinom s najsiromašnijim bolesnicima i onima na koje su svi zaboravili [5]. Koliki su utemeljitelji redovničkih obitelji odlučili čuti vapaj braće i sestara koji nisu imali pristup liječenju ili koji nisu bili dobro zbrinuti te se potpuno razdali u služenju njima! I dan-danas, pa i u najrazvijenim zemljama, njihova je prisutnost blagoslov, jer uvijek mogu ponuditi, osim brige o tijelu uz svu potrebnu stručnost, i ljubav u kojoj su bolesnik i njegovi članovi obitelji u središtu pažnje. U vremenu u kojem je raširena kultura odbacivanja i život nije uvijek priznat kao vrijedan prihvaćanja i življenja, te strukture, kao kuće milosrđa, mogu biti primjer u zaštiti i brizi za svaki, pa i najkrhkiji život, od njegova početka do prirodnog svršetka.

5. Pastoralno milosrđe: prisutnost i blizina

Tijekom ovih trideset godina pastoral zdravlja sve je više priznat kao bitna služba. Ako je najgora diskriminacija koju trpe siromasi – a bolesnici su oni koji oskudijevaju zdravljem – nedostatak duhovne brige, ne smije se propustiti ponuditi im Božju blizinu, njegov blagoslov i njegovu riječ, kao i slavljenje sakramenata i priliku za put rasta i sazrijevanja u vjeri [6]. Podsjećam, u vezi s tim, da blizina bolesnicima i pastoralna skrb za njih nije zadaća samo pojedinih svećenika koji se tome posebno posvećuju; posjećivanje bolesnikâ Kristov je poziv upućen svim njegovim učenicima. Koliko samo bolesnih i starijih ljudi živi kod kuće i čekaju da ih netko posjeti! Služba utjehe zadaća je svakog krštenika koji se spominje Isusovih riječi: »oboljeh i pohodiste me« (Mt 25,36).

Draga braćo i sestre, sve bolesnike i njihove obitelji povjeravam zagovoru Marije, Zdravlja bolesnih, da, ujedinjeni s Kristom koji na sebe preuzima bol svijeta, nađu smisao, utjehu i povjerenje. Molim za sve zdravstvene djelatnike da, bogati milosrđem, uz odgovarajuću njegu pacijentima pruže svoju bratsku blizinu.

Svima od srca podjeljujem svoj apostolski blagoslov.

Rim, pri sv. Ivanu Lateranskom, 10. prosinca 2021., spomen Gospe Loretske.

FRANJO

SVETA STOLICA

[1] Usp. Sveti Ivan Pavao II., *Pismo kardinalu Fiorenzu Angeliniju, predsjedniku Papinskog vijeća za pastoral zdravstvenih djelatnika, prigodom ustanovljenja Sovjetskog dana bolesnika* (13. svibnja 1992.).

[2] E. Lévinas, »Une éthique de la souffrance«, u *Souffrances. Corps et âme, épreuves partagées*, priredio J.-M. von Kaenel, Autrement, Pariz 1994., str. 133-135.

[3] Usp. CEI, *Messale Romano, 2020*, Prefazio Comune VIII, *Gesù buon samaritano*.

[4] Usp. *Govor članovima Nacionalnog saveza komorâ kirurških liječnika i stomatologâ*, 20. rujna 2019.

[5] Usp. *Angelus* na Poliklinici "Gemelli" u Rimu, 11. srpnja 2021.

[6] Usp. Apost. pob. *Evangelii gaudium* (24. studenoga 2013.), 200.

(Ika)

Poruka pape Franje za Svjetski dan misija 2022.

Papa Franjo poslao je poruku za Svjetski dan misija koji se obilježava 23. listopada 2022. koju je naslovio „Bit ćete mi svjedoci (Dj 1,8)“. Istu donosimo u cijelosti:

Draga braćo i sestre!

Te je riječi Uskrslu Isus izrekao u posljednjem razgovoru sa svojim učenicima, prije njegova uzašašća na nebo, opisanom u Djelima apostolskim: »primit ćete snagu Duha Svetoga koji će sići na vas i bit ćete mi svjedoci u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji i sve do kraja zemlje« (1,8). To je ujedno i tema Svjetskog dana misija 2022. koji nam, kao i uvijek, pomaže posvijestiti činjenicu da je Crkva po svojoj naravi misijska. Ova nam godina pruža priliku spomenuti se nekoliko važnih obljetnica za život i poslanje Crkve: 400. obljetnice osnutka Kongregacije *de propaganda fide* – danas za evangelizaciju naroda – i 200. obljetnice Djela za širenje vjere, koje je, zajedno s Djelom svetog djetinjstva i Djelom Svetoga Petra apostola, prije stotinu godina priznato "papinskim".

Zadržimo se na ta tri ključna izraza koja sažimaju tri temelja života i poslanja učenikâ: »bit ćete mi svjedoci«, »sve do kraja zemlje« i »primit ćete snagu Duha Svetoga«.

1. »Bit ćete mi svjedoci« – Poziv svih kršćana svjedočiti Krista

To je središnja točka, bit učenja koje je Isus predao učenicima u pogledu njihova poslanja u svijetu. Svi će učenici biti Isusovi svjedoci po Duhu Svetome kojega će primiti: to će postati po milosti. Ma gdje išli, ma gdje bili. Kao što je Krist prvi poslan, odnosno Očev misionar (usp. Iv 20,21) i njegov "vjerni svjedok" (usp. Otk 1,5), tako je i svaki kršćanin pozvan biti Kristov misionar i svjedok. A Crkva, kao zajednica Kristovih učenika, nema drugog poslanja nego evangelizirati svijet, dajući svjedočanstvo za Krista. Identitet Crkve je evangelizirati.

Dubljim ponovnim čitanjem cijelog teksta jasnije se uočavaju neki vidovi koji su trajno aktualni za poslanje koje je Krist povjerio svojim učenicima: »Bit ćete mi svjedoci«. Korištenjem množine naglašava se *zajednički i crkveni značaj* misijskog poziva učenikâ. Svaki krštenik

pozvan je na poslanje u Crkvi i po nalogu Crkve: poslanje se stoga provodi zajedno, a ne pojedinačno, u zajedništvu sa crkvenim zajednicama, a ne na vlastitu inicijativu. Pa čak i ako postoji netko tko u nekoj vrlo određenoj situaciji sâm provodi evangelizacijsko poslanje, on ga provodi i uvijek ga mora provoditi u zajedništvu s Crkvom koja ga je poslala. Kao što je učio Sveti Pavao VI. u apostolskoj pobudnici *Evangelii nuntiandi*, inače meni jako dragom dokumentu: »evangeliziranje ni za koga nije nekakvo usamljeno djelovanje pojedinca nego je to duboko crkveni čin. Dok neki neznani propovjednik, kateheta ili Pastir u nekom najudaljenijem kraju propovijeda Evanđelje, okuplja svoju malu zajednicu ili podjeljuje neki sakrament, čak i osamljen on čini djelo Crkve i njegov rad sigurno se dovezuje, preko institucionalnih odnosa ali i po nevidljivoj povezanosti i po tajnim žilama milosnog reda, na evangelizacijsko djelovanje cijele Crkve« (br. 60). Doista, nije slučajno što je Gospodin slao svoje učenike po dvojicu. Svjedočenje kršćana za Krista po svom je značaju zajedničko. Otud bitna važnost prisutnosti zajednice, ma koliko mala bila, u ispunjavanju poslanja.

Nadalje, učenici su pozvani živjeti svoj *osobni život u duhu poslanja*: Isus ih je poslao u svijet ne samo da *vrše* poslanje, nego također i nadasve da *žive* poslanje koje im je povjereno; ne samo da *daju* svjedočanstvo, nego također i iznad svega da *budu* Kristovi svjedoci. Kao što zaista dirljivim riječima kaže apostol Pavao: »uvijek umiranje Isusovo u tijelu pronosimo da se i život Isusov u tijelu našem očituje« (2 Kor 4,10). Bit poslanja je svjedočiti Krista, to jest njegov život, muku, smrt i uskrsnuće iz ljubavi prema Ocu i ljudskome rodu. Nije slučajno što su apostoli zamjenu za Judu tražili među onima koji su, kao i oni, bili svjedoci njegova uskrsnuća (usp. Dj 1,22). Krista, i to Krista uskrslog, nam je svjedočiti i s njim život dijeliti. Kristovi misionari nisu poslani obznanjivati same sebe, pokazivati svoje odlike i sposobnosti uvjeravanja ili svoje vještine upravljanja.

Oni, naprotiv, imaju najveću čast, svojim riječima i djelima, donositi svima Krista, radosno i otvoreno navješćujući Radosnu vijest njegova spasenja, po uzoru na prve apostole.

Stoga, u konačnici, pravi svjedok je "mučenik", onaj koji daje život za Krista, uzvraćajući mu na daru kojim nam je On dao samoga sebe. »Prvi je razlog za evangeliziranje Isusova ljubav koju smo primili, iskustvo spasenja koje nas potiče da ga sve više ljubimo« (*Evangelii gaudium*, 264).

Konačno, u pogledu kršćanskog svjedočenja, ostaje trajno valjano opažanje svetoga Pavla VI.: »Suvremeni čovjek radije sluša svjedoke negoli učitelje... ili ako sluša učitelje sluša ih zato što su svjedoci« (*Evangelii nuntiandi*, 41). Zato je za prenošenje vjere od temeljne važnosti svjedočenje evanđeoskog života kršćanâ. S druge strane, ostaje jednako nužna zadaća naviještati njegovu osobu i njegovu poruku. Naime, sâm Pavao VI. ovako nastavlja: »Uistinu, propovijed je uvijek neophodna kao usmeno razglašivanje poruke. [...] Riječ je uvijek suvremena, pogotovo kad je nositeljica sile Božje. Upravo zato suvremeno je i načelo sv. Pavla: "Vjera po poruci" (Rim 10,17), a to znači da čovjek baš slušanjem Riječi dolazi k vjeri« (*ibid.*, 42).

U evangelizaciji, dakle, primjer kršćanskog života i Kristov navještaj idu ruku pod ruku. Jedno služi drugome. To su dva plućna krila kojima svaka zajednica mora disati da bi bila misijska. To potpuno, dosljedno i radosno svjedočenje Krista zasigurno će biti pokretna sila za rast Crkve i u trećem tisućljeću. Stoga pozivam sve da povrate hrabrost, iskrenost, onu pareziju (grč. *parrhesía*) prvih kršćana, kako bi svjedočili Krista riječima i djelima, na svim područjima života.

2. »Sve do kraja zemlje« – Neprolazna aktualnost sveopćeg poslanja evangelizacije

Pozivajući učenike da budu njegovi svjedoci, uskrsli Gospodin naviješta kamo su poslani: »u Jeruzalemu, po svoj Judeji i Samariji i sve do kraja zemlje« (Dj 1,8). Ovdje se vrlo jasno vidi sveopći značaj poslanja učenikâ. Naglašava se "centrifugalno" geografsko kretanje, gotovo u koncentričnim krugovima, od Jeruzalema, koji se prema židovskoj tradiciji smatra središtem

svijeta, preko Judeje i Samarije, pa sve do "kraja zemlje". Nisu poslani baviti se prozelitizmom nego naviještati. Kršćanin ne provodi prozelitizam. Djela apostolska govore nam o tom misijskom pokretu: daju nam lijepu sliku Crkve koja "izlazi" da ispuni svoj poziv svjedočiti Krista Gospodina, vođena Božjom providnošću kroz konkretne životne okolnosti. Prvi kršćani su, zapravo, bili progonjeni u Jeruzalemu, pa su se stoga raspršili po Judeji i Samariji i posvuda svjedočili Krista (usp. Dj 8,1.4).

Nešto slično se događa i u našem vremenu. Mnogi su kršćani zbog vjerskih progona, ratnih okolnosti i nasilja prisiljeni napustiti svoju zemlju i poći u druge zemlje. Zahvalni smo toj braći i sestrama koji se ne zatvaraju u patnju nego svjedoče Krista i Božju ljubav u zemljama koje ih primaju. Na to ih poziva sveti Pavao VI., dozivajući u pamet »odgovornost koju migranti imaju u zemljama koje ih primaju« (*Evangelii nuntiandi*, 21). Doista, sve češće vidimo kako prisutnost vjernikâ različitih nacionalnosti obogaćuje lice župâ, te one postaju više univerzalne, više katoličke. Pastoral migranata je, dakle, misijsko djelovanje koje se ne smije zanemariti i koje može pomoći i domaćim vjernicima da ponovno otkriju radost kršćanske vjere koju su primili.

Riječi "sve do kraja zemlje" trebale bi biti poticajni izazov Isusovim učenicima svih vremena i uvijek ih iznova potaknuti da idu izvan uobičajenih mjesta davati svjedočanstvo o njemu. Uz sve pogodnosti i blagodati koje sa sobom donosi suvremeni napredak, još uvijek postoje zemljopisna područja u koja još nisu stigli misionari, ti Kristovi svjedoci s radosnom viješću o njegovoj ljubavi. S druge strane, nijedna ljudska stvarnost neće promaći pažnji Kristovih učenika u njihovu poslanju. Kristova Crkva je bila, jest i uvijek će "izlaziti" na nove geografske, društvene, egzistencijalne horizonte, na "granična" mjesta i ljudske situacije, da svjedoči Krista i njegovu ljubav svim muškarcima i ženama svih naroda, kultura i društvenih položaja. U tome smislu poslanje će uvijek biti i *missio ad gentes*, kako nas je učio Drugi vatikanski koncil, jer će Crkva uvijek morati ići dalje, izvan svojih granica, kako bi svjedočila svu Kristovu ljubav. Želio bih, u vezi s tim, spomenuti i zahvaliti

brojnim misionarima koji su u to uložili sav svoj život, uosobljujući Kristovu ljubav prema brojnoj braći i sestrama koje su susreli.

3. »Primit ćete snagu Duha Svetoga« – Dopustiti Duhu da nas uvijek jača i vodi

Najavljujući učenicima njihovo poslanje da budu njegovi svjedoci, uskrsli Krist obećao im je i milost potrebnu za tako veliku zadaću: »primit ćete snagu Duha Svetoga koji će sići na vas i bit ćete mi svjedoci« (Dj 1,8). I doista, prema Djelima apostolskim, upravo je uz događaj silaska Duha Svetoga na Isusove učenike vezano prvo svjedočenje Krista, umrlog i uskrslog: kerigmatski navještaj, tzv. misijski govor svetoga Petra žiteljima Jeruzalema. Time započinje doba evangelizacije svijeta od strane Isusovih učenika, koji su prije toga bili slabi, uplašeni i zatvoreni. Duh Sveti ih je ojačao, dao im hrabrost i mudrost da svjedoče Krista pred svim ljudima.

Kao što »nitko ne može reći: "Gospodin Isus" osim u Duhu Svetom« (1 Kor 12,3), tako nijedan kršćanin neće moći dati puno i istinsko svjedočanstvo za Krista Gospodina bez nadahnuća i pomoći Duha. Stoga je svaki Kristov učenik misionar pozvan prepoznati temeljnu važnost djelovanja Duha, živjeti s njim u svakodnevnom životu i neprestano od njega primati snagu i nadahnuće. Štoviše, upravo kada se osjećamo umornima, nemotiviranima, izgubljenima, utecimo se u molitvi Duhu Svetome, koji – želim to još jednom istaknuti – ima temeljnu ulogu u misijskom životu, i dopustimo da nas on krijepi i jača, On koji je nepresušni božanski izvor nove energije i radosti dijeljenja Kristova života s drugima. »Primanje radosti Duha je milost. I to je jedina snaga koju možemo imati da naviještamo Evanđelje, da ispovijedamo vjeru u Gospodina« (Poruka članovima Papinskih misijskih djela, 21. svibnja 2020.). Duh Sveti je, dakle, istinski protagonist poslanja: On daje pravu riječ u pravo vrijeme i na pravi način.

I misijske obljetnice u ovoj 2022. godini želimo promatrati kroz prizmu djelovanja Duha Svetoga. Osnivanje Svete kongregacije *de propaganda fide* 1622. bilo je potaknuto željom da se promiče misijsko poslanje na novim područjima. Bio je to pravi dar Božje providnosti!

Kongregacija je odigrala ključnu ulogu u tome da se osigura da evangelizacijsko poslanje Crkve doista bude to što treba biti, bez uplitanja svjetovnih vlasti, kako bi se osnovale one mjesne Crkve koje dan-danas pokazuju tako veliku snagu. Nadamo se da će, kao i u protekla četiri stoljeća, Kongregacija, uz svjetlo i snagu Duha Svetoga, nastaviti pa i intenzivirati svoj rad na koordinaciji, organiziranju i animiranju misijskog djelovanja Crkve.

Isti Duh, koji vodi sveopću Crkvu, nadahnjuje obične muškarce i žene za izvanredne misije. A upravo se to dogodilo prije 200 godina kada je mlada Francuskinja Pauline Jaricot osnovala Djelo za širenje vjere (Societe pour la Propagation de la Foi). Njezina beatifikacija slavi se ove jubilarne godine. Iako krhkog zdravlja i u oskudici, prihvatila je Božje nadahnuće da pokrene mrežu molitve i prikupljanja priloga za misionare, kako bi vjernici mogli aktivno sudjelovati u misiji da pođu "do kraja zemlje". Iz te sjajne ideje potekao je Svjetski dan misija koji slavimo svake godine i čiji prilozima iz svih zajednica idu zajedničkom fondu kojim Papa podupire misijsku djelatnost.

U tom kontekstu podsjećam i na francuskog biskupa Charlesa de Forbin-Jansona, koji je osnovao Djelo svetog djetinjstva za promicanje misija među djecom pod sloganom: »Djeca evangeliziraju djecu, djeca mole za djecu, djeca pomažu djeci diljem svijeta«, kao i gospođu Joannu Bigard, koja je pokrenula Djelo svetoga Petra apostola za podršku sjemeničarima i svećenicima u misijskim područjima. Ta tri misijska djela proglašena su "papinskim" prije točno stotinu godina. Pod nadahnućem i vodstvom Duha Svetoga je i blaženi Pavao Manna, rođen prije 150 godina, osnovao sadašnju Papinsku misijsku zajednicu kako bi senzibilizirao i animirao svećenike, posvećene osobe i cijeli Božji narod za misije. Pavao VI. potvrdio je papinsko priznanje tog Djela čiji je i sam bio član. Spominjem ta četiri Papinska misijska djela zbog njihovih velikih povijesnih zasluga, a i zato da vas pozovem da se s njima radujete u ovoj posebnoj godini zbog svega onoga što su poduzela i ostvarila u potpori evangelizacijskom poslanju u sveopćoj Crkvi i u mjesnim Crkvama. Nadam se da će mjesne Crkve u tim

djelima naći čvrsto oruđe za jačanje misijskog duha u Božjemu narodu.

Draga braćo i sestre, nastavljam sanjati o posve misijskoj Crkvi i novom razdoblju misijskog djelovanja kršćanskih zajednica. I ponavljam Mojsijevu želju za Božji narod na njegovu putu: »Oh, kad bi sav narod Jahvin postao prorok!« (Br 11,29). Dà, dao Bog da svi mi u Crkvi budemo ono što smo već po krštenju:

Gospodinovi proroci, svjedoci i misionari! U snazi Duha Svetoga i do kraja zemlje. Marijo, Kraljica misija, moli za nas!

*Rim, Sveti Ivan Lateranski, 6, siječnja 2022.,
Bogojavljenje.*

FRANJO
(Ika)

SVETA STOLICA

Pismo pape Franje supruzima povodom Godine “Obitelji - Amoris laetitia”

Sveti Otac uputio je na blagdan Svete Obitelji iz Nazareta Pismo supruzima iz cijelog svijeta u povodu Godine „Obitelji - Amoris laetitia“, koju je sam proglasio na petu obljetnicu objavljivanje posinodske apostolske pobudnice. Godina obitelji je započela 19. ožujka 2021., a završit će 26. lipnja 2022. desetim po redu Svjetskim susretom obitelji u Rimu. Papino pismo bračnim drugovima donosimo u cijelosti:

Dragi supruzi i supruge iz cijeloga svijeta!

Obraćam vam se u prigodi Godine “Obitelj *Amoris laetitia*” da vam izrazim svoju duboku naklonost i blizinu u ovom tako posebnom vremenu u kojem živimo. Obitelji su oduvijek bile u mojim mislima i molitvama, a posebno tijekom pandemije, koja je na tešku kušnju stavila sve, a posebno one najranjivije među nama. Prilike u kojima se danas nalazimo potaknule su me da s poniznošću, ljubavlju i otvorenošću pristupim svakom pojedincu, bračnome paru i obitelji u svim onim situacijama u kojima se nalazite.

Te nas okolnosti pozivaju da primijenimo na sebe same riječi kojima je Gospodin tražio od Abrahama da napusti svoju zemlju i dom svoga oca i krene prema *nepoznatoj* zemlji koju će mu sam Bog pokazati (usp. Post 12,1). I mi smo više nego ikad iskusili neizvjesnost, usamljenost, gubitak voljenih i bili smo prisiljeni napustiti svoje sigurnosti, svoje “zone udobnosti”, svoje uobičajene navike i ambicije, kako bismo se zanimali ne samo za dobro vlastite obitelji, nego i vodili brigu o dobrobiti društva, koja također ovisi o našem osobnom ponašanju.

Odnos s Bogom nas oblikuje, prati i pokreće nas kao osobe i, u konačnici, pomaže nam da “napustimo svoj dom”, često s određenom bojazni pa čak i strahom od nepoznatog. No, zahvaljujući našoj kršćanskoj vjeri znamo da nismo sami jer je Bog u nama, s nama i među nama: u obitelji, u susjedstvu, na radnome mjestu i školi, u gradu u kojem živimo.

Poput Abrahama, supruzi su pozvani krenuti iz svoje zemlje u onom trenutku u kojem, odgovarajući na poziv bračne ljubavi, odluče bespridržno se darovati jedan drugome. Tako već u zaručništvu počinje to izlaženje iz svoje zemlje, jer ono poziva na zajednički put koji vodi prema braku. U različitim životnim okol-

nostima, kao što su starenje, rađanje djece, posao i bolest, predanost koju su si supruzi jedno drugom obećali znači da svaki od njih treba napustiti svoje ustaljene navike, sigurnosti te krenuti prema zemlji koju Bog obećava: biti dvoje u Kristu, *dvoje u jednom*. Vaši životi postaju jedan život, postajete “mi” u zajedništvu ljubavi s Isusom koji je živ i prisutan u svakom trenutku vašeg života. Bog je uvijek na vašoj strani, voli vas bezuvjetno. Niste sami!

Dragi supruzi, znajte da vas vaša djeca, napose najmlađa, pažljivo promatraju i u vama traže znakove čvrste i pouzdane ljubavi. »Koliko je samo važno da mladi svojim očima vide Kristovu ljubav koja je živa i prisutna u ljubavi bračnih parova koji svojim konkretnim životom svjedoče da je trajna ljubav moguća« [1]. Djeca su uvijek dar, ona mijenjaju povijest svake obitelji. Ona su gladna ljubavi, zahvalnosti, poštivanja i povjerenja. Očinstvo i majčinstvo vas pozivaju da budete plodni i svojoj djeci prenosite radost spoznaje da su djeca Božja, djeca Oca koji ih uvijek nježno voli i koji ih svakim novim danom drži za ruku. Kada to budu spoznala, vaša će djeca rasti u vjeri i pouzdanju u Boga.

Odgajati djecu, sigurno, nije lak zadatak. No, nemojmo zaboraviti da i ona nas odgajaju. Obitelj je uvijek primarno okruženje u kojemu se odvija odgoj, putem malih gesti koje su rječitije od riječi. Odgajati znači prije svega pratiti proces rasta, biti prisutan u životu djece na mnogo različitih načina, pomoći im da shvate da uvijek mogu računati na svoje roditelje. Odgajatelj je osoba koja “rađa” u duhovnome smislu i, prije svega, potpuno se “daje” tom odnosu. Važno je da vi, kao očevi i majke, gradite odnose sa svojom djecom na temelju autoriteta koji stječete iz dana u dan. Djeci je potreban osjećaj sigurnosti koji im može omogućiti

da imaju povjerenja u vas i u ljepotu vašeg zajedničkog života, u sigurnosti da nikada neće biti sami, što god im se dogodilo.

Kao što sam već napomenuo, sve više postajemo svjesni identiteta i poslanja laikâ u Crkvi i društvu. Imate poslanje preobraziti društvo svojom prisutnošću na radnome mjestu i osigurati da se potrebe obitelji uzmu u obzir.

I supruzi trebaju preuzeti inicijativu (*prime-rear*) [2] u župi i u biskupiji svojim pothvatima i svojom kreativnošću u duhu komplementarnosti milosnih darova, karizmi i zvanja kao izraza crkvene zajednice. To se posebno odnosi na one parove koji zajedno s pastirima Crkve "hode rame uz rame s drugim obiteljima, pomažu slabima, naviještaju da je Krist, i u teškoćama, uvijek prisutan". [3]

Zato vas, dragi supruzi, pozivam na aktivno sudjelovanje u Crkvi, posebno u obiteljskom pastoralu, jer »sudgovornost u poslanje poziva [...] zahtijeva od suprugâ i zaređenih službenika, a posebno biskupa, da plodno suraduju u skrbi i potpori kućnih Crkava«. [4] Zapamtite da je obitelj »temeljna stanica društva« (apostolska pobudnica *Evangelii gaudium*, 66). Brak je zapravo projekt izgradnje »kulture susreta« (enciklika *Fratelli tutti*, 216). Zato su obitelji pozvane odgovoriti na izazov građenja mostova između generacija kako bi prenosile vrijednosti koje stvaraju istinsko čovjekoljublje. Potrebna je nova kreativnost, kako bismo, usred današnjih izazova, izrazili vrijednosti koje od nas tvore narod, kako u našim društvima tako i u Crkvi, narodu Božjem.

Brak, kao poziv, poziva vas da upravljate malenom lađom koju ljuljaju valovi, ali koja je čvrsto sazdana zahvaljujući stvarnosti sakramenta, pa plovila ona i nemirnim morem. Koliko ste puta, poput apostolâ, htjeli reći, ili bolje reći, povikati: »Učitelju! Zar ne mariš što ginemo?« (Mk 4,38). Ne zaboravimo da je, po sakramentu ženidbe, Isus prisutan na toj lađi. On se brine za vas, uvijek je uz vas, pa i kad se tom lađom poigravaju valovi olujnoga mora. Na drugom mjestu u Evanđelju, učenici vide Isusa kako im dolazi usred velike oluje i primaju ga na lađu; tako i vi, pustite Isusa da uđe u vašu lađu kad oluja bjesni, jer kad »uziđe k njima u lađu [...] vjetar utihnu« (usp. Mk 6, 51). Važno je da zajedno držite pogled uprt u Isusa. To je jedini

način na koji ćete pronaći mir, nadići konflikte i naći rješenja na mnoge vaše probleme, ne zato što će ti problemi nestati, nego zato što ćete na njih moći gledati iz druge perspektive.

Samo ako se prepustite u ruke Gospodinu, moći ćete učiniti ono što se čini nemogućim. Prepoznajte svoju slabost i nemoć pred tolikim situacijama svuda oko vas, ali u isto vrijeme budite sigurni da će se Kristova snaga tako očitovati u vašoj slabosti (usp. 2 Kor 12,9). Apostoli su upravo usred oluje spoznali Isusovo kraljevstvo i božanstvo i naučili mu vjerovati.

Želio bih iskoristiti ovu priliku da, u svjetlu ovih odlomaka, progovorim o nekim *teškoćama i prilikama* s kojima su se obitelji suočile tijekom ovog vremena pandemije. Obitelji su, na primjer, provodile više vremena zajedno i to je bila jedinstvena prilika da se njeguje obiteljski dijalog. To, zasigurno, iziskuje posebnu vježbu strpljivosti; nije lako biti zajedno cijeli dan kad u istoj kući morate raditi, učiti, opuštati se i odmarati. No, nemojte da vas umor nadvlada: neka vam snaga ljubavi omogući da se usmjerite više na druge – na vašeg bračnog druga, na vašu djecu – više nego na vlastite potrebe i brige. Dopustite mi da vas podsjetim na ono što sam napisao u *Amoris laetitia* (usp. br. 90-119) citirajući Pavlov hvalospjev ljubavi (usp. 1 Kor 13,1-13). Ustrajno se molite Svetoj Obitelji za taj dar; ponovno pročitajte taj hvalospjev ljubavi kako bi nadahnuo vaše odluke i vaša djela (usp. Rim 8,15; Gal 4,6).

Tako vrijeme koje provodite zajedno neće biti pokora već utočište usred oluja. Neka svaka obitelj bude mjesto prihvaćanja i razumijevanja! Čuvajte u srcu savjet koji sam dao supruzima, one tri riječi: »molim, hvala, oprosti«. [5] A kad izbije konflikt, nikada ne »dopustite da dan završi a da se niste pomirili«. [6] Nemojte se sramiti zajedno kleknuti pred Isusa koji je prisutan u Euharistiji kako biste pronašli trenutke mira i razmijenili pogled pun nježnosti i dobrote. Ili primiti drugoga za ruku kad se malo naljuti, kako bismo mu izmamili osmijeh na usnama. Možda navečer prije spavanja izmoliti i kratku molitvu Isusu koji je uvijek s vama.

Za neke pak parove suživot na koji su bili prisiljeni tijekom zatvaranja bio je posebno težak. Problemi koji su odranije postojali još više su se zaoštrili, urodivši konfliktima koji

su u nekim slučajevima postali gotovo nepodnošljivi. Mnogi su čak doživjeli i raspad veze koja se morala nositi s krizom kojoj se nije znalo ili nije uspjelo othrvati. I tim osobama želim izraziti svoju blizinu i naklonost.

Raskid bračne veze uzrokuje ogromnu patnju jer su mnoge nade porušene, a nesporazumi mogu dovesti do svađa i rana koje se ne mogu lako izliječiti. Ni djeca nisu pošteđena patnje kad vide da im roditelji više nisu zajedno. I u tim slučajevima nemojte propustiti potražiti pomoć kako biste mogli kako-tako prevladati konflikte i poštediti daljnjih trpljenja i sebe same i djecu. Gospodin Isus, u svom beskrajnom milosrđu, nadahnut će vas kojim putem ići usred vaših brojnih poteškoća i žalosti. Utječite mu se u pomoć i tražite u njemu utočište i svjetlo koje rasvjetljuje put. Otkrijte i u svojim zajednicama »očev dom gdje ima mjesta za svakoga s njegovim tegobnim životom« (apostolska pobudnica *Evangelii gaudium*, 47).

Ne zaboravite da oprost liječi svaku ranu. Uzajamno praštanje je plod nutarnje odluke koja sazrijeva u molitvi, u našem odnosu s Bogom. Dar je to koji se rađa iz milosti koju Krist izliva na bračni par kada mu se obrati i dopusti mu da djeluje. Krist "prebiva" u vašem braku i čeka da mu otvorite svoja srca, kako bi vas on snagom svoje ljubavi mogao podržati, kao što je učinio učenicima na lađi. Naša ljudska ljubav je slaba, treba snagu Isusove vjerne ljubavi. S njime ćete doista moći sagraditi »kuću na stijeni« (Mt 7,24).

Dopustite mi, u vezi s tim, da uputim par riječi mladima koji se pripremaju za brak. Ni prije pandemije zaručnicima nije bilo lako planirati budućnost jer je bilo teško naći stalni posao, a današnje je tržište rada još nesigurnije. No, ne dajte se obeshrabriti, imajte "kreativne hrabrosti" koju je imao sv. Josip, čiju sam uspomenu želio počastiti u ovoj Godini posvećenoj njemu. Tako i vi, na svom putu prema braku uvijek se pouzdajte u Božju providnost, koliko god vaša

sredstva bila ograničena, jer »ponekad teškoće mogu iz svakoga od nas izvući sredstva za koja nismo ni mislili da ih posjedujemo« (apostolsko pismo *Patris corde*, 5). Nemojte se ustručavati osloniti se na svoje obitelji i prijatelje, na crkvenu zajednicu, na svoju župu, koji će vam pomoći u pripremi za brak i obiteljski život, učeći od onih koji su već prošli put kojim vi sada krećete.

Prije nego što zaključim ovo pismo, želio bih uputiti poseban pozdrav djedovima i bakama koji nisu mogli vidati i biti sa svojim unucima u razdoblju izolacije, te starijim osobama koje su posebno snažno patile od samoće. Obitelj ne može bez djedova i baka, oni su živo sjećanje čovječanstva, a »to sjećanje može pomoći u stvaranju humanijeg, gostoljubivijeg svijeta« [7].

Neka sveti Josip u svim obiteljima probudi stvaralačku hrabrost, koja nam je toliko potrebna u ovom dobu epohalnih promjena koju trenutno proživljavamo. Neka vas Majka Božja prati u vašem braku u stvaranju "kulture susreta" koja nam je tako hitno potrebna u suočavanju s protivštinama i nedaćama koje naše vrijeme zavijaju u crno. Nikakva teškoća ne može oduzeti radost onima koji znaju da je Gospodin uz njih na njihovu putu. Živite svoj poziv s entuzijazmom. Nikada nemojte dopustiti da vam lica postanu tužna ili sumorna. Vaš muž ili žena trebaju vaš osmijeh. Vaša djeca trebaju vaš pogled ohrabrenja. Vaši pastiri i druge obitelji trebaju vašu prisutnost i vašu radost: radost koja dolazi od Gospodina!

Sve vas od srca pozdravljam pozivam vas da izvršavate poslanje koje nam je Isus povjerio, ustrajući u molitvi i u "lomljenju kruha" (Dj 2,42).

I molim vas, ne zaboravite moliti za mene, kao što se ja svakodnevno molim za vas.

Uz bratski pozdrav,

FRANJO

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 26. prosinca 2021., blagdan Svete Obitelji.

[1] Videoporuka sudionicima foruma "Where Do We Stand With Amoris Laetitia?" (9. lipnja 2021.).

[2] Usp. Apostolska pobudnica *Evangelii gaudium*, 24.

[3] Videoporuka sudionicima Forumu "Where Do We Stand With Amoris Laetitia?" (9. lipnja 2021.).

[4] Ibid.

[5] *Obraćanje sudionicima hodočašća obitelji u Godini vjere* (26. listopada 2013.); usp. *Amoris laetitia*, 133.

[6] *Kateheza od 13. svibnja 2015.*; usp. *Amoris laetitia*, 104.

[7] *Poruka za Svjetski dan baka, djedova i starijih osoba 2021.*: "Ja sam s tobom u sve dane" (25. srpnja 2021.).

(Ika)

Poruka pape Franje za 56. Svjetski dan sredstava društvenih komunikacija

Na spomendan svetog Franje Saleškog, 24. siječnja objavljena je, kao i svake godine, Papina poruka za Svjetski dan sredstava društvene komunikacije koji će ove godine za temu ima naziv „Slušati uhom srca“. Istu donosimo u cijelosti:

Draga braćo i sestre!

Prošle smo godine razmišljali o nužnosti »doći i vidjeti« kako bismo otkrili stvarnost i o njoj mogli pripovijedati, polazeći od osobnog iskustva događaja i od susreta s ljudima. Nastavljajući u tom istom duhu, sada bih skrenuo pozornost na još jedan glagol, a to je »slušati«, koji je ključan za gramatiku komunikacije i uvjet za istinski dijalog.

Doista, došli smo dotle da gubimo sposobnost slušanja sugovornika, kako u uobičajenim svakodnevnim odnosima tako i u raspravama o najvažnijim pitanjima zajedničkoga života u društvu. Istodobno, u komunikacijskom i informatičkom području slušanje doživljava nov važan razvoj, zahvaljujući različitim *podcastovima* i *audiochat* ponudama, a to je potvrda da slušanje ostaje temeljno za ljudsku komunikaciju.

Poznatog liječnika, koji je bio naviknut liječiti rane duše, pitali su koja je najveća čovjekova potreba. On je odgovorio: »Bezgranična želja da ga se sasluša.« Ta želja često ostaje skrivena, ali predstavlja izazov za sve one koji su pozvani biti odgojitelji, ili pak imaju ulogu komunikatora: roditelji i nastavnici, pastiri i pastoralni djelatnici, stručnjaci na informacijskom području i oni koji obavljaju neku društvenu ili političku službu.

Slušati »uhom« srca

Iz Biblije učimo da slušanje nema samo značenje neke slušne percepcije, već je bitno povezano s dijaloškim odnosom između Boga i čovječanstva. »*Shema' Israel – Čuj, Izraele!*« (Pnz 6,4), uvod u prvu zapovijed Tore, uvijek se iznova ponavlja u Bibliji, tako da će sveti Pavao reći da »vjera dolazi od slušanja« (usp. Rim 10,17). Inicijativa, naime, dolazi od Boga koji nam govori i kojemu odgovaramo slušajući; a i to slušanje također dolazi u konačnici od njegove milosti, kao što je slučaj s novoro-

đenčetom koje reagira na pogled i na glas mame i tate. Od pet osjetila, čini se da Bog daje prednost sluhu, možda zato što je manje invazivan, diskretniji od vida te, dakle, čovjeku ostavlja više slobode.

Slušanje odgovara Božjem poniznom stilu. To je djelovanje koje omogućuje Bogu da se objavljuje kao onaj koji, riječju, stvara čovjeka na svoju sliku, a slušajući ga priznaje za svojega sugovornika. Bog voli čovjeka: zato mu upućuje Riječ, zato »priginje uho« da bi ga čuo.

Čovjek je, naprotiv, sklon tome da izbjegava odnos, da okreće leđa i »začepi uši« da ne mora slušati. Odbijanje slušanja na kraju se često pretvara u agresiju prema drugome, kao što je to bio slučaj sa slušateljima đakona Stjepana, koji su se, pokrivši uši rukama, svi zajedno okomili na njega (usp. Dj 7,57).

S jedne je strane, dakle, Bog koji se uvijek objavljuje slobodnim očitovanjem, a s druge strane čovjek koji je pozvan biti s njim »na istoj frekvenciji« i slušati. Gospodin nedvojbeno poziva čovjeka na savez ljubavi kako bi u potpunosti mogao postati ono što mu daje: slika i prilika Božja u sposobnosti da sluša, prihvaća i daje prostor drugima. Slušanje je, u konačnici, dimenzija ljubavi.

Zato Isus poziva učenike da provjeravaju kvalitetu svojega slušanja. »Pazite dakle *kako* slušate« (Lk 8,18): tim im riječima, nakon što je ispričao prisposobu o sijaču, stavlja do znanja da nije dovoljno slušati, već da valja dobro slušati. Samo oni koji prihvaćaju Riječ »u plemenitu i dobru« srcu i vjerno je čuvaju, donose plod života i spasenja (usp. Lk 8,15).

Samo ako posvećujemo pozornost onomu *koga* slušamo, *što* slušamo, *kako* slušamo, možemo rasti u umijeću komunikacije, čije središte nije neka teorija ili tehnika, nego »sposobnost srca koja omogućuje... blizinu« (apost. pob. *Evangelii gaudium*, 171).

Svi imamo uši, ali često čak i oni koji imaju savršen sluh ne mogu čuti druge. Postoji, naime, unutarnja gluhoća, koja je gora od tjelesne. Slušanje se ne tiče samo osjetila sluha, nego osobe u cjelini. Pravo sjedište slušanja je srce. Kralj Salomon, iako vrlo mlad, pokazao se mudrim jer je molio Gospodina da mu dà »pronicao srce« (1 Kr 3,9). A sveti Augustin je pozivao da slušamo srcem (*corde audire*), da primamo riječi ne izvanjskim ušima, nego na duhovan način u srcima: »Nemojte imati srce u ušima, nego uši u srcu« [1]. Franjo Asiški, pak, pozivao je svoju braću da »priklone uho srca svoga« [2].

Stoga prvo slušanje koje treba iznova otkriti kad se traži istinska komunikacija jest slušati sebe samoga, svoje istinske potrebe, one koje su upisane najdublje u nutrini svake osobe. Jednostavno moramo krenuti od toga da slušamo ono što nas čini jedinstvenima među stvorenjima: naime, od želje da budemo u odnosu s drugima i s Drugim. Nismo stvoreni da živimo kao atomi, nego da živimo zajedno.

Slušanje kao uvjet dobre komunikacije

Postoji način služenja sluhom koje nije pravo slušanje, nego sušta suprotnost. Riječ je o prisluškivanju. Naime, trajno prisutna napast koja je danas, u vremenu društvenih mreža, postala još naglašenijom iskorištavanjem drugih za svoju korist, jest prisluškivanje i špijuniranje. Ono što, naprotiv, komunikaciju čini dobrom i u potpunosti ljudskom, upravo je slušanje onoga koga imamo pred sobom, licem u lice, slušanje drugoga kojemu pristupamo s odanošću, povjerenjem i iskrenom otvorenosću.

Izostanak slušanja kojem, nažalost, tako često svjedočimo u svakodnevnom životu, jasno je vidljiv i u javnom životu gdje često, umjesto da slušaju jedni druge, svi govore, ogovaraju jedan drugoga iza leđa. To je pokazatelj da se, umjesto istine i dobra, traži odobravanje; umjesto da se pozornost pridaje slušanju, ona se pridaje slušateljstvu/gledateljstvu. Dobra komunikacija, naprotiv, ne pokušava impresionirati javnost umješnom doskočicom, koja ima za cilj ismijati sugovornika, nego pridaje pozornost razlozima druge strane i nastoji sagledati stvarnost u svoj složenosti. Žalosno je kada se i u Crkvi stvaraju ideološka svrstavanja; tada slušanje nestaje i ustupa mjesto besplodnim suprotstavljanjima.

Doista, u mnogim razgovorima mi uopće ne komuniciramo, nego jednostavno čekamo da drugi završi govor kako bismo nametnuli svoje stajalište. U tim situacijama, kao što primjećuje filozof Abraham Kaplan [3], dijalog postaje *duolog*, odnosno dvoglasni monolog. U pravoj komunikaciji, pak, i »ja« i »ti« su »u izlasku«, pružaju se jedno drugomu.

Slušanje je, dakle, prvi bitan čimbenik dijaloga i dobre komunikacije. Čovjek ne komunicira ako nije prije slušao i nema dobrog novinarstva bez sposobnosti slušanja. Kako bi se ponudilo temeljite, uravnotežene i cjelovite informacije, potrebno je dugo vremena slušati. Da bi se izvijestilo o nekom događaju ili u izvješću prikazala stvarnost, bitno je znati slušati i biti spremni promijeniti mišljenje, modificirati svoje polazišne pretpostavke.

Samo ako se napusti monolog, može se doći do one sukladnosti glasova koja je jamstvo prave komunikacije. Čuti više izvora, a ne »stati u prvoj gostionici« – kako nas uče stručnjaci na tom području – jamči pouzdanost i ozbiljnost informacija koje prenosimo. Slušati više glasova, slušati jedni druge, također u Crkvi, među braćom i sestrama, omogućuje nam vježbati se u umijeću razlučivanja, koje se uvijek očituje kao sposobnost orijentiranja u simfoniji glasova.

Ali zašto se uopće truditi oko slušanja? Velik diplomat Svete Stolice, kardinal Agostino Casaroli govorio je o »mučeništvu strpljivosti« koje je prijeko potrebno kako bi mogli slušati i kako bi i nas slušali najzahtjevniji sugovornici, s ciljem da se u uvjetima ograničene slobode postigne što je moguće veće dobro. Ali i u manje teškim situacijama za slušanje potrebna je krepost strpljivosti, kao i sposobnost da dopustimo da nas iznenadi istina, pa makar to bio samo djelić istine, u osobi koju slušamo. Samo čuđenje omogućuje spoznaju. Mislim na beskrajnu radoznalost djeteta, koje na svijet oko sebe gleda širom otvorenih očiju. Slušanje s takvom raspoloživošću duše – oduševljenjem djeteta u svijesti odrasle osobe – uvijek je obogaćenje, jer će uvijek postojati nešto, koliko god malo bilo, što mogu naučiti od druge osobe i koristiti u vlastitom životu.

Sposobnost slušanja društva u ovom vremenu ranjenom dugotrajnom pandemijom, dragocjenija je nego ikad. Toliko nepovjerenje koje se

od ranije nakupilo prema »službenim informacijama« izazvalo je također »infodemiju«, u kojoj je svijet informacija sve teže učiniti vjerodostojnim i transparentnim. Potrebno je prignuti uho i pomno oslušivati, ponajprije društvene teškoće koje su se pogoršale usporavanjem ili prestankom mnogih gospodarskih aktivnosti.

Isto tako je stvarnost prisilnih migracija također složen problem i nitko nema gotov recept za njegovo rješavanje. Želim ponoviti da bismo, ako želimo nadići predrasude i omekšati tvrdokornost svojega srca, trebali pokušati poslušati njihove priče; svakom od njih dati ime i lice. Mnogi dobri novinari to već čine. I mnogi drugi bi to htjeli činiti, samo kad bi mogli. Ohrabrimo ih! Poslušajmo te priče! Svatko će poslije biti slobodan podupirati migracijske politike koje će smatrati najprikladnijima za svoju zemlju. Ali, pred očima, u svakom slučaju, nećemo imati brojeve, opasne osvajače, nego lica i priče konkretnih ljudi, poglede, očekivanja, patnje muškaraca i žena koje valja poslušati.

U Crkvi slušati jedni druge

I u Crkvi postoji velika potreba da jedni druge slušamo. To je najdragocjeniji i najplodonosniji dar koji možemo dati jedni drugima. Mi, kršćani, zaboravljamo da nam je službu slušanja povjerio Onaj koji je slušatelj *par excellence* i da smo pozvani sudjelovati u njegovom djelu. »Trebamo slušati Božjim uhom, ako želimo moći govoriti njegovom Riječju« [4]. Tako nas protestantski teolog Dietrich Bonhoeffer

podsjeca da je prva služba koju dugujemo drugima u zajednici ta da ih slušamo. Tko ne zna slušati svojega brata, vrlo brzo neće moći slušati ni Boga [5].

U pastoralnom radu najvažnije djelo je »apostolat uha«. Slušati, prije nego govorimo, kao što apostol Jakov opominje: »Svatko neka bude brz da sluša, spor da govori« (1,19). Izdvojiti malo vlastitoga vremena da slušamo ljude, prvi je čin ljubavi.

Nedavno smo započeli sinodski proces. Molimo da to bude velika prilika za uzajamno slušanje. Zajedništvo, naime, nije rezultat strategija i programâ, nego se gradi na međusobnom slušanju među braćom i sestrama. Kao u zboru, jedinstvo ne zahtijeva jednoličnost, monotoniju, nego mnogostrukost i raznolikost glasova, višeglasje. Svaki glas u zboru istodobno pjeva i osluškuje druge glasove i ugrađuje se u sklad cjeline. Taj sklad je osmislio skladatelj, ali njegovo ostvarenje ovisi o simfoniji svih i svakoga pojedinačnoga glasa.

Sa sviješću da sudjelujemo u zajedništvu koje prethodi nas i uključuje, možemo ponovno otkriti Crkvu koja je simfonijska, u kojoj svatko može pjevati svojim glasom, prihvaćajući kao dar glasove drugih, kako bismo očitovali sklad cjeline koju Duh Sveti sklada.

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 24. siječnja 2022., blagdan svetoga Franje Saleškog

Franjo

[1] »Nolite habere cor in auribus, sed aures in corde« (*Sermo* 380, 1: *Nuova Biblioteca Agostiniana* 34, 568).

[2] *Pismo cijelom Redu: Fonti Francescane*, 216; *Franjevački izvori*, str. 144.

[3] Usp. *The life of dialogue*, u: J. D. Roslansky, *Communication. A discussion at the Nobel Conference*, North-Holland Publishing Company – Amsterdam 1969., 89-108.

[4] D. Bonhoeffer, *La vita comune*, Queriniana, Brescia 2017., 76.

[5] Usp. *Isto*, 75.

(Kta/Ika)

Božićna Papina poruka *Urbi et Orbi*

Na svetkovinu Božića, 25. prosinca papa Franjo uputio je svoju tradicionalnu poruku „Gradu i Svijetu“ koju donosimo u cijelosti:

Draga braćo i sestre, sretan Božić!

Riječ Božja, koja je stvorila svijet i koja daje smisao povijesti i čovječanstvu na njegovu putu, postala je tijelom i nastanila se među nama. Došla je poput šapata, poput blagog i tihog lahora, da ispuni čuđenjem srce svakog muškarca i žene koji se otvore tom otajstvu.

Riječ je tijelom postala kako bi s nama zapodjenula razgovor. Bog ne želi voditi monolog, nego dijalog. Jer sâm Bog, Otac i Sin i Duh Sveti, je dijalog, vječno i beskonačno zajedništvo ljubavi i života.

Svojim dolaskom u svijet, u Osobi utjelovljene Riječi, Bog nam je pokazao put susreta i dijaloga. Štoviše, On sâm je u sebi samom utjelovio taj put, da bismo ga mi mogli upoznati i njime kročiti s povjerenjem i nadom.

Sestre i braćo, “kakav bi bio naš svijet bez strpljivog dijaloga mnogih velikodušnih osoba koje drže obitelji i zajednice na okupu?” (enc. *Fratelli tutti*, 198). U ovom vremenu pandemije to još više shvaćamo. Naša sposobnost za društvene odnose stavljena je na tešku kušnju; jača sklonost povlačenja u sebe same, da sve činimo sami, da prestanemo izlaziti i susretati druge i činiti stvari zajedno. I na međunarodnoj je razini prisutan rizik izbjegavanja dijaloga, prisutan je rizik da će ova složena kriza dovesti do toga da se bira prečace umjesto dužih staza dijaloga. Ali, zapravo, samo ovi potonji mogu dovesti do rješavanja sukobâ i do zajedničkih i trajnih dobrobiti za sve.

I doista, dok u našim srcima i u čitavom svijetu odzvanja navještaj o rođenju Spasitelja, izvora istinskog mira, nastavljamo svjedočiti velikom broju sukoba, kriza i sporova. Kao da im se jednostavno ne vidi kraja i gotovo ih više i ne primjećujemo. Toliko smo se navikli na njih da se goleme tragedije prešućuje; u opasnosti smo da ne čujemo krik boli i očaja mnoge naše braće i sestara.

Sjetimo se sirijskog naroda, koji više od jednog desetljeća proživljava rat koji je prouzročio mnoge žrtve i nebrojene izbjeglice. Pogledajmo

Irak, koji se još uvijek teško muči oko oporavka od dugotrajnog sukoba. Poslušajmo vapaj djece iz Jemena, gdje golema i od svih zaboravljena tragedija traje već godinama, obavijena velom šutnje, odnoseći svakodnevno ljudske živote.

Sjetimo se i stalnih napetosti između Izraelaca i Palestinaca koje se otežu unedogled, sa sve ozbiljnijim društvenim i političkim posljedicama. Ne smijemo zaboraviti ni Betlehem, mjesto u kojem je Isus došao u svijet, a koje prolazi kroz teško razdoblje, među ostalim, i zbog ekonomskih posljedica pandemije, koja onemogućuje dolazak hodočasnika u Svetu zemlju što negativno utječe na život ljudi. Sjetimo se Libanona, koji prolazi kroz nezapamćenu krizu, popraćenu vrlo zabrinjavajućim gospodarskim i društvenim uvjetima.

Ali eto u mrkloj noći znaka nade! Danas je “ljubav koja pokreće sunce i ostale zvijezde” (*Raj*, XXXIII, 145), kako kaže Dante, tijelom postala. On je došao u ljudskom obličju, dijelio je naše jade i nevolje i srušio je zid naše ravnodušnosti. U hladnoći noći pruža svoje malene ručice prema nama: sve treba, ali nam dolazi sve dati. Molimo ga za snagu da se *otvorimo dijalogu*. Na ovaj ga blagdan zamolimo da u srcima sviju pobudi čežnje za pomirenjem i bratstvom. Njemu upravimo svoju prošnju.

Djetešce Isuse, daj mir i slogu Bliskom istoku i čitavome svijetu. Podupiri sve one koji pružaju humanitarnu pomoć onima koji su prisiljeni bježati iz svojih domovina; tješi afganistanski narod, koji je više od četrdeset godina na teškoj kušnji sukobâ koji su mnoge natjerali da napuste zemlju.

Kralju narodâ, budi na pomoć političkim vlastima da donesu mir društvima koja potresaju napetosti i sukobi. Podrži narod Mjanmara, gdje su netrpeljivost i nasilje nerijetko usmjereni i protiv kršćanske zajednice i bogomoljâ, zamačujući miroljubivo lice tog naroda.

Budi svjetlo i potpora za sve one koji vjeruju i rade – plivajući ako treba i protiv struje – u

korist susreta i dijaloga i ne dopusti da se Ukrajinom proširi pogibao rata.

Kneže mira, pomozí Etiopiji da ponovno pronade put pomirenja i mira kroz iskreni susret i dijalog u kojem će se potrebe ljudi naći na prvome mjestu. Prigni svoje uho vapaju stanovnikâ regije Sahel, koji doživljavaju nasilje međunarodnog terorizma. Svrni svoj pogled na narode koji žive u zemljama Sjeverne Afrike, izmučene podjelama, nezaposlenošću i ekonomskom nejednakošću. Ublaži bol naše brojne braće i sestara koji pate zbog unutarnjih sukoba u Sudanu i Južnome Sudanu.

Daj da kroz dijalog, međusobno poštivanje i priznavanje pravâ i kulturnih vrijednosti svih ljudi, u srcima naroda američkog kontinenta prevladaju vrijednosti solidarnosti, pomirenja i mirnog suživota.

Sine Božji, utješi žrtve nasilja nad ženama koje je uzelo maha u ovom vremenu pandemije. Pruži nadu djeci i mladima koji su žrtve bullyinga i zlostavljanja. Daj utjehu i ljubav starijim osobama, posebno najusamljenijima među njima. Podaj mir i jedinstvo obiteljima, primarnome mjestu odgoja djece i temelju društva.

Bože-s-nama, daj zdravlje bolesnima i nadahni sve ljude dobre volje da pronađu najprikkladnija rješenja za prevladavanje trenutne zdravstvene krize i njezinih posljedica. Učini srca velikodušnima da se potrebna medicinska skrb, a posebno cjepiva, osigura onima kojima je najpotrebnija. Nagradi sve one koji

se s pažnjom i predanošću posvećuju brizi za članove obitelji, bolesne i najranjivije.

Betlehemske Djetesce, daj da se mnogi vojni i civilni ratni zarobljenici iz nedavnih sukoba, kao i oni koji su završili u zatvoru iz političkih razloga, uskoro vrata kući. Ne daj da budemo ravnodušni prema tragediji migranata, raseljenih osoba i izbjeglica. Njihove oči nas mole da ne okrećemo glavu na drugu stranu, da ne zatomljujemo ljudskost koja nas spaja, nego da njihovu povijest doživljavamo kao vlastitu i da ne zaboravimo drame kroz koje prolaze. [1]

Vječna Riječi koja si tijelom postala, daj da budemo brižni i pažljivi prema našem zajedničkom domu, koji također pati zbog nebrige kojom se tako često prema njemu odnosimo i potakni predstavnike političkih vlasti da postignu plodonosne dogovore, kako bi budući naraštaji mogli živjeti u okruženju koje poštuje život.

Draga braćo i sestre,

mnogo se nevolja sručilo na nas u ovom vremenu, ali nada je jača, jer "dijete nam se rodilo" (Iz 9,5). Ono je Riječ Božja, koja je postala djetesce, koje zna tek plakati i koje za sebe treba pomoć. Htio je učiti govoriti, kao i svako drugo dijete, kako bismo mi naučili slušati Boga, našeg Oca, slušati jedni druge i razgovarati kao braća i sestre. O Kriste, rođeni za nas, nauči nas kročiti s tobom putovima mira!

Svima sretan Božić!

[1] Usp. *Govor u Centru za prihvata i identifikaciju (Reception and Identification Centre)*, Mytilene, 5. prosinca 2021.

(Kta/Ika)

Poruka pape Franje za korizmu 2022.

Povodom korizmenog vremena papa Franjo uputio je svoju poruku koju je naslovio: „Neka nam ne dozlogrdi činiti dobro: ako ne sustanemo, u svoje ćemo vrijeme žeti! Dakle, dok imamo vremena, činimo dobro svima (Gal 6,9-10a).“ Istu donosimo u cijelosti:

Draga braćo i sestre!

Korizma je prikladno vrijeme za osobnu obnovu i obnovu zajednice koja nas vodi do Pashe Isusa Krista umrloga i uskrsloga. Za korizmeni hod 2022. godine bit će nam od koristi razmišljati o poticaju svetoga Pavla Galaćanima: »Neka nam ne dozlogrdi činiti dobro: ako ne sustanemo, u svoje ćemo vrijeme žeti! Dakle, dok imamo vremena (*kairós*), činimo dobro svima« (Gal 6,9-10a).

1. Sijanje i žetva

U ovom odlomku Apostol doziva u pamet sliku sijanja i žetve, tako drage Isusu (usp. Mt 13). Sveti Pavao nam govori o *kairósu*: milosnom vremenu za sijanje dobra u pogledu buduće žetve. Što je to »bogodano vrijeme« za nas? To je zasigurno korizma, ali je to i cijeli ovozemaljski život, koji je korizma na neki način slika. [1] U našem životu prečesto prevladavaju pohlepa i oholost, želja za posjedovanjem, gomilanjem i trošenjem, kao što pokazuje primjer bezumna čovjeka iz evanđeoske prispodobе, koji je svoj život držao sigurnim i sretnim zbog obilja žita u žitnici (usp. Lk 12,16-21). Korizma nas poziva na obraćenje, na promjenu mentaliteta, tako da se istinu i ljepotu života ne traži toliko u posjedovanju koliko u darivanju, ne toliko u gomilanju koliko u sijanju dobra i dijeljenju.

Sijač je prije svega sâm Bog, koji velikodušno »nastavlja sijati sjeme dobra u svijetu« (enc. *Fratelli tutti*, 54). Pozvani smo u korizmi odgovoriti na Božji dar prihvaćajući njegovu »živu... i djelotvornu« Riječ (Heb 4,12). Ustrajno slušanje Božje riječi razvija spremnost da budemo poučljivi njegovu djelovanju (usp. Jak 1,21) koje naš život čini plodnim. To u nama budi radost, ali i više od toga, to je poziv da budemo »Božji suradnici« (1 Kor 3,9) i da mudro koristimo sadašnje vrijeme (usp. Ef 5,16) kako bismo i mi sijali čineći dobro. Taj poziv da sijemo dobro ne treba promatrati kao neki teret,

nego kao milost kojom Stvoritelj želi da aktivno sudjelujemo u njegovoj plodnoj velikodušnosti.

A žetva? Ne sije li se zato da žanjemo? Naravno! Tijesnu povezanost između sijanja i žetve potvrđuje isti sveti Pavao kad kaže: »Tko sije oskudno, oskudno će i žeti; a tko sije obilato, obilato će i žeti« (2 Kor 9,6). Ali o kojem urodu je riječ? Prvi plod posijana dobra nalazimo u sebi samima i u našim svakodnevnim odnosima, pa i u najmanjim dobrim djelima. U Bogu nijedan čin ljubavi, ma kako malen bio, i nijedan »velikodušan napor« neće biti uzaludan (usp. apost. pob. *Evangelii gaudium*, 279). Kao što se stablo poznaje po plodovima (usp. Mt 7,16.20), tako život pun dobrih djela širi oko sebe svjetlo (usp. Mt 5,14-16) i donosi Kristov miris u svijet (usp. 2 Kor 2,15). Služiti Bogu, slobodni od grijeha, donosi plodove posvećenja za spasenje svih (usp. Rim 6,22).

Možemo, zapravo, vidjeti tek mali dio ploda onoga što sijemo jer, prema evanđeoskom izričaju, »jedan sije a drugi žanje« (Iv 4,37). Upravo sijući za dobro drugih, sudjelujemo u Božjoj velikodušnosti: »potvrda je velike plemenitosti pokretati procese čije će plodove drugi ubirati, polažući nadu u skrivenu snagu sjemena dobrote koje sijemo« (enc. *Fratelli tutti*, 196). Sijanje dobra za druge oslobađa nas uskih logika osobne koristi, daje našem djelovanju širinu besplatnosti i tako nas smješta u divan obzor Božjih dobrohotnih planova.

Božja riječ širi i podiže naš pogled: najavljuje nam da je istinska žetva ona eshatološka, ona posljednjega dana, koji ne pozna zalaza. Zreli plod našega života i naših djelovanja jest »plod za vječni život« (Iv 4,36), koji će biti naše »blago... na nebesima« (Lk 12,33; 18,22). Sâm Isus koristi sliku sjemena koje umire u zemlji i donosi plod kako bi izrazio otajstvo svoje smrti i uskrsnuća (usp. Iv 12,24), a i sveti Pavao je rabi kad govori o uskrsnuću našega tijela: »Tako i uskrsnuće mrtvih: sije se u raspadljivosti, uskrsava u neraspadljivosti; sije se u sramoti, uskr-

šava u slavi; sije se u slabosti, uskršava u snazi; sije se tijelo naravno, uskršava tijelo duhovno. Ako ima tijelo naravno, ima i duhovno« (1 Kor 15,42-44). Ta nada je veliko svjetlo koje Krist uskrsli donosi u svijet: »Ako se samo u ovom životu u Krista ufamo, najbjeđniji smo od svih ljudi. Ali sada: Krist uskrsnu od mrtvih, prvina usnulih!« (1 Kor 15,19-20), kako bi oni koji su intimno sjedinjeni s njim u ljubavi, »po sličnosti smrti njegovoj« (Rim 6,5), bili pridruženi njegovu uskrsnuću na život vječni (usp. Iv 5,29): »Tada će pravednici zasjati poput sunca u kraljevstvu Oca svojega« (Mt 13,43).

2. „Neka nam ne dozlogrđi činiti dobro

Kristovo uskrsnuće oživljava zemaljske nade »velikom nadom« vječnoga života i unosi već u sadašnje vrijeme klicu spasenja (usp. BENEDIKT XVI., Enc. *Spe salvi*, 3; 7). Suočeni s gorkim razočaranjem zbog mnogih neispunjenih snova i nadanja, suočeni s obeshrabrenošću zbog siromaštva naših sredstava, u napasti smo da se zatvorimo u svoj individualistički egoizam i sklonimo se u ravnodušnost prema patnji drugih. Doista, i najbolji resursi su ograničeni: »Mladići se more i malakšu, iznemogli, momci posrću« (Iz 40,30). Ali Bog »umornome snagu vraća, jača nemoćnoga. [...] Onima što se u Gospodina uzdaju snaga se obnavlja, krila im rastu kao orlovima, trče i ne sustaju, hode i ne more se« (Iz 40,29.31). Korizma nas poziva da vjera naša i nada budu u Gospodinu (usp. 1 Pt 1,21), jer samo pogleda uprta u Isusa Krista uskrsloga (usp. Heb 12,2) možemo prihvatiti Apostolov poticaj: »Neka nam ne dozlogrđi činiti dobro« (Gal 6,9).

Neka nam ne dozlogrđi moliti. Isus je učio da treba »svagda moliti i nikada ne sustati« (Lk 18,1). Potrebna nam je molitva jer trebamo Boga. Samodostatnost je opasna iluzija. Ako je pandemija dala izravno se osvjedočiti u naše osobne i društvene krhkosti, neka nam ova korizma omogući da iskusimo utjehu koju daje vjera u Boga, bez koje se nećemo održati (usp. Iz 7,9). Nitko se ne spašava sâm, jer svi smo u istoj lađi usred oluja povijesti [2]; ali iznad svega nitko se ne spašava bez Boga, jer samo vazmeno otajstvo Isusa Krista daje pobjedu nad mračnim vodama smrti. Vjera nas ne oslobađa životnih muka i nevolja, nego nam

omogućuje prolaziti kroz njih u Kristu, sjedinjeni s Bogom, u velikoj nadi koja ne razočarava i čiji je zalog ljubav koju je Bog izlio u naša srca po Duhu Svetomu (usp. Rim 5,1-5).

Neka nam ne dozlogrđi iskorjenjivati zlo iz našega života. Neka nam tjelesni post, na koji nas korizma poziva, osnaži duh za borbu protiv grijeha. *Neka nam ne dozlogrđi tražiti oprostene u sakramentu pokore i pomirenja,* svjesni da se Bog nikada ne umara opraštati. [3] *Neka nam ne dozlogrđi boriti se protiv požude,* te slabosti koja vodi do egoizma i svakoga drugoga zla, i koja je tijekom povijesti nalazila razne putove da sunovrati čovjeka u grijeh (usp. enc. *Fratelli tutti*, 166). Jedan od tih putova je opasnost ovisnosti o digitalnim medijima, koja osiromašuje međuljudske odnose. Korizma je pogodno vrijeme za suprotstavljanje tim opasnostima i njegovanje cjelovitije ljudske komunikacije (usp. *Isto*, 43) koja se sastoji od »stvarnih susreta« (*Isto*, 50), licem u lice.

Neka nam ne dozlogrđi činiti dobro u djelatnoj ljubavi prema bližnjemu. U ovoj korizmi učimo se veselo darivati milostinju (usp. 2 Kor 9,7). Bog »koji pribavlja sjeme sijaču i kruh za jelo« (2 Kor 9,10), brine se za svakoga od nas, ne samo da bismo imali hranu koju ćemo jesti, nego i da bismo bili velikodušni u činjenju dobra drugima. Ako je istina da trebamo sijati sjeme dobrote tijekom cijeloga života, iskoristimo ovu korizmu posebno zato da iskažemo brigu svojim bližnjima, da budemo bližnji onoj braći i sestrama koji su ranjeni na svojem životnom putu (usp. Lk 10,25-37). Korizma je pogodan čas da se traži, a ne izbjegava, one koji su u potrebi; da se poziva sebi, a ne ignorira, one kojima treba netko da ih sasluša i lijepa riječ, te da se posjećuje, a ne napušta, one koji pate od samoće. Provedimo u djelo poziv da činimo dobro *svima* i odvojimo vrijeme za ljubav prema najmanjima i najranjivijima, napuštenima i prezrenima, diskriminiranim i marginaliziranim (usp. enc. *Fratelli tutti*, 193).

3. „Ako ne sustanemo, u svoje ćemo vrijeme žeti“

Korizma nam svake godine doziva u pamet da »dobro, jednako kao i ljubav, pravda i solidarnost, ne može se postići jednom zauvijek; mora ih se stjecati svaki dan iznova« (*Isto*, 11).

Molimo, dakle, Boga za strpljivost ratara (usp. Jak 5,7) da ne posustanemo u činjenju dobra, korak po korak. Oni koji padnu, neka pruže ruku Ocu koji nas uvijek podiže. Oni koji su izgubljeni, prevareni zavodjenjem Zloga, neka se bez oklijevanja vrate Onomu koji je »velikodušan u praštanju« (Iz 55,7). U ovom vremenu obraćenja, pronalazeći potporu u Božjoj milosti i u zajedništvu Crkve, ne umarajmo se širiti dobro. Post priprema tlo, molitva ga navodnjava, a ljubav čini plodnim i bogatim. Imamo sigurnost vjere da »ako ne sustanemo, u svoje ćemo vrijeme žeti« i da ćemo, darom ustrajnosti, zadobiti obećana dobra (usp. Heb 10,36) za vlastito spasenje i spasenje drugih (usp. 1 Tim 4,16). Provodeći u djelo bratsku

ljubav prema svima, sjedinjeni smo s Kristom, koji je dao svoj život za nas (usp. 2 Kor 5,14-15), i uživamo predokus radosti Kraljevstva nebeskoga, kada će Bog biti »sve u svemu« (1 Kor 15,28).

Neka nam Djevica Marija, koja je u svome krilu nosila Spasitelja i koja pohranjivaše sve događaje i »prebiraše ih u svome srcu« (Lk 2,19), izmoli dar strpljivosti i bude nam blizu svojom majčinskom prisutnošću, da ovo vrijeme obraćenja donese plodove vječnoga spasenja.

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 11. studenoga 2021. godine, spomendan svetoga Martina, biskupa

[Franjo]

[1] Usp. SV. AUGUSTIN, *Serm.* 243, 9,8; 270, 3; *En. in Ps.* 110,1.

[2] Usp. *Izvanredna molitva na Trgu sv. Petra u vremenu pandemije kojom je predsjedao papa Franjo* (27. ožujka 2020.).

[3] Usp. *Angelus*, 17. ožujka 2013.

Nedjelja.ba

Održano 24. zajedničko zasjedanje biskupa BK BiH i HBK

BK BiH

Članovi Biskupske konferencije BiH i Hrvatske biskupske konferencije, 15. veljače u duhovno-pastoralnom centru *Emaus* u Bijelom Polju (Potoci) pokraj Mostara održali su svoje 24. redovito godišnje zajedničko zasjedanje.

Predsjedali su nadbiskup metropolit vrhbosanski i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata u BiH **mons. Tomo Vukšić**, dopredsjednik BK BiH, i nadbiskup zadarski **mons. Želimir Puljić**, predsjednik HBK. Sudjelovali su svi članovi BK BiH i HBK osim trojica biskupa iz Republike Hrvatske i jednog iz Bosne i Hercegovine koji su bili spriječeni. Biskupima se u prvom dijelu zasjedanja pridružio i otpravnik poslova Apostolske nuncijature u BiH **mons. Amaury Medina Blanco**.

Biskupi su i ovaj put posebnu pozornost u svom radu posvetili hrvatskoj inozemnoj pastvi koja je organizirana u 184 grada širom svijeta te u njima djeluje 188 svećenika, od kojih 58 biskupijskih i 130 redovničkih. Članovi dviju Konferencija upoznati su da je u skoro svim hrvatskim zajednicama u inozemstvu, a posebice u europskim zemljama, registrirano pojačano doseljavanje Hrvata katolika iz Republike Hrvatske i iz Bosne i Hercegovine i drugih biskupija u kojima stoljećima žive Hrvati. Biskupi su pažljivo saslušali izvješće ravnatelja Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu za 2021. Zahvalni su svim svećenicima, redovnicima, redovnicama i drugim pastoralnim djelatnicima u hrvatskoj inozemnoj pastvi za sve što čine kao i svima koji su sudjelovali u prikupljanju konkretne pomoći za stradale u potresima u Sisačkoj biskupiji i Zagrebačkoj nadbiskupiji i brojnim drugim akcijama. Preporučuju svim članovima svojih biskupijskih zajednica u domovini molitvu za velike i pojačane pastoralne potrebe hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka.

Pošto su saslušali izvješća o molitvi i komemoraciji žrtava hrvatskog naroda i drugih naroda u Drugom svjetskom ratu i nakon rata, biskupi su odlučili da mjerodavna tijela dviju Konferencija s dijecezanskim biskupom u Austriji dogovore način komemoracije i Misno

slavlje u Bleiburgu koji je simbol stradanja mnogih nedužnih žrtava hrvatskog naroda diljem prostora bivše države.

Članovi HBK i BK BiH upoznati su i s akcijom Hrvatskog Caritasa pod naslovom *Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini* i prošlogodišnjom potporom Crkvi i ljudima u Bosni i Hercegovini kroz projekte Caritasa u Bosni i Hercegovini. U pripremi je izrada promotivnih, animacijskih i liturgijskih materijala za 2022. Središnje misno slavlje uz izravan radiotelevizijski prijenos bit će u nedjelju, 20. ožujka 2022. u župnoj crkvi u Bugojnu. Izražena je zahvalnost svima koji sudjeluju u ovom izrazu solidarnosti i kršćanske ljubavi Crkve i ljudi iz Republike Hrvatske prema Crkvi i ljudima u potrebi u Bosni i Hercegovini. Potaknuli su sve da se uključe i u ovogodišnju akciju Hrvatskog Caritasa.

Biskupi su detaljno upoznati s radom Biskupske komisije za Zavod *Sv. Jeronima* odnosno sa životom i radom u Papinskom hrvatskom zavodu u Rimu u kojem trenutno boravi 25 svećenika na poslijediplomskom studiju iz raznih biskupija Crkve u Hrvata. Radosni su i zahvalni da uprava, svećenici, sestre i svi djelatnici u Zavodu skladno surađuju te da ova važna hrvatska crkvena institucija i u ovim vremenima ispunja svoje poslanje.

Razmatrajući zajednička liturgijska pitanja, biskupi su upoznati s tijekom rada na hrvatskom prijevodu trećeg tipskog izdanja Rimskog misala. Drago im da proces dobro napreduje te zahvaljuju svim liturģičarima i drugim osobama s teritorija obje Konferencije koje daju svoj dragocjeni doprinos za dobro cijele Crkve u Hrvata. Posebno ih raduje da su pri kraju završne pripreme za tiskanje Kantuala *Pjevajte Gospodinu pjesmu novu* te zahvaljuju liturgijskim glazbenicima i svima uključenima u taj projekt.

Biskupi su također informirani da je pri kraju priprema knjige u kojoj će biti objedinjeni crkveni dokumenti u vezi sa sredstvima društvene komunikacije.

BK BiH

Tijekom susreta biskupi su razmišljali i o uvođenju propedeutske godine namijenjene onima koji žele poći u bogoslovna sjemeništa kao svećenički kandidati.

Uoči radnog dijela zasjedanja biskupi su, u ponedjeljak 14. veljače 2022. slavili zajedničko euharistijsko slavlje u katedrali Marije Majke

Crkve u Mostaru. Misno slavlje je predslavio nadbiskup Vukšić, a prigodnu propovijed uputio je nadbiskup Želimir Puljić.

Bijelo Polje (Mostar), 15. veljače 2022.

Tajništvo BK BiH
Tajništvo HBK

Hrvatski prijevod novih zaziva u Lauretanskim litanijama i Litanijama u čast Sv. Josipa

BK BiH

Tajništvo Hrvatske biskupske konferencije i Tajništvo Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, 3. prosinca 2021. uputili su sljedeće Priopćenje:

Nakon što je Hrvatska biskupska konferencija potvrdila hrvatski prijevod novih zaziva u Lauretanskim litanijama i u Litanijama sv. Josipa na svojem 63. plenarnom zasjedanju održanom od 19. do 21. listopada 2021. u Zagrebu, Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine na svojem 82. plenarnom zasjedanju 4. i 5. studenoga 2021. potvrdila je da isti prijevod vrijedi i za njezino područje. O odluci pape Franje da se u Lauretanske litanije dodaju novi zazivi biskupske konferencije diljem svijeta obavijestio je prigodnim pismom prefekt Kongregacije za bogoštovlje i disciplinu sakramenata kardinal Robert Sarah 20. lipnja 2020. Riječ je o tri nova zaziva: **Majko milosrđa, Majko nade i Okrjepo selilaca**. O novim zazivima u Litanijama Sv. Josipa kardinal Sarah je obavijestio biskupske konferencije dopisom od 1. svibnja 2021. U spomenute litanije papa Franjo je uvrstio sedam novih zaziva: **Čuvaru Otkupiteljev, Slugo Kristov, Služitelju spasenja, Potporo u teškoćama, Zaštitniče prognanih, Zaštitniče potlačenih i Zaštitniče siromašnih**.

Litanije Lauretanske s tri nova zaziva

Gospodine, smiluj se!
Kriste, smiluj se!
Gospodine, smiluj se!
Kriste, čuj nas!
Kriste, usliši nas!

Oče Nebeski, Bože, smiluj nam se
Sine, Otkupitelju svijeta, Bože
Duše Sveti, Bože,
Sveto Trojstvo, jedan Bože,

Sveta Marijo, moli za nas
Sveta Bogorodice,
Sveta Djevo Djevice,
Majko Kristova,
Majko Crkve,

Majko milosrđa,
Majko Božje milosti,
Majko nade,
Majko prebistra,
Majko prečista,
Majko neoskvrnjena,
Majko nepovrijeđena,
Majko ljubezna,
Majko divna,
Majko dobroga savjeta,
Majko Stvoriteljeva,
Majko Spasiteljeva,
Djevice premudra,
Djevice časna,
Djevice hvale dostojna,
Djevice moćna,
Djevice milostiva,
Djevice vjerna,
Ogledalo pravde,
Prijestolje mudrosti,
Uzročje naše radosti,
Posudo duhovne,
Posudo poštovana,
Posudo uzorna pobožnosti,
Ružo otajstvena,
Tornju Davidov,
Tornju bjelokosti,
Kućo zlatna,
Škrinjo zavjetna,
Vrata nebeska,
Zvijezdo jutarnja,
Zdravlje bolesnih,
Utočište grješnika,
Okrjepo selilaca,
Utjeho žalosnih,
Pomoćnice kršćana,
Kraljice anđela,
Kraljice patrijarha,
Kraljice proroka,
Kraljice apostola,
Kraljice mučenika,
Kraljice priznavalaca,

Kraljice djevica,
Kraljice svih Svetih,
Kraljice bez grijeha istočnoga začeta,
Kraljice na Nebo uznesena,
Kraljice svete krunice,
Kraljice obitelji,
Kraljice Hrvata,
Kraljice mira,

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehе svijeta,
oprosti nam, Gospodine!
Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehе svijeta,
usliši nas, Gospodine!
Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehе svijeta,
smiluj nam se!

Moli za nas, sveta Bogorodice!
da dostojni postanemo obećanja Kristovih!

Pomolimo se: Dopusti nama, slugama svojim,
molimo Te, Gospodine Bože, da se neprestano
radujemo duševnome i tjelesnom zdravlju i da
se slavnim zagovorom Blažene Marije, vazda
Djevice, izbavimo od sadašnje žalosti i nauži-
jemo vječne radosti. Po Kristu, Gospodinu
našemu. Amen

Litanije sv. Josipa sa sedam novih zaziva

Gospodine, smiluj se!
Kriste, smiluje se!
Gospodine, smiluj se!
Kriste, čuj nas!
Kriste, usliši nas!
Oče nebeski, Bože, smiluj nam se!
Sine, Otkupitelju svijeta, Bože, smiluj nam se!
Duše Sveti, Bože, smiluj nam se!
Sveto Trojstvo, jedan Bože, smiluj nam se!
Sveta Marijo, moli za nas!
Sveti Josipe, moli za nas!
Slavni porode Davidov, moli za nas!
Svjetlosti patrijarha, moli za nas!
Zaručnice Bogorodice, moli za nas!
Čuvaru Otkupiteljev, moli za nas!
Stidljivi čuvaru Djevice, moli za nas!
Hranitelju Sina Božjega, moli za nas!

Brižni branitelju Kristov, moli za nas!

Slugo Kristov, moli za nas!

Služitelju spasenja, moli za nas!

Glavaru slavne obitelji, moli za nas!

Josipe pravedni, moli za nas!

Josipe prečisti, moli za nas!

Josipe premudri, moli za nas!

Josipe jaki, moli za nas!

Josipe poslušni, moli za nas!

Josipe vjerni, moli za nas!

Ogledalo strpljivosti, moli za nas!

Ljubitelju siromaštva, moli za nas!

Uzore radnika, moli za nas!

Uresu domaćega života, moli za nas!

Čuvaru djevica, moli za nas!

Potporo obitelji, moli za nas!

Potporo u teškoćama, moli za nas!

Utjeho bijednih, moli za nas!

Ufanje bolesnih, moli za nas!

Zaštitniče prognanih, moli za nas!

Zaštitniče potlačenih, moli za nas!

Zaštitniče siromašnih, moli za nas!

Zaštitniče umirućih, moli za nas!

Strahu zlih duhova, moli za nas!

Pokrovitelju svete Crkve, moli za nas!

Zaštitniče Hrvatske, moli za nas!

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehе svijeta,
oprosti nam, Gospodine!

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehе svijeta,
usliši nas, Gospodine!

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehе svijeta,
smiluj nam se!

Postavio ga je gospodarom doma svojega.
I poglavarom svega imanja svojega.

Pomolimo se:

Bože, koji si se neiskazanom providnosti
udostojao izabrati blaženoga Josipa za zaruč-
nika presvetoj Majci svojoj, daj, molimo, da
koga kao pokrovitelja častimo na zemlji, zavri-
jedimo imati zagovornikom na nebu. Koji
živiš i kraljuješ u vijeke vjekova. Amen.

Zagreb-Sarajevo, 3. prosinca 2021.

Tajništvo HBK i Tajništvo BK BiH

Apel Komisije „Justitia et pax“ BK-a BiH moćnicima svijeta da zaustave požar rata na području Ukrajine

Komisija „Justitia et pax“ (Pravda i mir) Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, 26. veljače 2022. u Sarajevu uputila je Apel pod naslovom: „Moćnici svijeta, zaustavite požar rata koji je buknuo na području Ukrajine“! Apel je potpisao predsjednik spomenute Komisije mons. Franjo Komarica, biskup banjolučki, a prenosimo ga u cijelosti:

Imajući gorko iskustvo ratnoga stradanja u svojoj domovini Bosni i Hercegovini, koja je kao međunarodno priznata država 1990-ih godina doživjela brutalno uništavanje ljudskih života i svega što su ljudi, živeći i radeći zajedno, generacijama stvarali za svoje i opće dobro, preklinjemo sve vas, koji se, kako ovih dana reče papa Franjo, igrate vatrom ratnog razaranja nedužnih ljudskih života:

Moćnici svijeta zaustavite požar rata koji je ovih dana buknuo na području Ukrajine, međunarodno priznate države! Zaustavite daljnje „destabiliziranje mirnog suživota, patnju brojnog stanovništva i daljnje diskreditiranje međunarodnog prava“, kako vas je pozvao Papa.

Posebno pozivamo i potičemo, sve one među vama, koji su krštenjem ucijepljeni u Krista Gospodina, jedinog Gospodara ljudskih života, da se odlučnije zauzmete za zaštitu ugroženih ljudskih života i za omogućavanje ponovnog zaživljavanja međusobnog uvažavanja i ravnopravnosti među ljudima i narodima, umjesto primjene sile i zakona jačega.

Odlučno ponavljamo: nitko nema pravo oduzeti ničiji život, koji je svet, jer on svoj izvor ima u Bogu! Zbog toga, podsjećamo na ono, što je već mnogo puta rečeno: bolje je beskrajno dugo pregovarati i dijalogizirati nego jedan trenutak ratovati. Iskreno suosjećamo s ukrajinskim narodom i izražavamo svoju duhovnu blizinu, osobito sa svima, koji su već pogođeni ratnim užasom.

Također, apeliramo na sve odgovorne u domenu politike i međunarodnoga odlučivanja neka učine sve, kako se plamen rata ne bi rasplamsao na šira područja našeg kontinenta pa i cijelog svijeta!

Smatramo da imamo pravo to kazati i dužnost na to pozivati, jer još uvijek, mnogi u ovoj zemlji, svakodnevno podnosimo mnogostruke negativne posljedice egoizma, drskosti i nehumanosti jednih naših sugrađana i suvremenika te nezainteresiranosti, indiferentizma i oportunitizma drugih. Svi oni su, iako na različite načine, sukrovci također i za prisilno odrastanje generacija naših mladih sugrađana u destruktivnom i za njih pogubnom životnom ozračju, koje će ih lako učiniti duhovnim i moralnim invalidima, nesposobnima da učinkovito pomognu življenju dostojnom čovjeka – ni svome ni svojih bližnjih. Zato nam to ne može i ne smije biti svejedno, jer se tako slično može događati i u ratom sada zahvaćenju Ukrajini!

Pridružujući se apelu pape Franje i naših biskupa, potičemo sve ljude dobre volje, a osobito kršćane, neka svoje molitve žarko upućuju Kralju Mirotvorcu, da On okrene srca ratoborna, koja su uvijek u službi Nečastivoga, u mirotvorstvo koje je odraz logike dobrog Boga, Oca svih ljudi i svih naroda.

Sarajevo, 26. veljače 2022.

+ Mons. Franjo Komarica
biskup banjolučki
predsjednik Komisije „Justitia et Pax“ BK BiH

Papa Franjo umirovio kardinala Vinka Puljića

Papa Franjo prihvatio je odreknuće pastoralnog upravljanja Vrhbosanskom nadbiskupijom kardinala **Vinka Puljića** te ga je u subotu, 29. siječnja umirovio. Njega će na čelu Vrhbosanske nadbiskupije naslijediti dosadašnji nadbiskup koadjutor **mons. Tomo Vukšić**.

Vijest je istovremeno, točno u podne, objavljena u Vatikanu i Sarajevu.

U prostorijama Nadbiskupske rezidencije u glavnom gradu BiH u prisutnosti dvojice nadbiskupa, članova konzultora i stolnog kaptola Vrhbosanske nadbiskupije te nekolicine suradnika kardinala Puljića i mons. Vukšića ovu vijest obznanio je otpravnik poslova u Apostolskoj nuncijaturi u Sarajevu **mons. Amaury Medina Blanco**.

Podsjećanja radi kardinal Puljić je na čelu Vrhbosanske nadbiskupije bio 31. godinu. Vrhbosanskim nadbiskupom imenovao ga je **Ivan Pavao II.** i to 7. prosinca 1990. Isti Papa ga je posvetio za biskupa 6. siječnja 1991. Ustoličen je u sarajevskoj katedrali Srca Isusova 19. siječnja 1991. Prve godine njegove biskupske službe obilježio je strašni rat u Bosni i Hercegovini. Tijekom sukoba ostao je u opkoljenom Sarajevu, iako je povremeno izlazio iz grada po potrebi. Jedno vrijeme bio je jedini vjerski poglavar prisutan u glavnom gradu BiH. Zbog ustrajnog nastojanja oko prekida sukoba, međusobnog pomirenja, poziva na dijalog papa Ivan Pavao II. ga je 30. listopada 1994. imenovao kardinalom Svete Rimske Crkve. Time je postao prvi kardinal u povijesti Bosne i Hercegovine. Sudjelovao je na konklavama 2005. i 2013., na kojima su za Pape izabrani: **Benedikt XVI.** i Franjo.

U skladu sa Zakonikom kanonskog prava (usp. ZKP kan. 401 §1) kada je 8. rujna 2020. napunio 75 godina života papi Franji ponudio je odreknuće od službe, a Sveti Otac mu je 29. listopada 2020. odgovorio da ostaje na mjestu vrhbosanskog nadbiskupa „dok se drugačije ne odluči“ što se dogodilo 29. siječnja 2022.

Za svoj rad i neumorno zalaganje za jednakopravnost svih naroda, za zaustavljanje rata na ovim prostorima te za izgradnju pravednog društva primio je više priznanja, među kojima svakako treba spomenuti počasni doktorat iz humanističkih znanosti što mu ga je 1995. dodijelilo državno sveučilište *Grand Valley* u Grand Rapidsu u američkoj državi Michigan, kao i počasni doktorat dodijeljen 15. ožujka 2001. u gradu Arequipi (Peru) na katoličkom sveučilištu *Santa Maria*. Posljednje u nizu od važnijih priznanja je odlikovanje *Veleredom kralja Dmitra Zvonimira s lentom i Danicom* koje mu je uručio predsjednik Republike Hrvatske 17. siječnja 2022.

S umirovljenjem prestaje njegovo upravljanje Vrhbosanskom nadbiskupijom, ali i sve službe koje je imao u Biskupskoj konferenciji Bosne i Hercegovine.

D. K.

Oproštajni govor kardinala Puljića

Po saznanju da je papa Franjo u subotu, 29. siječnja prihvatio odreknuće od upravljanja Vrhbosanskom nadbiskupijom kardinal Vinko Puljić izrekao je svoj oproštajni govor u prostorijama Nadbiskupske rezidencije u Sarajevu. Isti donosimo u cijelosti:

Sveti papa **Ivan Pavao II.** me imenovao nadbiskupom vrhbosanskim – sarajevskim 19. studenog 1990. Javno su obznanili imenovanje 7. prosinca 1990. godine. Isti me sveti Papa posvetio u bazilici Sv. Petra 6. siječnja 1991. godine. Preuzeo sam vodstvo ove mjesne Crkve 19. siječnja 1991. godine. Kada sam navršio 75. godina prema ZKP poslao sam Sv. Ocu **Franji** pismo u kojem stavljam na raspolaganje svoj mandat. Tada je došla samo poruka da ostajem do daljnjega. Sada je papa Franjo donio odluku da me stavlja u mirovinu. Prihvaćajući tu odluku, želim ovdje izraziti svoju zahvalnost.

Prvo dragom Bogu koji me pozvao u ovaj svijet i posvetio za svetu službu. Zahvaljujem svetom papi Ivanu Pavlu II. koji je imao u mene povjerenje te me posvetio i uključio u Apostolski zbor naših dana. Na tom putu poslanja kao nadbiskup brojni su ljudi koji su mi pomogli ostvariti ovo poslanje.

U prvom redu brojnim moliteljima koji su me molitvom i žrtvom pratili. Neka ih Bog nagradi jer bez toga ne bih mogao izvršiti svoje poslanje.

Zahvaljujem svim svećenicima, redovnicima i redovnicama, kao i brojnim laicima koji su velikodušno surađivali iz ljubavi prema ovoj mjesnoj Crkvi te su mi tako olakšali moju službu. Neka svima bude Gospodin nagrada u sadašnjem i vječnom životu. I od mene im iskrena zahvala i poštovanje. Nema potrebe nabrajati njihova imena, ali ih nosim u svom srcu.

Svima koji su iz bilo kojeg razloga bili suzdržani u suradnji ili ju možda opterećivali, iskreno praštam, jer su me tako odgajali u poniznosti, skromnosti i strpljivosti, a njima želim obilje Božjeg Duha da otkriju i izvrše što je volja Božja. One koji nose opterećenja ili rane iz bilo kojeg razloga zbog moje osobe, iskreno molim oprostjenje i molim da nas Isus Krist odgaja u ljubavi.

Nadbiskupu koadjutoru, koji danas preuzima vodstvo ove mjesne Crkve, želim obilje milosti i snage Duha Svetoga i dobre iskrene suradnje svih u ovoj mjesnoj Crkvi, da ljubav prema ovoj Crkvi pomogne zaliječiti tolike rane i utvrditi nadu u svakom čovjeku.

Sve strukture, koje vode pojedine resore, neka pripreme zapisnik za primopredaju koju ćemo, prema dogovoru, potpisivati u Ordinarijatu (10. ožujka ove godine s početkom u 10 h) u određeni dan prije svečanosti liturgijskog predstavljanja novoga dijecezanskog biskupa ove mjesne Crkve.

Svečanost liturgijskoga predstavljanja novoga nadbiskupa, na koju će biti pozvani i drugi biskupi, prezbiterij, redovnici, redovnice i vjernici laici, što zbog pandemije nismo mogli učiniti kad je on preuzeo službu nadbiskupa koadjutora, predviđena je za 12. ožujka u katedrali slavljem sv. mise u 10:30.

U misnom kanonu od sada neka se redovno spominje mjesni ordinarij nadbiskup **Tomo Vukšić**, a mene se sjetite privatno u svojim molitvama.

Prema crkvenim zakonima, Papinim prihvaćanjem odreknuća od službe bilo kojega dijecezanskoga biskupa, prestaju i njegove službe u Biskupskoj konferenciji. Tako prestaju i moje u našoj Konferenciji. Stoga u ovom času želim iskreno zahvaliti ostaloj braći biskupima na plodnoj suradnji, a kako predviđaju crkveni propisi, do izbora novoga predsjednika Biskupske konferencije njezinim radom će ravnati potpredsjednik Konferencije.

U dogovoru s novim nadbiskupom, sve dok se prostor za moj smještaj ne dovrši, ostajem u rezidenciji, ali u privatnim prostorijama u kojima sam i do sada boravio, dok je redovni ured na raspolaganju novom nadbiskupu.

Bog vas blagoslovio i hvala na svemu!

*Vinko kardinal Puljić,
nadbiskup u miru*

Nastupni govor nadbiskupa Tome Vukšića

Odlukom **pape Franje** od 29. siječnja nakon umirovljenja **kardinala Vinka Puljića** upravljene Vrhbosanskom nadbiskupijom preuzeo je dosadašnji nadbiskup koadjutor **mons. Tomo Vukšić**. On je na svečanosti proglašenja u prostorijama Nadbiskupske rezidencije u Sarajevu izrekao prigodni nastupni i pozdravni govor kojega donosimo u cijelosti:

Zahvalan sam papi Franji koji me 22. siječnja 2020. imenovao nadbiskupom koadjutorom Vrhbosanske nadbiskupije i tada odlučio da tu službu, u suradnji s nadbiskupom kardinalom Vinkom Puljićem, vršim dok on ne odluči drukčije. A dvije godine nakon toga, danas je cijeloj nadbiskupijskoj zajednici Isusovih vjernika priopćeno da je isti papa donio tada najavljenju odluku koja stupa na snagu s današnjim danom.

Bogu hvala! I neka sve, pa tako i ova nova služba, bude na veću slavu Božju, za obnovu svega u Kristu u našoj nadbiskupiji, za širenje kraljevstva Božjega na zemlji te sloge i prijateljstva, suradnje i dijaloga među svim ljudima i narodima. To je moja današnja molitva i najiskrenija želja.

Hvala nadbiskupu i kardinalu Vinku za primjer hrabroga i vjernoga biskupa u služanju Crkvi Božjoj u Vrhbosanskoj biskupiji. Hvala mu što me je zaređio za biskupa, za svesrdnu pomoć tijekom cijeloga mog služenja vjernicima Vojnog ordinarijata i za otvorenost kroz protekle dvije godine zajedničkoga dogovaranja i rada.

Hvala prezbiteriju i vjernicima Vrhbosanske nadbiskupije, dijecezanskom i redovničkom, koji su me otvorenih ruku i prijateljski primali i bili otvoreni za suradnju. Hvala vam za predano služenje narodu Božjemu i obećavam da ću učiniti sve, što mi bude moguće, da se sve lijepo nastavi. Danas vas sve još jednom pozdravljam i zazivam Božji blagoslov na sve vaše plemenite nakane i djela.

S poštovanjem i zahvalnošću pozdravljam sve obitelji u nadbiskupiji jer su one, kao dijelovi žive Crkve, privilegirano mjesto blagoslova gdje Bog stvoritelj nastavlja svoje djelo.

S posebnim osjećajem blizine izričem pozdrav i blagoslov bolesnicima i svima koji trpe zbog bolesti ili gubitka dragih osoba te liječnicima i drugom medicinskom osoblju koji su hrabri svjedoci da ima dobrote na zemlji.

Izražavam i obećavam blizinu i solidarnost siromasima, gladnima, beskućnicima, onima iz javnih kuhinja, nezaposlenima i svima koji nemaju sigurne izvore sredstava za dostojan život.

Radujem se budućoj suradnji u dušobrižništvu sa svim redovnicima i redovnicama, vjeroučiteljima i zauzetim vjernicima laicima. Sve vaše karizme i svaka vaša služba su bogatstvo Crkve koje će u meni uvijek imati prijatelja. Svima vama, među kojima su najbrojniji braća franjevci, zahvalan sam za vaše karizme, služenje i svjedočenje koje neka i ubuduće bude s blagoslovom.

Blagoslov također bogoslovima, sjemeništarima, novacima i novakinjama, te njihovim odgojiteljima i profesorima, koji su vrlo važan dio Crkve i na svoj način naznačuju njezinu budućnost.

Pozdravljam braću i sestre drukčijih vjerskih uvjerenja s kojima želim iskreno sudjelovati u ekumenizmu i međureligijskom dijalogu. Prije svega jer je takvo djelovanje dio katoličkog identiteta i poslanja, ali također zato što to smatram i moralnom obvezom u ovom složenom društvu. I želim da u njemu svi budemo znakovi nade.

Zadaća je katoličkoga biskupa davati doprinos i za uspostavu sloge u društvu u kojemu ga je Providnost Božja poslala služiti. Naravno, ljubomorno pazeći da se poštuju i čuvaju dostojanstvo svakoga čovjeka i naroda te pojedinačna ljudska prava i kolektivna prava svakoga naroda i manjinskih grupa. Katolička Crkva zna da je to moguće ostvariti samo ako se donesu i dosljedno primjenjuju odgovarajući pravedni zakoni. U tom smislu želim biti podrška svakom takvu nastojanju, a sve suprotno tomu ne može imati blagoslov Crkve.

Znam da cijela Vrhbosanska nadbiskupija s pravom želi znati u kojemu će smjeru ići ono što je do sada učinjeno u radu njezine prve sinode i kako će se glede toga postaviti novi nadbiskup jer crkvena pravila u ovakvim situacijama predviđaju više mogućnosti. U odgovoru na to pitanje želim kazati: Tomo nastavlja tamo gdje je Vinko stao. To jest, nastavlja se sinodalni hod i

proces jačanja zajedničke odgovornosti za Crkvu Božju i opće dobro. Idemo naprijed zajedno kako bismo, na osnovama onoga što je do sada urađeno, pronašli najbolja rješenja za dušobrižništvo u ovoj Nadbiskupiji te, kad sazrije vrijeme i kad to Providnost dopusti, kako bismo donijeli konačan dokument koji se u crkvenom životu naziva: obvezujuće izjave i odluke. Radujem se unaprijed svakom doprinosu u tom pravcu.

Objavljujem također da dosadašnji generalni vikar i sudski vikar nastavljaju svoje službe sve dok, kao što je običaj u Crkvi, prilike i razlozi te pastoralne potrebe eventualno ne budu savjetovali drukčija rješenja.

U ovoj svečanoj prigodi pozdravljam također sve vjernike Vojnog ordinarijata i braću svećenike koji su njihovi dušobrižnici. Svima vama zahvaljujem za dugogodišnju suradnju i osim blagoslova, koji vam upućujem, obavještavam vas također da se nastavlja moje služenje vašim duhovnim potrebama. Činit ću to s velikom radošću sve dok nasljednik apostola Petra ne odluči drukčije.

I na kraju, kako bismo uvijek mogli biti jasni propovjednici i autentični svjedoci kršćanske nade za ljude, koje susrećemo na svojim životnim putovima, neka milost Gospodina Isusa Krista, ljubav Boga Oca i zajedništvo Duha Svetoga budu sa svima vama. Bog vas blagoslovio!

mons. Tomo Vukšić, nadbiskup

Tema proljetne dekanatske korone: *Pastoralna uloga Katoličkog tjednika i drugih katoličkih tiskovina i medija u životu župne zajednice*

Datum: 1. veljače 2022.

Broj: 53/2022

U skladu s članom 9, t. a Pravilnika dekanske službe ovim se određuje da tema za obradu i raspravu tijekom proljetne dekanatske korone za 2022. godinu bude: *Pastoralna uloga Katoličkog tjednika i drugih katoličkih tiskovina i medija u životu župne zajednice*.

Ove godine, naime, obilježavamo stotu godinu postojanja *Katoličkog tjednika* koji je pokrenut 1922. pod nazivom *Nedjelja* i programom *Obnoviti sve u Kristu*, što je geslo i Prve sinode Vrhbosanske nadbiskupije. *Tjednik* je kroz svu svoju povijest bio kamen spoticanja jer je vjernicima bio blagoslov i sredstvo rasta u vjeri, a državnim strukturama, koje su ga u povijesti često cenzurirale i zabranjivale, trn u oku zbog jasnih katoličkih i hrvatskih stavova.

Ove godine se ujedno obilježava i 50 godina misijskog lista *Radosna vijest*, što je još jedna obljetnica koja nas raduje i čini nas ponosnima. Spomenute obljetnice su razlog zašto smatramo potrebnim da, razmišljajući i razgovarajući o *Katoličkom tjedniku* i drugim katoličkim tiskovinama i medijima, tražimo način kako ih učiniti što učinkovitijim glasom u službi nove evangelizacije i još više ih približiti našim obiteljima. Svjesni smo stvarnog broja vjernika u našim župnim zajednicama kao i opadanja navike čitanja u društvu, što nipošto ne smije biti razlog našeg odustajanja od promoviranja katoličkih tiskovina koje uvelike doprinose rastu u vjeri pojedinaca, obitelji i cijele nadbiskupijske zajednice.

Za predavače predlažemo urednike naših medija (ponajprije slavljeničkih) i vlč. mr. Dražena Kusturu, predstojnika Ureda za odnose s javnošću i glasnogovornika Nadbiskupije. Napominjem da je zapisnik korone, zajedno s referatom i koreferatom potrebno dostaviti Vrhbosanskom ordinarijatu.

Svima želim uspješan i blagoslovljen susret, uz iskren pozdrav u Gospodinu.

Mladen Kalfić,
kancelar

Mons. Tomo Vukšić
nadbiskup vrhbosanski

SVIM SVEĆENICIMA VRHBOSANSKE NADBISKUPIJE DO 10 GODINE MISNIŠTVA

Seminar trajne izgradnje svećenika Vrhbosanske nadbiskupije do desete godine misništva

Datum: 12. veljače 2022.

Broj: 77/2021

Poštovani!

Pozivam Vas na *Seminar trajne izgradnje svećenika Vrhbosanske nadbiskupije do desete godine misništva* koji će se održati u Nadbiskupijskom Centru za pastoral mladih "Ivan Pavao II" **28. veljače i 1. ožujka 2022.** na temu "*Odnos svećenika i biskupa: očinstvo-sinovstvo-bratstvo*".

Seminar je obvezan za sve svećenike kojima je upućen poziv, a ukoliko netko iz teškog razloga bude spriječen sudjelovati, dužan je to na vrijeme javiti Generalnom vikaru. Smještaj za sve sudionike seminara osiguran je u NCM "Ivan Pavao II" [Gatačka 18, Sarajevo], kao i prostor za cjelokupni program i objedi. Svaki svećenik sa sobom treba ponijeti Časoslov, albu i štolu zelene boje.

Opći je cilj seminara približiti pojedine teme koje su povezane sa svećeničkim životom i poslanjem, i razmijeniti mišljenja u plodnoj komunikaciji koja doprinosi ljudskoj i duhovnoj izgradnji svakog svećenika, te jačanju zajedništva i druženja u bratskom ozračju. U tom duhu, sve vas radosno očekujem i na sve zazivam obilje Božjeg blagoslova!

Mladen Kalfić,
kancelar

Mons. Tomo Vukšić
nadbiskup vrhbosanski

Privitak: *Program i popis sudionika Seminara*

Trajna izgradnja svećenika Vrhbosanske nadbiskupije do 10 godine misništva

Odnos svećenika i biskupa: očinstvo-sinovstvo-bratstvo

Nadbiskupijski Centar za pastoral mladih "Ivan Pavao II"
Sarajevo, 28. veljače – 1. ožujka 2022.

Program

1. DAN – ponedjeljak, 28. veljače 2022. godine:

do 15.30 sati	Dolazak i smještaj
16.00-16.15	Uvodni pozdrav [mons. Slađan Ćosić, generalni vikar]
16.15-17.30	Razmatranje: <i>Prispodoba o milosrdnom ocu ili o izgubljenim sinovima (Lk 15,11-32) kroz prizmu očinstva, sinovstva i bratstva</i> [doc. dr. sc. fra Stipo Kljajić, OFM, profesor biblijskih znanosti, FT Sarajevo i KBF Zagreb]
17.30-18.00	Pauza
18.00-18.45	Euharistijsko slavlje s Večernjom
19.00-20.00	Večera
20.00-21.00	Razgovor na temu: <i>Trajna izgradnja svećenika Vrhbosanske nadbiskupije do 10 godina svećeništva</i>

2. DAN – utorak, 1. ožujka 2022. godine:

07.30-07.45	Jutarnja molitva
07.45-08.30	Doručak
08.30-09.30	Predavanje: <i>Odnos svećenika i biskupa: teološko-pastoralni pogled</i> [prof. dr. sc. don Mladen Parlov, dekan, KBF Split]
09.30-10.00	Pauza
10.00-11.00	Predavanje: <i>Dimenzije svećeničkog zajedništva kao lijek dvoličnom subjektivizmu</i> [mons. Petar Palić, biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski]
11.00-12.00	Rad u grupama
12.15-13.00	Euharistijsko slavlje
13.00-15.00	Ručak i odmor
15.00-16.00	Zajednička refleksija na rad u grupama
16.00 sati	Završna riječ: mons. Tomo Vukšić, nadbiskup

Moderator: Mons. Slađan Ćosić, generalni vikar

Popis sudionika

Br.	Ime i prezime	Datum		Služba
		Rođenja	Ređenja	
1.	David Lenin Trujillo Regalado	25.08.1984.	09.06.2012.	Skoplje, župni vikar
2.	Goran Kosić	14.11.1985.	29.06.2012.	Pećine, župnik i vojni kapelan
3.	Ivan Rako	26.12.1987.	29.06.2012.	KBF, profesor
4.	Marin Marić	29.08.1987.	29.06.2013.	Obri, Solakova Kula, župnik
5.	Ivan Karača	06.01.1988.	29.06.2013.	Bežlja, župnik
6.	Ivan Butum	21.06.1988.	29.06.2013.	Turbe, župnik; Korićani, upr.
7.	Oliver Jerković	04.05.1988.	29.06.2014.	Par Selo, župnik
8.	Vlado Vrebac	12.08.1989.	29.06.2014.	Borovica, župnik
9.	Stjepan Didak	15.08.1989.	29.06.2015.	Jelaške, župnik
10.	Andrej Lukanović	27.08.1989.	29.06.2015.	Bijeljina, župnik
11.	Ljubo Zelenika	06.07.1990.	29.06.2015.	Haljinići, župnik i vojni kapelan
12.	Dražan Kustura	14.03.1991.	29.06.2016.	Novo Sarajevo, župnik, predstojnik ureda za odnose s javnošću, glasnogovornik VN
13.	Marko Slišковиć	17.06.1991.	29.06.2016.	Derventa, župnik; Bijelo Brdo i Bukovica, upr.
14.	Ivan Ivančević	01.11.1991.	29.06.2016.	Uzdol, župnik
15.	Štefan Marković	09.04.1989.	29.06.2019.	Žepče, župni vikar
16.	Ivan Dragičević	16.08.1994.	29.06.2019.	Čardak, župnik
17.	Stipica Lešić	26.12.1993.	29.06.2019.	Pripravnik za misije
18.	Ante Ljulj	30.04.1987.	29.06.2020.	Vogošća, župni vikar
19.	Sandro Jurešić	12.05.1995.	29.06.2020.	KŠC "Sv. Josip", Sarajevo

IZ VRHBOSANSKE NADBISKUPIJE

20.	Josip Antukić	17.10.1995.	29.06.2020.	Prozor, župni vikar
21.	Jadranko Kurt	14.01.1996.	29.06.2020.	Kupres, župni vikar
22.	Marcel Tunjić	03.02.1996.	29.06.2020.	Novi Travnik, župni vikar
23.	Marin Babić	08.06.1996.	29.06.2020.	Stup, župni vikar
24.	Josip Dedić	28.10.1996.	28.10.2020.	Sjemenište i KŠC "Petar Barbarić", Travnik
25.	Ivan Mijać	08.10.1997.	29.06.2021.	Oštra Luka-Bok, župni vikar
26.	Domagoj Matijević	19.02.1997.	29.06.2021.	Tajnik Nadbiskupa
27.	Ivan Matijević	19.02.1997.	29.06.2021.	NCM <i>Ivan Pavao II</i> , past. suradnik

Rad u grupama

Br.	Ime i prezime	Datum		Služba
		Rođenja	Ređenja	
1.	David Lenin Trujillo Regalado	25.08.1984.	09.06.2012.	Skoplje, župni vikar
	Ivan Butum	21.06.1988.	29.06.2013.	Turbe, župnik; Korićani, upr.
	Andrej Lukanović	27.08.1989.	29.06.2015.	Bijeljina, župnik
	Dražen Kustura	14.03.1991.	29.06.2016.	Novo Sarajevo, župnik, predstojnik ureda za odnose s javnošću, glasnogovornik VN
	Josip Antukić	17.10.1995.	29.06.2020.	Prozor, župni vikar
	Josip Dedić	28.10.1996.	28.10.2020.	Sjemenište i KŠC "Petar Barbarić", Travnik
	Ivan Mijać	08.10.1997.	29.06.2021.	Oštra Luka-Bok, župni vikar

2.	Goran Kosić	14.11.1985.	29.06.2012.	Pećine, župnik i vojni kapelan
	Vlado Vrebac	12.08.1989.	29.06.2014.	Borovica, župnik
	Ivan Ivančević	01.11.1991.	29.06.2016.	Uzdol, župnik
	Ivan Dragičević	16.08.1994.	29.06.2019.	Čardak, župnik
	Ante Ljulj	30.04.1987.	29.06.2020.	Vogošća, župni vikar
	Marcel Tunjić	03.02.1996.	29.06.2020.	Novi Travnik, župni vikar
3.	Ivan Rako	26.12.1987.	29.06.2012.	KBF, profesor
	Stjepan Didak	15.08.1989.	29.06.2015.	Jelaške, župnik
	Marko Slišković	17.06.1991.	29.06.2016.	Derventa, župnik; Bijelo Brdo i Bukovica, upr.
	Stipica Lešić	26.12.1993.	29.06.2019.	Pripravnik za misije
	Sandro Jurešić	12.05.1995.	29.06.2020.	KŠC "Sv. Josip", Sarajevo
	Jadranko Kurt	14.01.1996.	29.06.2020.	Kupres, župni vikar
	Domagoj Matijević	19.02.1997.	29.06.2021.	Tajnik Nadbiskupa
4.	Ivan Karača	06.01.1988.	29.06.2013.	Bežlja, župnik
	Oliver Jerković	04.05.1988.	29.06.2014.	Par Selo, župnik
	Ljubo Zelenika	06.07.1990.	29.06.2015.	Haljinići, župnik i vojni kapelan
	Štefan Marković	09.04.1989.	29.06.2019.	Žepče, župni vikar
	Marin Babić	08.06.1996.	29.06.2020.	Stup, župni vikar
	Ivan Matijević	19.02.1997.	29.06.2021.	NCM <i>Ivan Pavao II</i> , past. suradnik

LITURGIJSKO PREDSTAVLJANJE NOVOGA VRHBOSANSKOG NADBISKUPA I METROPLITE

Obavijest župnim uredima i samostanima

Datum: 19. veljače 2022.

Broj: 88/2022

Poštovana subraćo svećenici i redovnici,
časne sestre redovnice,

svima nam je već poznato da je odlukom Svetog Oca Pape Franje 29. siječnja 2022. mons. Tomo Vukšić preuzeo službu dijecezanskog biskupa Vrhbosanske nadbiskupije. S radošću iščekujemo njegovo liturgijsko predstavljanje nadbiskupijskoj zajednici koje će biti u **subotu, 12. ožujka 2022. u sarajevskoj katedrali Srca Isusova u 10:30 sati.**

Vjerujemo da su se sve naše župe i redovničke zajednice uključile u molitvenu pripremu na taj radosni događaj. Imajući u vidu da je ovo događaj u prvom redu duhovne naravi, sada pozivamo gg. Župnike da potaknu vjernike na osobnu i zajedničku molitvu za našeg novog nadbiskupa posebno u danima **od 9. do 11. ožujka 2022. (trodnevnica)**, uz slavlje sv. Mise i prigodno tumačenje pastirske službe biskupa u Crkvi.

Svi oni koji mogu, posebice duhovne osobe i vjernici grada Sarajeva, pozvani su sudjelovati u svečanoj Večernjoj molitvi u **petak, 11. ožujka 2022. u katedrali u 18:30 sati**, koju će predvoditi nadbiskup Tomo u prisutnosti drugih nad/biskupa.

Svećenici koji žele koncelebrirati na svečanoj sv. Misi u subotu neka donesu sa sobom albu i kompletno misno ruho bijele boje (*s misnicom*). Preporuča se da dođu na vrijeme u katedralu gdje će se obući i zauzeti mjesta koja će im biti pokazana. Ulaznu procesiju će formirati samo nad/biskupi i predviđeni svećenici. Tko želi koncelebrirati, neka se prijavi na vrijeme.

Cijeli će događaj liturgijskog predstavljanja novoga vrhbosanskog nadbiskupa i metropolite mons. Tome Vukšića izravno prenositi BHT1, pa će sve trebati točno i na vrijeme početi i voditi. Zbog poštivanja propisa u vrijeme pandemije nije moguće pozvati članove župnih zajednica, pa ih obavijestite o mogućnosti sudjelovanja putem izravnog televizijskog prijenosa.

Poslije svečanosti u katedrali, predviđen je prigodni domjenak u dvorani Svećeničkoga doma u Sarajevu na koji su pozvani svi svećenici i po jedan predstavnik svake muške i ženske redovničke zajednice u našoj nadbiskupiji. Ako netko ne bi bio u mogućnosti sudjelovati, zamožen je da tu nemogućnost javi na vrijeme.

Učinimo svatko od nas, sa svoje strane, sve što je u našoj moći kako bi nam ovaj značajan nadbiskupijski događaj protekao lijepo i uspješno, a nadalje da bude od Boga blagoslovljen za daljnji život i rast naše mjesne Crkve vrhbosanske i njezinog novog nadbiskupa!

S izrazima osobitog poštovanja, uz bratski pozdrav u Gospodinu!

Mladen Kalfić,
kancelar

mons. Slađan Ćosić
generalni vikar

Imenovanja i premještaji

Mons. Bosiljko Rajić, razriješen je službi upravitelja župa Presvetog Srca Isusova u Novom Selu i Sv. Petra i Pavla u Kulini (dekret broj 738/2021 od 21. prosinca 2021.).

Mons. Bosiljko Rajić, stavljen u svećeničku mirovinu (dekret broj 742/2021 od 23. prosinca 2021.).

Vlč. gosp. Ivica Pavlović, OFM, razriješen službe župnog vikara i imenovan upraviteljem župe Sv. Ante Padovanskog u Bugojnu (dekret broj 9/2022 od 11. siječnja 2022.).

Preč. gosp. Mladen Kalfić, kancelar, imenovan upraviteljem župa Presvetog Srca Isusova u Novom Selu i Sv. Petra i Pavla u Kulini (dekret broj 10/2022 od 11. siječnja 2022.).

Vlč. gosp. Marko Stanušić razriješen službe voditelja crkvenog pjevanja u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu (dekret broj 12/2022 od 13. siječnja 2022.).

Mons. Tomo Knežević razriješen službe ceremonijara u katedrali Srca Isusova u Sarajevu (dekret broj 13/2022 od 13. siječnja 2022.).

Vlč. gosp. Ivan Rako imenovan na službe katedralnog ceremonijara i voditelja crkvenog pjevanja u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu (dekret broj 14/2022 od 13. siječnja 2022.).

Mons. Slađan Ćosić potvrđen u službi generalnog vikara Vrhbosanske nadbiskupije od novoga nadbiskupa (dekret broj 47/2022 od 29. siječnja 2022.).

Vlč. gosp. Šimo Ivelj, OFM, potvrđen u službi sudskog vikara ženidbenog suda Vrhbosanske nadbiskupije i Banjolučke biskupije (dekret broj 48/2022 od 19. siječnja 2022.).

Vlč. gosp. Josip Papak, đakon, određen za đakonski praktikum u župi Novo Sarajevo (dekret broj 49/2022 od 31. siječnja 2022.).

Vlč. gosp. Mirko Ikić imenovan djelatnikom u Arhivu Vrhbosanske nadbiskupije (dekret broj 73/2022 od 11. veljače 2022.).

Vlč. gosp. Pero Pranjić imenovan sucem Međubiskupijskog ženidbenog suda drugog stupnja Vrhbosanske crkvene pokrajine (dekret broj 74/2022 od 11. veljače 2022.).

Vlč. gosp. Darijo Džigumović, OFM, razriješen službe župnog vikara u župi Sv. Ante Padovanskog Sivša i imenovan župnim vikarom u župi Duha Svetoga Fojnica (dekret broj 81-1/2022 od 14. veljače 2022.).

Dozvole

Dopis broj 664/2021 od 22. studenoga 2021.: Dopuštenje župi Sv. Ante Pustinjaka Gorice za darivanja zemljišta župi Kraljice Krunice Krepšić.

Dopis broj 730/2021 od 22. prosinca 2021.: Dozvola župi Sv. Barbare Breza za postavljanje nove ograde ispred župne crkve u Brezi.

Dopis broj 21/2022 od 14. veljačev 2022.: Dozvola za blagoslov grobljanske kapele na groblju Sv. Marko u župi Sv. Ante Padovanskog Drijenča.

Kronika vrhbosanskog nadbiskupa kardinala Vinka Puljića od 1. prosinca 2021. do umirovljenja 29. siječnja 2022.

1. prosinca 2021.

U 11:00 kardinal je slavio svetu misu u NCM *Ivan Pavao II.*, povodom podijele stipendija katoličkim studentima.

2. prosinca 2021.

U 16:00 kardinal je pošao u župu Sv. Luke u Novi Grad-Sarajevo gdje je upriličen domjenak za zahvalu donatorima.

3. prosinca 2021.

U 15:00 kardinal je primio dr. Marija Bernadića, profesora na KBF-u i generalnog tajnika Prve sinode VN-a.

U 17:00 kardinal je primio rektora sjemeništa Redemptoris Mater vlč. Michelea Capassa i vlč. Antu Ljulja, vicerektora u sjemeništu Redemptoris Mater u Vogošći.

4. prosinca 2021.

U 09:00 kardinal je primio vlč. Ivu Tomaševića, generalnog tajnika BK-a BiH.

U 11:00 u rezidencijskoj knjižnici upriličena je press konferencija povodom završetka Prve sinode VN-a.

5. prosinca 2021.

U 09:30 u prostorijama Svećeničkog doma održana je završna sjednica i podjela zahvalnica za sve članove Prve sinode VN-a.

U 10:30 Na Bezgrješno Začće BDM kardinal je slavio svetu misu u katedrali kojom je zaključio Prvu sinodu VN-a.

U 13:00 U bogosloviji je upriličen svečani ručak za sve članove Sinode VN.

U 14:30 kardinal, mons. Slađan Ćosić, preč. Vladimir Pranjić krenuli su u Vukovar na proslavu dana Zaklade VN.

U 19:00 kardinal je posjetio gosp. Antuna Ivanovića u Tovarniku.

6. prosinca 2021.

U 10:00 kardinal je slavio svetu misu u župi BDM Kraljice mučenika u Vukovaru.

U 12:00 počela je svečana akademija povodom druge godine djelovanja Zaklade VN-a.

U 13:00 upriličen je svečani ručak za sve prisutne goste, prijatelje i podupiratelje Zaklade VN.

U 16:00 kardinal, mons. Slađan Ćosić i preč. Vladimir Pranjić posjetili su gradonačelnika Županje gosp. Damira Juzbašića.

U 20:30 kardinal je stigao u Sarajevo.

7. prosinca 2021.

U 11:00 u Rezidencijskoj knjižnici održana je press konferencija za Caritas BiH.

8. prosinca 2021.

U 18:00 Kardinal je u župi Stup upalio treću adventsku svijeću.

9. prosinca 2021.

U 08:30 kardinal je pošao u Goražde gdje je slavio svetu misu u 11:00 pod kojom je blagoslovio novo zvono za crkvu koja se gradi.

U 17:00 kardinal je stigao u Sarajevo.

10. prosinca 2021.

U 14:15 kardinal je primio delegaciju Vlade Republike Hrvatske na čelu s premijerom gosp. Adndrejom Plenkovićem.

U 15:15 kardinal je pošao na ručak s gospodinom Nesudom Hrbatom i vlč. Željkom Vlajićem.

11. prosinca 2021.

U 09:30 kardinal je dao intervju za BHT 1 povodom nadolazećih božićnih blagdana.

U 10:30 kardinal je posjetio fra Hrvoja Radića, koji je zbog bolesti smješten na Nedžariće (Franjevačka bogoslovija).

15. prosinca 2021.

U 09:00 kardinal je pošao u Kraljevu Sutjesku gdje je u 12:00 slavio svetu misu i predvodio sprovodne obrede za pokojnog fra Stjepana Duvnjaka.

16. prosinca 2021.

U 09:00 kardinal je krenuo u Zagreb gdje je u 17:30 imao let za Irsku (Dublin). Kardinal je stigao u Dublin u 20:00, a u zračnoj luci dočekao ga je voditelj HKM Dublin vlč. Josip Levaković i veleposlanik RH u Irskoj gospodin Davor Vidiš.

17. prosinca 2021.

U 11:30 kardinal je zajedno s voditeljkom misi vlč. Josipom Levakovićem, dr. Tomislavom Markićem, nacionalnim ravnateljem za inozemnu pastvu i tajnikom posjetio dublinskog nadbiskupa mons. Dermota Farella.

U 16:30 Upriličena je duhovna obnova i ispovijed za vjernike, a u 18:00 kardinal je slavio svetu misu.

18. prosinca 2021.

U 12:00 kardinal se susreo s veleposlanikom RH u Irskoj Davorom Vidišem. Nakon susreta u 13:00 upriličen je svečani ručak za sve prisutne goste.

U 18:00 kardinal je slavio svetu misu.

19. prosinca 2021.

U 12:45 kardinal je slavio svečanu svetu misu kojom je obilježen osnutak HKM Dublin. Na svetoj misi kardinal je blagoslovio novi relikvijar u koju su pohranjene moći svete Majke Terezije koja je i zaštitnica ove misije. Nakon svete mise, upriličena je svečana akademija pod kojom je prikazano djelovanje misije od njenog osnutka. Zatim je uslijedio svečani ručak za goste.

U 20:00 kardinal je imao let za Zagreb gdje je stigao nešto iza 23:00.

Kardinal je prespavao u zgradi HBK-a te je 20. prosinca krenuo za Sarajevo.

20. prosinca 2021.

U 17:00 kardinal je slavio svetu misu u VBS-u u Sarajevu, zajedno s odgojiteljima i bogoslovima.

U 18:30 kardinal je primio dr. Šabanovića.

U 20:00 kardinal je prisustvovao na Božićnom koncertu u bogosloviji.

21. prosinca 2021.

U 14:00 Kardinal je posjetio Caritas BiH, gdje ga je dočekao ravnatelj mons. Tomo

Knežević zajedno s djelatnicima i tom prilikom upriličeno je božićno čestitanje.

U 17:00 kardinal je pošao na Stup u dječji vrtić gdje je održana božićna predstava.

22. prosinca 2021.

U 09:00 kardinal je primio vlč. Marka Škrabu, svećenika na studiju i vicerektora u Zavodu *Sv. Jeronima* u Rimu.

U 14:30 Kardinal je pošao u Travnik gdje je u 17:00 upriličena Božićna predstava.

U 20:30 Kardinal je stigao u Sarajevo.

23. prosinca 2021.

U 07:30 kardinal i nadbiskup Tomo Vukšić slavili su svetu misu s umirovljenicima u Svećeničkom domu.

U 09:00 kardinal je primio kanonika mons. Bosiljka Rajića.

U 10:00 kardinal je primio dr. Šimu Maršića, profesora i ravnatelja NCM *Ivan Pavao II.* u Sarajevu.

U 14:30 nadbiskupi su primili sestre SMI koje djeluju u rezidenciji i ordinarijatu na "Božićnu kavu".

U 16:00 kardinal je primio prof. Franju Topića, umirovljenog profesora.

24. prosinca 2021.

U 11:00 u rezidencijskoj knjižnici održana je press konferencija povodom Božića.

U 12:00 u prostorijama Svećeničkog doma upriličeno je božićno čestitanje za nadbiskupe.

U 21:00 kardinal je slavio Misu bdijenja u katedrali.

U 22:30 kardinal je pošao u Ordinarijat gdje je upriličena svečana večera za svećenike.

25. prosinca 2021.

U 10:30 kardinal je u katedrali slavio Božićnu misu.

27. prosinca 2021.

U 09:00 kardinal je primio vlč. Marka Škrabu, vicerektora u Zavodu *Sv. Jeronima* u Rimu.

31. prosinca 2021.

U 18:00 kardinal je u katedrali slavio Misu zahvalnicu.

1. siječnja 2022.

U 10:30 kardinal je slavio svetu misu u katedrali.

3. siječnja 2022.

U 10:00 kardinal je primio preč. Zdenka Spajića, rektora bogoslovije.

U 10:15 kardinal je primio mons. Tomu Vukšića, nadbiskupa koadjutora i mons. Slađana Ćosića, generalnog vikara VN-a.

U 17:30 kardinal je primio otpravnika poslova Apostolske nuncijature u BiH mons. Amaurya Medinu Blanca.

5. siječnja 2021.

U 11:30 kardinal je primio vlč. Vedrana Ćosića, studenta na poslijediplomskom studiju u Rimu.

U 14:15 nadbiskupi su primili ministra vanjskih i europskih poslova RH g. Gordana Grlića Radmana uz pratnju veleposlanika RH-a u BiH Ivana Sabolića te njihove najbliže suradnike.

U 19:00 katedralni župnik vlč. Oliver Jurišić blagoslovio je rezidenciju.

6. siječnja 2022.

U 10:30 na Bogojavljenje kardinal je slavio svetu misu u sarajevskoj katedrali uz koncelebraciju nadbiskupa koadjutora mons. Tome Vukšića te još 10-ak svećenika.

7. siječnja 2021.

U 08:45 kardinal je primio vlč. Marka Majstorovića, župnika u župi Uzašašća Gospodinova Novi Travnik.

U 09:30 kardinal je krenuo u Bugojno gdje je u 11:00 slavio svetu misu za pokojnog fra Hrvoja Radića.

10. siječnja 2022.

U 09:00 kardinal je primio preč. Zdenka Spajića, rektora VBS-a u Sarajevu.

11. siječnja 2021.

U 10:00 u rezidenciji održana je sjednica za Sinodu VN-a na kojoj su nazočili: mons. Tomo Vukšić nadbiskup koadjutor, mons. Slađan Ćosić generalni vikar VN, dr. Ivan Šarčević profesor na franjevačkoj bogosloviji, mons. Mato Zovkić umirovljeni profesor i mr. Marko Tomić župnik u Prozoru.

U 11:30 kardinal je primio vlč. Iliju i Tadiju Ivoša.

U 14:30 kardinal je primio dr. Mirka Šimića, ravnatelja Caritasa VN.

12. siječnja 2022.

U 11:30 kardinal je primio vlč. Josipa Dedića, prefekta u travničkom sjemeništu.

14. i 15. siječnja 2022.

Kardinal je imao dvodnevnu duhovnu obnovu za bogoslove u VBS-u.

17. siječnja 2022.

U 8:30 kardinal je pošao u Zagreb. U 16:00 kardinal je zajedno s generalnim tajnikom HBK-a dr. Krunoslavom Novakom i osobnim tajnikom pošao kod predsjednika Republike Hrvatske Zorana Milanovića, gdje je odlikovan veleredom Dmitra Zvonimira za doprinos u očuvanju hrvatskog identiteta u Bosni i Hercegovini.

U 18:00 upriličena je svečana večera.

18. siječnja 2022.

U 07:30 kardinal je slavio svetu misu u središtu HBK-a te je nakon toga krenuo u Petrinju posjetiti svoju sestru. U 19:00 kardinal je stigao u Sarajevo.

20. siječnja 2022.

U 11:00 kardinal je pošao u Caritas na Stup, gdje je održao sastanak s ravnateljem Caritasa VN-a dr. Mirkom Šimićem.

U 14:00 nadbiskupi su primili Johannes Sattlera veleposlanika za Europske poslove u Bosni i Hercegovini.

22. siječnja 2022.

U 12:00 u prostorijama Svećeničkog doma upriličeno je imendansko čestitanje povodom kardinalovog imendana.

24. siječnja 2022.

U 11:00 kardinal je primio gđu. Dragicu Grbavac.

U 18:00 kardinal je primio mons. Tomu Vukšića, nadbiskupa koadjutora i mons. Slađana Ćosića, generalnog vikara VN-a.

25. siječnja 2022.

U 12:15 kardinal je primio vlč. Miroslava Čavara.

U 12:45 kardinal je primio vlč. Vladimira Pranjića, ekonoma VN-a.

U 16:00 kardinal je krenuo u bolnicu u Novu Bilu na pregled.

26. siječnja 2022.

U 11:30 kardinal je primio vlč. Šimu Maršića, ravnatelja NCM *Ivan Pavao II.*

U 15:30 kardinal je primio vlč. Zdenka Spajića, rektora VBS-a u Sarajevu.

27. siječnja 2022.

U 10:00 u Nadbiskupovoj rezidenciji održan je sastanak Uredničkog vijeća Katoličkog tjednika.

29. siječnja 2022.

U zgradi Nadbiskupove rezidencije u 12:00 objavljeno je da je Sveti Otac prihvatio odreknuće od službe te je umirovio nadbiskupa vrhbosanskog Vinka kardinala Puljića. Tu dužnost preuzeo je dotadašnji nadbiskup koadjutor mons. Tomo Vukšić.

Ovim nadnevkom službeno završava vođenje kronike umirovljenog vrhbosanskog nadbiskupa Vinka kardinala Puljića.

Kronika vrhbosanskog nadbiskupa mons. Tome Vukšića od 29. siječnja do 01. ožujka 2022.

29. siječnja 2022.

U zgradi Nadbiskupove rezidencije u 12:00 objavljeno je da je Sveti Otac prihvatio odreknuće od službe te je umirovio nadbiskupa vrhbosanskog Vinka kardinala Puljića. Tu dužnost preuzeo je dotadašnji nadbiskup koadjutor mons. Tomo Vukšić.

30. siječnja 2022.

Nadbiskup je pošao u Križevce gdje je slavio svetu misu povodom proslave dana Križevačke eparhije.

31. siječnja 2022.

Nadbiskup je u župi Osova slavio svetu misu za pokojnog misionara fra Vjekoslava Čurića.

1. veljače 2022.

U 10:00 nadbiskup vrhbosanski mons. Tomo Vukšić i umirovljeni nadbiskup kardinal Vinko Puljić u posjet su primili veleposlanika Republike Slovenije u BiH n.j.e. Damijana Sedara.

U 13:00 nadbiskup je pošao u Mostar gdje je upriličen susret sa zapovjedništvom hrvatske pukovnije radi organiziranja obljetnice HVO-a.

2. veljače 2022.

U 10:30 u katedrali je slavljena sveta misa na blagdan Svijećnice na kojoj je nadbiskup vrhbosanski propovijedao.

3. veljače 2022.

U Ordinarijatu Vrhbosanske nadbiskupije održana je sjednica za umrežavanje struktura Vrhbosanske nadbiskupije.

Nakon toga nadbiskup posjetio je Medijski centar i Katolički tjednik.

4. veljače 2022.

U 09:00 nadbiskup je imao susret s odsjekom za personal Ministarstvu obrane BiH.

U 12:30 nadbiskup je primio vlč. Tomu Mlakića, župnika na Kupresu i pročelnika Katehetskog ureda VN-a.

U 15:00 nadbiskup je primio mons. Ivu Tomaševića, generalnog tajnika BK-a BiH.

5. veljače 2022.

U 09:00 nadbiskup je u pratnji vlč. Josipa Tadića pošao u Kotor gdje je predslavio svetu misu povodom blagdana i zaštitnika grada Kotora Sv. Tripuna.

7. veljače 2022.

U Ordinarijatu je održan susret sa svećenicima Sarajevskog dekanata.

8. veljače 2022.

U Ordinarijatu je održan susret sa svećenicima Kreševskog dekanata.

9. veljače 2022.

U Ordinarijatu je održan susret sa svećenicima Sutješkog dekanata.

U Nadbiskupovoj rezidenciji održan je sastanak stalnog vijeća BK-a BiH kojim je predsjedao vrhbosanski nadbiskup Tomo.

10. veljače 2022.

Na Stepinčevo nadbiskup je slavio svetu misu u vojarni u Žepču kojoj je zaštitnik blaženi Alojzije Stepinac. Nakon svete mise nadbiskup se susreo s župnikom vlč. Predragom Stojčevićem.

11. veljače 2022.

U Ordinarijatu je održan susret sa svećenicima Tuzlanskog dekanata.

Nadbiskup je primio vlč. Šimu Maršića ravnatelja NCM-a *Ivan Pavao II.* u Sarajevu.

12. veljače 2022.

U Ordinarijatu je održan susret sa svećenicima Brčanskog dekanata.

13. veljače 2022.

U 12:00 nadbiskup i kardinal primili su delegaciju iz Opće bolnice u Sarajevu na čelu s direktorom dr. Ismetom Gavrankapetanovićem.

14. veljače 2022.

U 09:30 nadbiskup je otišao u Ministarstvo obrane gdje se susreo s ministrom gospodinom Sifetom Podžićem i vlč. Josipom Tadićem.

U 14:00 nadbiskup je zajedno s kardinalom i tajnikom pošao na zasjedanje BK-a BiH i HBK-a u Mostar, gdje su ostali do 15. veljače. Zajedničko zasjedanje započelo je svetom misom u mostarskoj katedrali u 18:00 sati.

15. veljače 2022.

Od 09:00 do 13:00 održano je zasjedanje HBK-a i BK-a BiH, nakon toga uslijedio je zajednički ručak.

U 17:00 Nadbiskup se susreo s gospodinom Veselkom Čulom u Mostaru.

16. veljače 2022.

U Ministarstvu obrane nadbiskup se susreo sa zamjenikom ministra gospodinom Mijom Krešićem i generalom Ivicom Jerkićem.

U 16:00 nadbiskup je primio vlč. Antu Stjepanovića i mons. Slađana Ćosića, generalnog vikara VN-a.

17. veljače 2022.

U uredu Vojnog ordinarijata nadbiskup je primio pukovnika Nikolu Brkana, gosp. Zenaida Šabića te veću grupu djelatnika katalika koji rade u Vojnom ordinarijatu.

U 16:00 održana je sjednica odbora za svetu misu 12. ožujka 2022.

18. veljače 2022.

U 10:00 nadbiskup je primio provincijala salezijanaca don Tihomira Šutala, don Mirka Šutala i don Ivana Širića.

U 11:30 nadbiskup je primio mons. Amauriya Medinu Blanca, otpravnika poslova Apostolske nuncijature u Sarajevu.

U 17:30 U NCM-u *Ivan Pavao II.* održana je sjednica Vijeća mladih, te je nakon toga uslijedila sveta misa koju je predslavio nadbiskup.

19. veljače 2022.

U 09:30 nadbiskup je pošao u Travnik gdje je u 12:00 slavio svetu misu te je nakon mise uslijedio susret s stipendistima zaklade *Don Vinko Radić.*

20. veljače 2022.

Nadbiskup je posjetio svoga brata.

21. veljače 2022.

U 08:45 nadbiskup je primio mons. Slađana Ćosića, generalnog vikara VN-a.

U 09:30 nadbiskup je primio gospodina Daniela Bombardia, djelatnika talijanskog Caritasa i koordinatora za južno-istočnu Europu.

U 11:00 nadbiskup je primio francusku veleposlanicu nj.e. Christinu Toudic.

22. veljače 2022.

Nadbiskup se u Banja Luci susreo s biskupom mons. Franjom Komaricom i pomoćnim banjolučkim biskupom mons. Markom Semrenom.

23. veljače do 27. veljače 2022.

U Firenzi je održan susret biskupa Mediterana na kojemu je sudjelovao nadbiskup Tomo.

28. veljače 2022.

Nadbiskup se susreo s generalnim tajnikom HBK-a dr. Krunoslavom Novakom i dr. Tomislavom Markićem, ravnateljem ureda za dušobrižništvo iseljenih Hrvata.

Propovijed nadbiskupa Vukšića na Misi božićnog bdijenja

PRILOZI

Prigodnu propovijed na Misi božićnog bdijenja u sarajevskoj katedrali Srca Isusova, 24. prosinca 2021. izrekao je nadbiskup koadjutor vrhbosanski mons. Tomo Vukšić. Istu donosimo u cijelosti:

Nakon što je Anđeo Gospodnji, prema izvještaju Lukina evanđelja, pastirima donio radosnu vijest da se rodio Spasitelj – Krist i Gospodin i naznačio da će ga naći kao novorođenče povijeno gdje leži u jaslama (usp. Lk 2,11-12), radosno se Božjemu glasniku pridružila silna nebeska vojska kličući sa zahvalnošću: Slava Bogu na visini! I molili su svemogućega Boga da bude mir među ljudima, koji su miljenici njegovi (usp. Lk 2,14).

Isus Krist je mir naš

Nasljedujući primjer anđela i sudjelujući u njihovoj radosti, od svoga početka kroz svih dvadeset stoljeća, zajednica vjernika dosljedno ponavlja iste riječi svaki put kad se okuplja na svečanu Euharistijsku molitvu. Pridružujući se toj sjajnoj tradiciji Crkve i sadašnjoj braći i sestrama po cijelomu svijetu, to smo učinili i mi prije nekoliko trenutaka. Još jednom smo izrazili svoju radost ponavljajući riječi anđela: „Slava Bogu na visini! I na zemlji mir ljudima dobre volje.“ Ponovili smo te riječi prije svega zato da se sa zahvalnošću poklonimo svome Stvoritelju i Spasitelju, ali i da još jednom, zajedno sa svim nebeskim silama, ponovimo molitvu: Neka slavni Bog dadne te bude mir među ljudima.

„Jer, dijete nam se rodilo, sina dobismo; na plećima mu je vlast. Ime mu je: Savjetnik divni, Bog silni, Otac vječni, Knez mironosni“ (Iz 9,1-3).

Isus Krist je knez mira. On je i mir naš jer je u sebi, kao Bogočovjek, pomirio Boga i čovjeka po tomu što je u sebi razorio pregradu koja, u obliku grijeha i zla, razdvaja čovjeka od Boga. Time je ujedno svakomu čovjeku pokazao veličinu i snagu unutrašnjega duhovnog mira sa samim sobom u vlastitoj savjesti, mislima i životu a time i s Bogom.

Upravo o tom dvostrukom pomirenju govorio je sveti Pavao kad je za Isusa Krista, Boga silnoga i kneza mironosnoga, pisao: „Doista, on je mir naš, on koji od dvoga

učini jedno: pregradu razdvojnici, neprijateljstvo razori u svome tijelu. Zakon zapovijedi s propisima obeskrjepi da u sebi, uspostavljajući mir, od dvojice sazda jednoga novog čovjeka te obojicu u jednome Tijelu izmiri s Bogom po križu, ubivši u sebi neprijateljstvo. I dođe te navijesti mir vama daleko i mir onima blizu, jer po njemu jedni i drugi u jednome Duhu imamo pristup Ocu. Tako dakle više niste tuđinci ni pridošlice, nego sugrađani ste svetih i ukućani Božji nazidani na temelju apostola i proroka, a zaglavni je kamen sam Krist Isus. U njemu je sva građevina povezana i raste u hram svet u Gospodinu. U njemu ste i vi ugrađeni u prebivalište Božje u Duhu“ (Ef 2,14-21).

Čast je nasljedovati Isusov primjer i razoriti grijeh u sebi, izbjegavati ga i tako svladati neprijateljstvo i pregradu u sebi, koja ga razdvaja od mira sa samim sobom, s Bogom i s drugim ljudima. Poslanje je to svakoga čovjeka a kršćani bi u tomu trebali biti avangarda. Zato oni, s vjerom da je Isus i Bog silni i knez mira, nakon što izgovore pohvalu i molitvu anđela, i željni da njihove molitve budu uslišane, za vrijeme slavlja svake svečane Mise s cijelom Crkvom, ponizno i svjesni svojih slabosti, dodaju zazive: „Gospodine Sine jedino-rođeni, Isuse Kriste, Gospodine Bože, Jaganjče Božji, Sine Očev. Koji oduzimaš grijeha svijeta, smiluj nam se. Koji oduzimaš grijeha svijeta, primi našu molitvu. Koji sjediš s desne Ocu, smiluj nam se.“

Mir je djelo pravde

Mir, kojega naviješta kršćanska vjera i kojega su pozvani živjeti svi Isusovi učenici, nije stvar samo njihove pojedinačne intime i samo njihova osobnog osjećanja već taj mir, ostvaren na osobnoj duhovnoj i psihološkoj razini, postaje podloga i sredstvo za davanje doprinosa u izgradnji društvenoga mira i sklada. U tom smislu sveti Pavao je pozivao: „Zaklinjem

vas dakle ja, sužanj u Gospodinu: sa svom poniznošću i blagošću, sa strpljivošću živite dostojno poziva kojim ste pozvani! Podnosite jedni druge u ljubavi; trudite se sačuvati jedinstvo Duha svezom mira!“ (Ef 4,1-3).

„U plemenita nakane su plemenite i plemenito on djeluje“, čitamo također u Svetom Pismu. A naspram tomu: „Pokvarenjak govori ludosti i srce mu bezakonje snuje, da počini zlodjela, da o Gospodinu oholo govori; da gladnoga ostavi prazna želuca, da žednome napitak uskrati. U varalice pakosno je oružje; on spletke samo kuje, da lažima upropasti uboge, pa i kad nevoljnik pravo dokazuje“ (Iz 32,6-8).

Sredstva i načini za izgradnju i održanje društvenoga mira, prema biblijskom učenju, dakle, jesu: poniznost kao osnovni stav, blagost prema drugima, strpljivost sa svima, konkretan život i djelovanje dostojni poziva na koji smo pozvani, ljubav kao pravilo u odnosu prema drugima, plemenite nakane i plemenito djelovanje, jedinstvo u nakanama koje trebaju biti oblikovane svezom mira.

Prema nauku Katoličke Crkve o naravi društvenoga mira (usp. Pastoralna konstitucija *Gaudium et spes* o Crkvi u suvremenom svijetu, br. 78), on nikako nije puka odsutnost rata. Ne svodi se jedino na uspostavu ravnoteže među sukobljenim silama niti nastaje iz nasilne vladavine. Društveni mir je 'djelo pravde i plod pravednosti' (Iz 32,17). Pravedan mir je plod reda što ga je u ljudsko društvo utisnuo njegov božanski Utemeljitelj a ostvaruju ga ljudi koji žedaju za sve savršenijom pravdom.

Prema istom nauku Crkve, društveni mir se nikada ne stječe jednom za uvijek, nego ga stalno, odgovorno i uporno treba graditi. Osim toga, budući da je ljudska volja nestalna, ranjena grijehom i sklona neredu, ostvarenje mira traži od svakoga čovjeka trajno svladavanje strasti na osobnoj razini a na društvenoj

budnost zakonite vlasti. No ni to nije dovoljno.

Pravedan mir na zemlji može se postići samo ako se osigura dobro osoba, njihovo dostojanstvo i prava, i ako ljudi s povjerenjem i slobodno međusobno izmjenjuju bogatstva uma i srca. Za izgradnju takva mira bezuvjetno je potrebna čvrsta volja pojedinaca, udruga, stranaka, države i cijelih naroda da se poštuju drugi ljudi i narodi i njihovo dostojanstvo te zauzeto uzajamno življenje bratstva među svim ljudima. Tako je mir plod također ljubavi, koja ide dalje od onoga što može izvesti pravda. Samo ako ljudi ujedine u ljubavi i nadvladaju grijeh u sebi, savladat će i nasilje prema drugima. I samo tada će se ispuniti biblijska riječ: „Prekovat će svoje mačeve u plugove, svoja koplja u srpove, neće više narod dizati mač proti narodu, neće se više učiti ratu“ (Iz 2,4)

Ovaj nauk propovijedamo „sa svom strpljivošću i poukom“ i ponavljamo ga u ovo nezgodno vrijeme (usp. 2 Tim 4,2).

Na kraju, želeći svim kršćanskim vjernicima sretan i blagoslovljen blagdan Isusova rođenja, s uvjerenjem također naviještamo: „Zemaljski mir što se rađa iz ljubavi prema bližnjemu odraz je i učinak Kristova mira, koji izlazi iz Boga Oca. Sam, naime, Utjelovljeni Sin, knez mira, svojim je križem sve ljude pomirio s Bogom, ponovno uspostavivši jedinstvo svih u jednom Narodu i u jednom Tijelu. U svom je tijelu ubio mržnju i slavom svoga uskrsnuća izlio je Duha ljubavi u ljudska srca. Stoga se svi kršćani usrdno pozivaju da se, 'provodeći u život istinu ljubavi' (Ef 4,15), ujedine sa svim doista mirotvornim ljudima da bi izmolili i izgradili mir“ (Pastoralna konstitucija *Gaudium et spes* o Crkvi u suvremenom svijetu, br. 78).

„Blago mirotvorcima, oni će se sinovima Božjim zvati!“ (Mt 5,9). Po Kristu Gospodinu našem.

Propovijed kard. Puljića na Božić 2021.

Na svetkovinu rođenja Gospodinova – Božić, 25. prosinca 2021. svečanu sv. misu u katedrali Srca Isusova u Sarajevu predslavio je vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić te je uputio prigodnu propovijed koju donosimo u cijelosti:

Dragi brate u biskupstvu!

Draga braćo misnici!

Draga braćo i sestre prisutni ovdje u katedrali kao i vi, draga braćo i sestre, koji nas pratite preko elektronskih medija, Televizije BHT 1 i Radio Marije Bosne i Hercegovine!

Božić je! Teško se to može tumačiti logički. To je tajna da Bog svemoćni, stvoritelj i gospodar cijeloga sv svijeta toliko je ljubio čovjeka komu je poklonio slobodu i čovjek u slobodi krenuo je ukrivo. I Bog je sišao na njegov životni put, utjelovivši se, rodivši se kao malo dijete. I upravo da zajedno s čovjekom hodi. Tu ljudska pamet staje, jednostavno otkriva jednu duboku tajnu koja je jako važna za čovjeka. evo čovječe koliko si važan za Boga! Koliko je Bogu stalo do tebe da je sišao na tvoju životnu stazu, kako kaže poslanica Hebrejima, konačno progovori ne po prorocima nego po svome Sinu koji je Riječ Božja koja se utjelovila, rodila se u Betlehenskoj štalici. I čovjek je počeo upravo svjestan biti svoga dostojanstva. Ne samo što ga je Bog stvorio nego što ga je Bog tako ljubio da mu je to dostojanstvo obnovio po svome Sinu, Isusu Kristu. To smo danas molili u zornoj molitvi, koji nam je obnovio to dostojanstvo. Ne samo dostojanstvo stvorenja Božjega nego djeteta Božjega. I mi se radujemo Božiću, radujemo se jer čovjek posebno doživljava radost kada doživljava da ga netko voli. Tada sve boli su manje i prestaju. I mi zapravo u ovoj atmosferi koju proživljavamo, o kojoj ne želim govoriti jer odmah će mediji više o tome reći nego o Božiću. U ovoj atmosferi silno nam znači doživjeti da Bog nas voli. Mi smo voljena bića!

Vi dobro znadete da u životu nema gore boli nego bol da si odbačen, da si ostavljen, zaboravljen, da nitko za tebe ne mari! To posebno razmišljamo ovih dana kada se govori o siromašnima. Stvarno je bolno siromaštvo, pogotovo promatrajući te velike sile, koliko novca troše u naoružanje i u politički prestiž, a

kukaju kako siromaštvo raste! Ali, osim toga fizičkog siromaštva, ja vjerujem, kada bi prošli i našom zemljom, Bosnom i Hercegovinom, ali i cijelim Svijetom, koje bi siromaštvo najveće bilo? Osamljenost! Oni koji se osjećaju osamljenima, zaboravljenima. Ma nema goreg siromaštva! Jer čovjek je socijalno biće! Bog je čovjeka stvorio da s čovjekom živi. Međutim, nastala su nova vremena, nije čovjek više važan, internet, mobitel, televizija, sve je to važno. Mediji su važni, politika je važna, vlast je važna“ Važno je imati, trošiti, uživati a nije čovjek važan.

Mi danas slavimo to otajstvo da Bog čovjeka voli. Kada kažemo da je Božić najradosniji blagdan, ta radost izvire iz te svijesti da čovjek doživljava sebe u Božjim očima, kako nas Bog vidi. On nas vidi kao svoje stvorenje koje voli. Bog je s čovjekom podijelio svoju ljubav, jer on je ljubav i želi tu ljubav podijeliti. Zato je čovjeku dai tu šansu da i čovjek tu Božju ljubav živi jedni s drugima! Božić je Božja blizina. Tako nam je Bog bliz čak da čovjek ne može vjerovati. Kako ćeš povjerovati gledajući ono malo dijete u kolijevci, koji je stvoritelj neba i zemlje a tako malen! To je teško ljudskom pameću obuhvatiti, ali možemo pokloniti se i u tome prepoznati veličinu čovjeka, da je Bogu stalo do čovjeka! i danas u ovoj čudnoj atmosferi, koja vlada zveckanjem oružja i širenjem mržnje i naglog prestiža, čija će biti gornja gazeći po ljudskim glavama! Itekako je važno da mi doživimo da naše dostojanstvo ne ovisi ni o državi, ni od velikih sila, niti od politike, naše dostojanstvo Bog nam daje! Mi njega možemo živjeti u svakoj stvarnosti.

Ovih dana često dobivam pitanje, kako ćete proslaviti Božić u ovakvoj atmosferi? Tako što će Bog sići u našu atmosferu! To je ono što su anđeli poručili pastirima, da se raduju jer dijete vam se rodilo! Bog nam je darovan ali moramo dotaknuti jedno iz današnjeg evanđelja, koje mene uvijek kada to čitam to potrese, svojima

dođe a njegovi ga ne primiše! Rekoh malo prije, da nema goreg siromaštva nego od odbačenosti! Današnji čovjek je Boga odbacio, ne treba ga i onda kuka što propada. A zpravo, moramo slaveći Božić, doživjeti Isuse dobro nam došao! Svojima dođi! Svojima malenima, obespravljenima, poniženima. Ali tvoja smo dostojanstvena djeca. To nam treba! Zato želim da vas ohrabrim da vas neda survati u ovoj zemlji, nego da vas ohrabrim kao vjernike koji se u Boga pouzdaju, koji znaju da mogu ljudi kako hoće ali neće dokle hoće. Božja je zadnja uvijek! Zato se u nju pouzdajemo i zato želimo da nam Božić ohrabri našu nadu. Slavimo Božić kako bi izvor radosti unio snage i nade u naš svagdanji hod! On je sišao među nas i zato svojim dođi Gospodine, mi te rado primamo, obnovi naša srca, učini nas dostojanstvenima djece Božje da možemo radosno svjedočiti tvoju ljubav i tvoja blizina neka nas osposobi da mi budemo bliži jedni drugima.

Znate, ne možemo mi Božić slaviti ako u srcu nosimo žal, grijeh, ogorčenje, mržnju. Tu Bog nema mjesta. Zato je divno što nam daje šansu da kroz kajanje, oprostjenje grijeha doživimo Isuse pripravili smo ti skromje jaslice u svome srcu. Svojima dođi! Ne želimo te odbiti, nego prihvatiti i s tobom kroz život hoditi. Doživjeti tvoju blizinu i mi da budemo bliži jedni drugima kroz praštanje i pomirenje. To nam je tako danas potrebno!

Zato, ohrabri svoje vjernike da budu i navjestitelji i svjedoci tvoje blizine, da se ne bojimo života, da se nedamo prestrašiti od svih tih crni misli koje se nameću u javnosti, koji jednostavno ne daju ti misliti! Moraš misliti kako oni misle, kako oni u parlamentu odlučuju! Božja je iznad svega, uz dužno poštovanje svih vlasti, svih parlamenata, Božja je najvažnija!

To želimo svima poručiti i upravo u Božiću ohrabriti se da budemo svjedoci te Božje ljubavi. Amen!

Propovijed nadbiskupa Vukšića prigodom obljetnice rođenja i krštenja nadbiskupa Stadlera

PRILOZI

Sv. misu prigodom obljetnice rođenja i krštenja nadbiskupa Josipa Stadlera na blagdan Sv. Franje Saleškog, 24. siječnja u Slavonskom Brodu predslavio je vrhbosanski nadbiskup koadjutor mons. Tomo Vukšić. Tom prigodom uputio je propovijed koju donosimo u cijelosti:

Sretna je okolnost što smo na ovoj svetoj misi okupljeni, u povodu obljetnice rođenja i krštenja sluge Božjega Josipa Stadlera, upravo na blagdan svetoga Franje Saleškoga, francuskoga biskupa Ženeve, koji je umro 1622. godine u Lionu. Bilo je to točno prije 400 godina. Stoga se upravo današnjim blagdanom, u povodu te obljetnice, u Katoličkoj Crkvi otvara jubilarna godina. Posvećena je ovom svecu i trajat će do sljedećega 28. prosinca, što je dan njegova preminuća.

Sveti Franjo je bio biskup kojega se Crkva s ponosom i zahvalnošću sjeća zbog mnogih i velikih njegovih zasluga.

I.

On koji je proglašen svetim 1665., a crkvenim naučiteljem 1877. godine, posebice se istaknuo svojim nastojanjem oko očuvanja cjelovitoga katoličkog nauka i jedinstva među kršćanima, koji su u ono vrijeme bili ugroženi različitim buntovnim pokretima i učenjima, koja su osporavala neke katoličke vjerske istine i time dovodila u pitanje jedinstvo kršćana.

Istaknuo se sveti Franjo u ono burno vrijeme također svojim načinom propovijedanja, izlaganja i tumačenja katoličke vjere. Naime, za ono vrijeme bilo je neobično što se, osim živom riječju i knjigama, u svom radu koristio također tiskanjem prigodnih listova te nalazio načina da oni stignu do ljudi na ulicama i njihovim domovima. Činio je to zato da bi se ljudi, do kojih nije mogao osobno doći, mogli informirati o ispravnom kršćanskom nauku pa je kasnije, upravo zbog toga neobičnog načina djelovanja, proglašen nebeskim zaštitnikom katoličkoga tiska, novinara i pisaca.

Ipak, osobito je sveti Franjo upamćen po strpljenju i blagosti, kojima se odnosio prema svim ljudima bez obzira na njihov društveni stalež i osobno uvjerenje, te je zbog toga svog načina

nazvan svecem džentlmenom. Tako je na primjer, svjestan da nema čovjeka koji ne griješi, i tumačeći potrebu blagoga ponašanja, koje je primjenjivao kao propovjednik i crkveni poglavar, ostavio poruku svim crkvenim poglavarima koja je zlatno pravilo za sva vremena: „Ako već griješim, želim radije griješiti po prevelikoj dobroti negoli po previše strogoće.“ Ovaj stav i način djelovanja su mu priskrbili ne samo simpatije njegovih suvremenika nego su bili podloga i razlog njegova pastoralnog uspjeha.

Strpljenje sa sobom, sa svojim željama i manama, kao i strpljenje s drugima, s njihovim zahtjevima i očekivanjima, još je zahtjevnija krepost negoli blagost jer za nju je potrebno dugo vrijeme. Zato je tvrdio da: „Trebamo imati srce sposobno za strpljivost; jer veliki se planovi ostvaruju samo s mnogo strpljenja i kroz dugo vrijeme.“ No, ne samo strpljenje, nego pri ostvarenju vlastitih planova čovjeka treba voditi ljubav jer, pisao je sveti Franjo: „Nećemo se svidjeti Bogu po veličini svojih djela, nego po ljubavi kojom ih vršimo.“

Strpljenje i blagost smatrao je ovaj svetac ne samo najvažnijim osobnim krepostima za svakoga kršćanskog dušobrižnika, svjedoka vjere i propovjednika, nego i najkorisnijim sredstvima i najboljim načinima za širenje evanđelja, obraćenje odlutalih kršćana i okupljanje novih članova Crkve. U tom smislu je, kažu neki njegovi životopisci, radi objašnjenja svoga ponašanja, rado posuđivao slikovitu talijansku narodnu izreku koja glasi: „Više muha privuče jedna kap meda negoli bure sirčeta.“

Svjestan je bio sveti Franjo također da se i strpljenje i blagost, ako ih ne vodi razboritost, vrše uz rizik da se u jednom trenutku pretvore u mane. Zapravo, u skladu je to s ustaljenim katoličkim naukom da se svaka krepost, ako njome ne upravlja razboritost, u jednom trenutku pretvori u manu.

II.

Sveti Franjo je smatrao da je kršćanska pobožnost, shvaćena kao vršenje kreposti, ne samo bitan dio života svakoga vjernika nego također da treba biti vodilja čovjeka u svakom njegovu zvanju. U tom smislu bit će korisno čuti jedan odlomak iz njegova najčešće spominjanoga i vjerojatno najviše čitanoga spisa s naslovom „Uvod u pobožan život“.

Pisao je sveti Franjo o pobožnosti ovako: „Kod stvaranja Bog je zapovjedio stablima da donose plodove, svako ‘prema svojoj vrsti’ (Post 1,11). Istu zapovijed upućuje kršćanima, koji su živa stabla njegove Crkve, da donose plodove pobožnosti, svatko prema svom stanju i svom položaju.

Na različit način pobožnost mora vršiti plemić, zanatlija, knez, udovica, neudata i udata žena. No to nije dosta, nego treba također uskladiti vršenje pobožnosti sa snagama, poslovima i obvezama svake osobe.

Reci mi, (...), bi li bilo prikladno ako bi biskup htio živjeti u samoći sličnoj onoj u kojoj žive kartuzijanci? I ako udate žene ne bi htjele posjedovati ništa kao kapucini? Ako bi zanatlija provodio cijeli dan u crkvi kao redovnik, i ako bi se redovnik izlagao svakakvim susretima radi služenja bližnjemu kao što je obveza biskupa? Zar ta pobožnost ne bi bila smiješna, neuredna i nedopustiva? Pa ipak ta se pogreška događa vrlo često. Ne, (...), pobožnost ne uništava ništa kad je iskrena, nego naprotiv usavršava sve a, kad se suprotstavlja nečijim obvezama, nedvojbeno je lažna.

Pčela sisa med iz cvjetova a da ih ne oštećuje, ostavljajući ih netaknutima i svježima kakve ih je našla. Prava pobožnost čini još bolje, jer ne samo da ne nanosi štetu ni jednoj vrsti zvanja ili zanimanja, nego, suprotno tomu, dodaje im ljepotu i ugled.

Kao što svaki dragi kamen, ubačen u med, postaje još sjajniji, svaki prema vlastitoj boji, tako se svaka osoba usavršuje u svom zvanju, ako ga združuje s pobožnošću. Briga za obitelj postaje lakša, ljubav između muža i žene iskrenija, služenje knezu vjernije i sva druga zanimanja milija i draža.

Pogreška je, dapače krivovjerje, htjeti isključiti pobožnost iz vojničkoga okruženja, iz zanatske radnje, s dvora knezova, iz kuća vjen-

čanih. Istina je, (...), da se posvema kontemplativna, monaška i redovnička pobožnost može živjeti samo u tim staležima, ali osim ove tri vrste pobožnosti, postoje mnoge druge moćne učiniti savršenim one koji žive u svjetovnim uvjetima. Stoga, gdje god se nalazimo, možemo i moramo težiti za savršenim životom.“

III.

U zagovor svetoga Franje preporučamo svoj duhovni rast i težnju za posvećenjem. Po zagovoru ovoga svetog biskupa iz Ženeve molimo također da dragi Bog na čast oltara uzdigne i slugu Božjega biskupa Josipa, čiju obljetnicu rođenja i krštenja obilježavamo u njegovu rodnom gradu.

Svetoga Franju i slugu Božjega Josipa povezuje i činjenica da su i jedan i drugi osnovali po jednu žensku redovničku zajednicu. Prvi 1610. godine družbu Pohoda Marijina a drugi 1890. godine Služavke malog Isusa. Tako i jedne i druge sestre danas imaju razloga za slavlje i zahvalu svojim utemeljiteljima. Među njima pak posebice pozdravljamo šest sestara, koje danas obilježavaju 50. obljetnicu svojih redovničkih zavjeta. One su kroz pola stoljeća, kao što bi rekao sveti Franjo, učile kako rasti u pobožnosti i služiti Bogu i ljudima. Kažemo učile, jer to je škola koja se nikada ne završava dokraja budući da u njoj uvijek ima nesavladanoga gradiva koje tek treba naučiti i mnogo prostora za napredovanje. I jer se u njoj ispit zrelosti polaže tek pred licem Božjim. Naime, kako bi rekao sveti Franjo: „Ti učiš govoriti govoreći, studirati studirajući, trčati trčeći, raditi radeći; na isti način, učiš ljubiti ljubeći. I varaju sami sebe svi koji misle da će naučiti na bilo koji drugi način.“

Svi spomenuti putovi osobnoga duhovnog rasta istovremeno su i odlični načini kojima se svjedoči za Isusovo evanđelje. I svi su oni važni i korisni. Ali za plodno naviještanje Evanđelja više vrijedi kap dobrog primjera negoli rijeka riječi. Stoga, u vjeri da bi s tim složio i sveti Franjo, molimo za Božji blagoslov kako bismo, svatko u svom staležu i zvanju, po zagovoru ovoga sveca i nasljeđujući ostale svete uzore, dosljedno vršili svoje obveze i donosili plodove, rasli u dobroti i svetosti te tako dodali svoju kap dobrog primjera u svijetu.

Propovijed nadbiskupa Vukšića na Pepelnicu

PRILOZI

Vrhbosanski nadbiskup mons. Tomo Vukšić na Čistu srijedu – Pepelnicu, 2. ožujka u sarajevskoj katedrali Srca Isusova predslavio je sv. misu na kojoj je uputio prigodnu propovijed koju donosimo u cijelosti. Toga dana Vrhbosanska nadbiskupija pridružila se pozivu pape Franje te je molila i postila za mir u Ukrajini:

Pepelnica je početak vremena kojega u crkvenom rječniku nazivamo Korizma (Četrdesetnica), jer traje 40 dana. To je vrijeme neposredne priprave na dane na kraju ovoga razdoblja, kojima se cijela Crkva i svaki pojedini vjernik s pobožnošću sjećaju događaja Isusove muke, smrti i njegova slavnoga uskrsnuća.

I.

Tijekom korizmene priprave naša vjera nas uči, a posebice to vrijedi za današnji njezin prvi dan kojega nazivamo Čista srijeda ili Pepelnica, da nije dovoljno obavljati službena bogoslužja u hramovima ili na njima sudjelovati, jer Bog od nas očekuje više, traži obraćenje srca. Zato što smo, samo ako se čovjek i svaki narod Bogu vrati svim svojim srcem, na pravom je putu i možemo na ispravan način vršiti bogoslužje. A sredstva za vraćanje Bogu, odnosno za obraćenje, kako nazivamo taj proces, jesu molitva, post i dobra djela prema svim ljudima koje susrećemo na svojim životnim putovima jer su svi ljudi, bez ikakve razlike, prema Isusovu nauku između sebe braća i sestre.

Sveto Pismo poučava da je ugodno vratiti se Bogu jer Bog je, kako se tamo čita, sama nježnost, milosrđe i dobrota. I na to su pozvani svi ljudi.

Kršćanski način molitve, posta i dobrih djela mora pratiti poniznost. Taj način nužne poniznosti i samozatajnosti, koja je daleko od svake hvalisavosti i oholosti, na puta obraćenja opisao je Isus u odlomku iz Matejeva evanđelja koji nam je upravo naviješten. To je pouka koja vrijedi zauvijek i za svakoga i zato je vrijedi stalno ponavljati.

Kaže Isus o davanju milostinje, molitvi i postu ovako: „Pazite da svoje pravednosti ne činite pred ljudima da vas oni vide. Inače, nema vam plaće u vašeg Oca koji je na nebesima. Kada dakle dijeliš **milostinju**, ne trubi pred sobom, kako to u sinagogama i na ulicama čine licemjeri da bi ih ljudi hvalili. Zaista, kažem

vam, primili su svoju plaću. Ti naprotiv, kada daješ milostinju - neka ti ne zna ljevica što čini desnica, da tvoja milostinja bude u skrovitosti. I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti!’ ‘Tako i kad **molite**, ne budite kao licemjeri. Vole moliti stojeći u sinagogama i na raskršćima ulica da se pokažu ljudima. Zaista, kažem vam, primili su svoju plaću. Ti naprotiv, kad moliš, uđi u svoju sobu, zatvori vrata i pomoli se svomu Ocu, koji je u skrovitosti. I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti.’ ‘I kad **postite**, ne budite smrknuti kao licemjeri. Izobličuju lica da pokažu ljudima kako poste. Zaista, kažem vam, primili su svoju plaću. Ti naprotiv, kad postiš, pomaži glavu i umij lice da ne zapaze ljudi kako postiš, nego Otac tvoj, koji je u skrovitosti. I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti’” (Mt 6, 1-6.16-18).

II.

Okupljeni na ovom Euharistijskom slavlju, danas samo, po pozivu pape Franje, rado i solidarno sjedinjeni u molitvi i postu s braćom i sestrama koji trpe u Ukrajini. Molimo sa cijelom Crkvom da ovaj rat odmah prestane i da zavlada mir. Molimo i postimo također s nakanom da se sva otvorena pitanja i nesporazumi, u Ukrajini i cijelom svijetu, uvijek rješavaju samo dijalogom u susretima zakonitih predstavnika. Molimo i postimo također sa željom da se svaki ljudski život zaštiti. I da se svaki plod ljudskih ruku sačuva kao sredstvo u službi života i svakoga napretka. I naravno, molimo i postimo sa željom da svi pomognu braći i sestrama koji trpe. A najveći dar i najvažnija pomoć koja bi im mogla stići jest mir.

Danas popodne je stiglo pismo od nadbiskupa Svjetoslava Ševčuka, poglavara grkokatoličke Crkve u Ukrajini. On ga je napisao danas u povodu ovoga svjetskog dana molitve i posta za mir u Ukrajini pa vam ga, pozivajući vas sve da se, prema svojim mogućnostima,

pridružite akciji Caritasa Bosne i Hercegovine za pomoć ljudima u Ukrajini, u nastavku želim priopćiti. Ovako piše nadbiskup Ševčuk:

Hvaljen Isus i Marija, draga braćo i sestre u Kristu,

pozdravljam vas iz slobodne Ukrajine, iz našega grada Kijeva. Danas smo sedmi dan rata. Na ovaj dan 2. ožujka 2022., na poziv svetoga Oca Franje cijeli svijet se ujedinjuje u molitvi i postu za mir u Ukrajini.

Za sve nas ovo je poseban dan, jer shvaćamo da u našoj tragediji nismo sami. Usprkos svemu rat se nastavlja. Ove noći je bombardiran naš grad Žitomir i nastavljaju pucati po našim gradovima i selima.

Posebno smo zabrinuti za gradove Karkiv, Sumi, Hernihiv, Kerson i za druge opkoljene ukrajinske gradove, gdje danas nedostaju sredstva za život, lijekovi, i već danas mjesno stanovništvo treba spašavati. Odričući se hrane solidarni smo s njima.

Danas se međutim sjedinjujemo u molitvi. A što pak znači: sjediniti se u molitvi? Posljednjih dana smo govorili smo da smo kada smo sjedinjeni, tako ćemo postati snažni i uspjeh ćemo ustrajati u ovom ratu. Snaga naroda je u jedinstvu. Bože, daj nam jedinstvo, kaže pučki himan.

Ipak, sjedinjenje u molitvi je nešto više. Sjediniti se u molitvi znači uzajamno si razmjenjivati život, znači razmjenjivati vlastitu životnu snagu s bližnjim, dati svoju životnu snagu bližnjemu i, povezano s tim, postati jači

po onoj životnoj snazi koju primamo od onoga s kojim smo sjedinjeni u molitvi.

Ovih dana smo primili brojna pisma iz cijeloga svijeta u kojima nam govore: s vama smo. Treba se sjediniti u molitvi, sjediniti se u ime mira, u ime toga da život koji živimo može pobijediti nad smrću.

Primjer ovog unutrašnjeg sjedinjenja u molitvi su riječi Kristove Ocu: Bože Oče, sve što je moje tvoje je, i sve što je tvoje moje je. Danas imamo toliku potrebu uzajamne snage, jer ta snaga i sjedinjenje nisu ništa drugo doli snaga i djelovanje Duha Svetoga. Sjedinjajući se u molitvi, sjedinjujući se sa svijetom i duhovnim unutrašnjim životom, svjesni smo da smo djeca jedine Crkve, tijela Kristova kojemu je Glava On sam. Na ovaj dan molimo i postimo zajedno.

Postiti znači razoriti sve što nas razdvaja, što sprječava da svoj život razmjenjujemo s drugima. Zato je današnji post tako važan da bi se moglo otkloniti ono što razdvaja: đavla, duh rata, duh smrti. Danas vas pozivam sve da ostanete u zajedničkoj molitvi koja počinje u 14 sati, prema vremenu u Kijevu, iz gradića Pokotilivka, u blizini Karkiva, da bi potom zagrlila Odesu, Drogobih i poznati Hrušiv, Zarvaniciju, naš Hošiv, naš Univ i završila se ovdje u Kijevu.

Bože, primi naš post i naše molitve. Bože, sjedini sve nas da bi život pobijedio nad smrću i neka zajednička molitva cijeloga svijeta donese mir u Ukrajinu. Podjeljujem vam Božji blagoslov u vijeke vjekova.

Bogojavljenje u prvostolnici i obljetnica biskupskog ređenja kard. Puljića

BILJEŽIMO

Na svetkovinu Bogojavljenja u četvrtak, 6. siječnja, misu u katedrali predslavio je vrhbosanski nadbiskup metropolita Vinko kard. Puljić koji je pritom obilježio i 31. obljetnicu biskupskog ređenja.

U zajedništvu s kardinalom bio je vrhbosanski nadbiskup koadjutor i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata u BiH mons. Tomo Vukšić, a koncelebriralo je desetak svećenika među kojima je bio prepošt Kaptola vrhbosanskog i rektor katedrale mons. Ante Meštrović.

Tri obljetnice biskupskoga ređenja

Prije početka sv. mise mons. Vukšić podsjetio je kako na Bogojavljenje trojica biskupa iz BiH slave svoje obljetnice ređenja. "To su pomoćni vrhbosanski biskup u miru mons. Pero Sudar, banjolučki biskup mons. Franjo Komarica te vrhbosanski nadbiskup metropolita Vinko kard. Puljić", istaknuo je nadbiskup Tomo te podsjetio kako je prošla 31 godina od biskupskoga ređenja kardinala Vinka i preuzimanja vodstva Vrhbosanske nadbiskupije. Nazočne je potaknuo na molitvu za nadbiskupa Puljića kako bi nastavio sretno predvoditi svoju biskupijsku zajednicu na njezinu hodočašću u Kraljevstvo nebesko. "Dragi kardinale čestitamo Vam obljetnicu, radujemo se zajedno s vama. Bog Vas blagoslovio", rekao je na kraju mons. Vukšić.

Započevši misno slavlje kard. Vinko zahvalio je za upućene čestitke i molitve naglasivši kako se osim Bogojavljenja i obljetnice ređenja trojice biskupa na današnji dan slavi i Dan Djela svetog djetinjstva pri Papinskim misijskim djelima. Podsjetio je kako se svetkovina 6. siječnja zove i Vodokršće te je potom prošao katedralom i blagoslovio nazočne vjernike.

Nakon svetopisamskih čitanja i naviještenog Evanđelja, po drevnom običaju Crkve đakon Dino Mustafi pročitao je Bogojavljenjski navještaj Uskrsa za 2022.

Doživjeti objavljenog Boga

Usljedila je kardinalova propovijed u kojoj je najprije progovorio o značenju i smislu svet-

kovine Bogojavljenja, dana kada se utjelovljeni Sin Božji objavio se ne samo jednoj maloj skupini ljudi nego preko trojice mudraca svim narodima. "Oni su dobili Božji znak, slijediti zvijezdu. Ona je na svoj način simbolika svjetla. Bez tog svjetla ne možemo Boga susresti niti doživjeti. Kraljevi su imali zvijezdu koja ih je dovela do mjesta gdje se Isus nalazi. Svaki čovjek dobiva dar vjere, to nutarnje svjetlo da doživi Boga koji se rodio i objavio. Susresti se s njime znači opredijeliti se za njega", rekao je nadbiskup Vinko na početku i naglasio kako slaveći Bogojavljenje "prisjećamo se vremena djetinjstva kad su nam naši roditelji prenijeli tu poruku da se Bog rodio i postao jedan nas".

"Zato je Crkva uzela ovaj dan i za slavlje Papinskih misijskih djela svetog djetinjstva jer se vjera zapravo uči u djetinjstvu. Kada se posije sjeme vjere možda će ono i malo lutati, ali kad tad doći će do susreta s Bogom. Vratit će se sjećanje kada je prvi put Boga susreo", naglasio je kardinal te potaknuo na molitvu za one koji prenose svjetlo vjere kako bi bili neumorni u svome poslanju.

"Svi smo dobili taj zadatak svojim životom i svjedočenjem ljude voditi Isusu. Zato je svako Bogojavljenje obnavljanje svoje vjere kada se prisjećamo kako je Bog ušao u naš život. Potom tražimo svijest i odgovornost da Bog traži prenošenje vjere preko nas", istaknuo je kardinal podsjećajući kako su prvi prenositelji vjere roditelji. "Ne moraju roditelji mnogo pričati, ali dijete upija ono što mala i tata vole, što je za njih svetinja i to se s ljubavlju prenosi", posvijestio je govoreći kako je jača kateheza što se ljubavlju prenosi nego što se naučavanjem prenosi. "Zato je prevažno da obitelj bude Crkva u malom gdje se istinski Bog objavljuje preko roditeljskog stava i uvjerenja. Ne samo u obitelji nego u zajednici", naglasio je nadbiskup Vinko te podsjetio na životopise svetaca koji govore o tome kako su pojedini Boga otkrili u drugim ljudima i njihovu svjedočanstvu.

"Mi ne znamo preko koga će Bog i kako poslati svjetlo tu zvijezdu da čovjek otkrije i susretne Boga. Zapravo slaveći Bogojavljenje

moramo preispitati savjest jesmo li odgovorni svojim svjedočenjem. Dopuštamo li da Bog preko nas pošalje svjetlo onima koji ga traže. To je jedna tajna kako se Bog otkriva i daruje, ali skoro se uvijek služi ljudima jer preko njih želi doći do pojedinca", naglasio je i dodao kako rado voli govoriti da je ta zvijezda koja vodi do Boga svjetlo unutarne savjesti. "Ako savjest nismo zatrpali ona će nas sigurno dovesti do Boga", kazao je te citirao Svetog Augustina koji je rekao da je svuda Boga tražio, ali on je bio u njemu otpočeka.

"To je divna zvijezda koja nas vodi ne samo do Isusa nego i vječnosti. Iz Bogojavljenja moramo računati kako Bog s nama računa. Mi ne znamo gdje će tko otkriti Božju prisutnost u našem svjedočenju. Jača je poruka evanđelja svjedočenjem nego propovijedanjem. Zato moramo biti svjesni da smo svi svjedoci vjere

gdje god živimo i radimo. I kad ništa ne govorimo ljudi će primijetiti naše stavove i uvjerenje te moralna načela", ustvrdio je kardinal i potaknuo na "molitvu za sve one koji prenose vjeru jer je ona najveće blago na zemlji".

Na kraju homilije zahvalio je Bogu za dar vjere i podsjećajući na prolaznost ovozemaljskog života naglasio je važnost smisla pogleda u vječnost: "Hvala ti Isuse što nam se objavio i darovao i hvala ti za onu zvijezdu koja nas je dovela do tebe te nas učini sposobnima druge ljude dovoditi do tebe kako bi te i oni upoznali i zavoljeli te slijediti".

Misno slavlje završeno je *Andeoskim pozdravom* i svečanim blagoslovom, a skladnim pjevanjem animirao ga je zbor bogoslova.

(Ž. I., KT)

Dan posvećenog života u sarajevskoj katedrali

Svijećnicu – blagdan Prikazanja Gospodinova u hramu, u utorak, 2. veljače, u sarajevskoj katedrali Presvetog Srca Isusova svečanom svetom misom proslavljen je Dan posvećenog života na razini Vrhbosanske nadbiskupije.

Misno slavlje predslavio je vrhbosanski nadbiskup u miru Vinko kard. Puljić u koncelebraciji s vrhbosanskim nadbiskupom mons. Tomom Vukšićem, provincijalom Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Jozom Marinčićem, otpravnikom poslova u Apostolskoj nuncijaturi u Sarajevu mons. Amaurym Medinom Blancom i još 20-ak svećenika. Brojnim redovnicama raznih družbi pridružili su se bogoslovi iz sva tri bogoslovna sjemeništa u BiH koji su također asistirali kod oltara pod vodstvom vlč. Ivana Rake.

Najprije je kardinal Puljić blagoslovio svijeće te okupljenim redovnicama i redovnicima čestitao Dan posvećenog života, a potom je uslijedila procesija sa svijećama unutar crkve.

Starac Šimun – pravedan i bogobožan

Prigodnu propovijed uputio je nadbiskup Vukšić koji je na početku podsjetio kako je prema židovskom običaju, odnosno prema Mojsijevu zakonu, svako muško prvorođenče bivalo prikazano i tako posvećeno Gospodinu. Činilo se to posebnim obredom u hramu u Jeruzalemu koji se obavljao četrdeseti dan nakon rođenja.

„Danas je pak točno 40 dana od Božića pa stoga upravo danas slavimo blagdan Prikazanja Gospodinova, kojega nazivamo i Svijećnica“, kazao je nadbiskup Tomo te napomenuo kako je pored Isusa, u Evanđeljima koja prikazuje događaj Isusova prikazanja, vrlo važan lik starca Šimuna, za kojega evanđelist Luka kaže da je bio čovjek pravedan i bogobožan, da je očekivao Utjehu Izraelovu, odnosno ispunjenje nade da će Spasitelj doći, i da je Duh Gospodnji bio na njemu.

„Povijesno gledano, Šimun je osoba kontinuiteta između dvaju Zavjeta, između staroga i novoga, između nade i njezina ispunjenja. Ali i duhovno, Šimun je znak kontinuiteta i poveznica dvaju Zavjeta. Šimun je proročka točka koja povezuje i spaja Božje obećanje da će

Spasitelj doći i ispunjenje tog obećanja. Jer on svoju ispovijest vjere u nov događaj spasenja u tom času izriče starim riječima proroka Izaije: Ta vidješe oči moje spasenje tvoje (Iz 40,5); Koje si pripravio pred licem svih naroda (usp. Iz 52,10); Svjetlost na prosvjetljenje naroda (usp. Iz 42,6); Slavu puka svoga izraelskoga (usp. Iz 46,13)“, protumačio je nadbiskup, pojašnjivši kako je najstariji naziv za ovaj blagdan - Susret, čime se naznačavala istina da se Isus događajem u hramu, u pojavnom smislu susreo s početnom grupom svoje Crkve, elitom svoje Crkve: Marijom, Josipom i Šimunom.

Odgovornost za našu kuću

Također, vrhbosanski je nadbiskup pripomenuo kako se danas već 26. put u Katoličkoj Crkvi obilježava Svjetski dan Bogu posvećenoga života, čime Crkva želi naglasiti važnost svećeničkoga, monaškoga i redovničkoga staleža te radost zbog njihova postojanja i doprinosa.

„Ovaj Dan Bogu posvećenoga života proslavljamo u godini kad traje sinodalni hod koji će završiti sinodom 2023. Ovo je vrijeme sazrijevanja u odgovornosti svih za Crkvu na područjima izgradnje zajedništva, jačanja odgovornoga sudjelovanje i vršenja poslanja. Sinodalnost Crkve drugim se imenom može nazvati zajednička odgovornost za našu kuću koja se zove Crkva. Naša odgovornost, naše sudjelovanje i naše poslanje, to jest naša suodgovornost i naše aktivno djelovanje, imaju polaznu točku također u prikazanju.

U našim prikazanjima kao kršćanskih vjernika od kojih svako, i biskupsko, i svećeničko, i ono Kristovih vjernika laika, i bračno obiteljsko i društveno, a posebice monaško i redovničko, uvijek proizlaze iz osobnoga susreta s Kristom“, potaknuo je nadbiskup Vukšić, naglasivši kako se na tom temelju gradi i vlastiti doprinos za porast Kraljevstva Božjega na zemlji, svatko prema svom daru i svojim mogućnostima.

Molitva obnove redovničkih obećanja

Nakon molitve vjernika u šutnji su redovnice i bogoslov donijeli darove: svijeću, hostije i vino. Poslije popričesne molitve nazočni redo-

BILJEŽIMO

vnici i redovnice izmolili su molitvu obnove svojih redovničkih obećanja. Na kraju mise, kardinal Puljić čestitao je redovnicima i redovnicama Dan posvećenog života te zahvalio svima koji su pomogli pri organizaciji i sudjelujući doprinijeli ovoj svečanoj proslavi.

Liturgijsko pjevanje animirao je zbor *Fra Nenad Dujić* pod ravnanjem fra Emanuela Josića.

(J.Vr., KT)

Sjednica umrežavanja struktura

U prostorijama Ordinarijata vrhbosanskog, pod predsjedanjem vrhbosanskog nadbiskupa mons. Tome Vukšića u četvrtak, 3. veljače održana je sjednica umrežavanja struktura u Vrhbosanskoj nadbiskupiji.

Sudjelovalo je 16 voditelja različitih institucija i ureda Vrhbosanske nadbiskupije.

Susret je započeo molitvom i uvodnim pozdravom mons. Vukšića koji je izrazio dobrodošlicu svima te zahvalio na čestitkama koje je dobio zbog preuzimanja vodstva nadbiskupije. Ujedno je prenio i pozdrave kardinala Vinka Puljića koji je zaželio sudionicima uspješan rad.

Sinodalni hod

Nakon toga prigodno predavanje održao je generalni vikar Vrhbosanske nadbiskupije mons. Slađan Ćosić na temu *Sinodalni hod nadbiskupijskih struktura*. Na početku je uz čestitku novom nadbiskupu istaknuo kako je Božja providnost htjela da njegov prvi radni susret kao ordinarija bude upravo s voditeljima različitih struktura. Ukratko je podsjetio kako se ovaj vid sjednica održava od 2010. te da je na njima do sada sudjelovalo ukupno 44 voditelja ustanova ili nositelja pojedinih službi te tri zapisničara. „Pokrenut je s ciljem uvezivanja i dopunjavanja struktura i službi koje su nastajale kao odgovor na konkretne pastoralne potrebe na dijecezanskoj razini“, kazao je generalni vikar te se u nastavku koncentrirao na temu sinodalnosti pri tome istaknuvši kako su glavni nositelji povijesti prve kršćanske zajednice u cjelini bili Duh Sveti koji je poslan, Božja Riječ koja je naviještena te vjera u uskrsluga Gospodina. „Crkva stvara strukture na svim razinama i umnaža ih ravnajući se, posebno nakon Drugog vatikanskog sabora, prema načelu otvorenosti i okrenutosti potrebama konkretnog vremena koje nastoji što bolje upoznati i shvatiti, u svjetlu vjere prosuđivati i tek potom djelovati“, objasnio je mons. Ćosić te istaknuo tri važna elementa crkvenih institucija: njihovo osnivanje, postojanje i djelovanje.

Podsjetio je kako su strukture sve više gubile svoj zajedničarski karakter, a time i svoju nutarnju snagu i svoj primarni zadatak – evangelizaciju. Ustvrdio je kako je u nadbiskupiji prije nekoliko mjeseci završila Sinoda te se očekuju uskoro obvezujuće uloge i izjave. U nastavku se osvrnuo na cjelokupni sinodski hod na razini opće Crkve kazavši kako je njegovo temeljno načelo zajedništvo. „Riječ je o zajedništvu koje se oblikuje kao organsko: Crkva je mistično tijelo Kristovo, živo i djelatno, u kojemu su prisutne različite i komplementarne službe, služenja, pozivi, karizme, među kojima po krštenju vlada istinska jednakost u dostojanstvu i djelovanju, pravima i dužnostima“, istaknuo je mons. Ćosić te spomenuo i drugo važno načelo uzajamne odgovornosti na kojoj su utemeljene različite osobne odgovornosti. „Ovo je načelo posebno važno za proces oblikovanja i donošenja odluka koje se jednako odnose na sve koji sudjeluju u izgradnji i poslanju Crkve. Odatle slijedi pravo biti pitan za savjet, kao i dužnost iznijeti svoje mišljenje, što upućuje na treće načelo, a to je dijalog“, kazao je, među ostalim, generalni vikar Vrhbosanske nadbiskupije.

Poslije predavanja uslijedilo je razmjena mišljenja koja se vodila mišlju bolje koordinacije i suradnje među pojedinim institucijama Vrhbosanske nadbiskupije u onoj mjeri u kojoj je to moguće.

16 sudionika

Na sjednici su, osim nadbiskupa i generalnog vikara mons. Ćosića, koji je u ime Vrhbosanske nadbiskupije povjerenik i za Katoličke školske centre, sudjelovali: arhivar i rektor katedrale, prepošt kaptola mons. Ante Meštrović, dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Sarajevu preč. Darko Tomašević, ekonom preč. Vladimir Pranjić, predstojnik Katehetskog ureda VN-a vlč. Tomo Mlakić, ravnatelj Svećeničkog doma VN-a vlč. Fabijan Stanušić, ravnatelj Caritasa VN-a vlč. Mirko Šimić, generalni tajnik Sinode VN vlč. Mario Bernadić, rektor Međunarodnog misijskog sje-

BILJEŽIMO

meništa *Redemptoris Mater* vlč. Michele Capasso, ravnatelj NCM-a *Ivan Pavao II.* vlč. Šimo Maršić, rektor sjemeništa *Petar Barbarić* u Travniku preč. Željko Marić, bolnički kapelan vlč. Pero Brajko, direktor Medijskog centra i *Katoličkog tjednika* vlč. Miroslav Čavar, dijece-

zanski ravnatelj PMD-a fra Stipan Radić, rektor VBS-a preč. Zdenko Spajić i predstojnik Ureda za odnose s javnošću i glasnogovornik VN-a vlč. Dražen Kustura.

D. K.

Susret animatora liturgijskog pjevanja Vrhbosanske nadbiskupije

Vrhbosansko bogoslovno sjemenište i ove je godine, 26. veljače bilo domaćin godišnjeg Susreta animatora liturgijskog pjevanja Vrhbosanske nadbiskupije.

Susretu se odazvalo dvadeset četiri sudionika: svećenika, časnih sestara te laika koji animiraju pjevanje i sviranje u svojim župama. Susret je započeo molitvom i uvodnim pozdravom koji je uputio vlč. Marko Stanušić, regens chori sarajevske prvostolnice i koordinator za crkveno-liturgijsku glazbu Vrhbosanske nadbiskupije.

Prvo predavanje imala je dr. s. Vinka Bešlić, profesorica Liturgike na Teološko-katehetskom institutu u Mostaru. Tema izlaganja bila je: *Glazbeno oblikovanje misnoga ordinarija Sanctusa*. U svom izlaganju s. Vinka naglasila je kako je nastao tekst *Sanctusa* i gdje se prvi put spominje. „Najstariji odlomak, koji je skoro identičan početku današnjega *Sanctusa*, nalazimo u knjizi proroka Izaije, točnije u kontekstu njegova viđenja u hramu, gdje su serafi klicali *Svet! Svet! Svet Jahve nad Vojskama. Puna je sva zemlja slave njegove!* (Iz 6,3). Ovoj konstrukciji triput uzastopnog spominjanja svet, nadodane su riječi: (*Gospodin Bog Sabaot*). Za razliku od teksta Iz 6,3 u današnjem *Sanctusu* se nalazi dodatak, koji govori, da su ne samo *zemlja* nego i *nebesa* puna slave Gospodnje.

U Novom zavjetu imamo također tekst, koji tri puta uzastopno spominje riječ „svet“, u knjizi *Otkrivenja* i to u kontekstu klanjanja četiriju bića pred prijestoljem Božjim, koji bez prestanka ponavljaju riječi: *Svet! Svet! Svet! Svet Gospodin, Bog, Svevladar, Onaj koji bijaše i koji jest i kojidolazi!* (Otk 4,8). Za oblikovanje teksta kojeg danas imamo doprinijela je i aklamacija iz Mt 21,9, gdje se kaže kako je narod koji je išao za Isusom kod njegova svečanog ulaska u Jeruzalem klicao: *Hosana Sinu Davidovu! Blagoslovljen Onaj, koji dolazi u Ime Gospodnje! Hosana u visinama!*“, naglasila je s. Vinka.

„*Sanctus* ima dugu tradiciju u liturgiji Crkve te kao jedna od najstarijih pjesama misnog ordinarija čija uloga i značenje vrlo često mnogima još uvijek izgleda nedovoljno jasna. U pojedinim

etapama povijesti, pa nerijetko i u našim mjesnim i župnim zajednicama, uvukla se praksa preuzimanja melodija drugih pjesama umjesto *Sanctusa*. Tako se i u nekim hrvatskim crkvenim pjesmaricama skoro do polovice 19. stoljeća mogu pronaći prijedlozi, da se na primjer umjesto *Sanctusa* pjevaju neke pučke popijevke. Nažalost se taj običaj preuzimanja pjesama hvalbenog karaktera, umjesto *Sanctusa*, zadržao ponegdje i do danas. Možda ponajviše u Božićno i vazmeno vrijeme kao i navelika slavljaja umjesto *Sanctusa* pjeva se neka druga pjesma. Tako se može primjetiti, kako neki voditelji crkvenog pjevanja pa i crkveni glazbenici zamjenjuju *Sanctus* s drugom strofom pjesme *Tebe Boga hvalimo* ili u Božićno vrijeme najčešće s popijevkom *Veselje ti navješćujem*“, pojasnila je s. Vinka.

Sljedeći dio radnog prijepodneva bila je prezentacija pripjevnih psalama vlč. Marka Stanušića nastalih u zadnjih osamnaest godina. Od 35 skladanih psalama autor je odabrao osam: Ps 122 *U dom ćemo Gospodnji; Izl 15 Zapjevat ću Gospodinu; Ps 118 Kliči Bogu sva zemljo; Ps 148 Puna su nebesa; Pokoj vječni daruj im Gospodine; Ps 25 K tebi, Gospode, uzdižem dušu svoju; Ps 51 Smiluj mi se, Bože i Ps 96 Danas nam se rodio.*

Psalme su otpjevali bogoslovi VBS-a Stipe Gabrić i Marko Pavlović uz orguljsku pratnju vlč. Stanušića. Svi ovi psalmi mogu se naći i poslušati na YouTube-u. Dovoljno je ukucati *Marko Stanušić*.

„I kao što su teolozi, profesori na našim katoličkim bogoslovnim fakultetima pozvani pisati članke iz svoje struke te objavljivati razne studije i knjige, tako su i crkveni glazbenici pozvani, ne samo svirati i voditi zborove, već i skladati mise, motete, pripjevne psalmei druge skladbe“, naglasio je vlč. Stanušić. Također, pozvao je sve prisutne da, ukoliko im se kakva melodija ‘mota po glavi’, neka im ne bude mrsko zapisati jer, ako se odmah ne zapiše, takvo što više se nikada neće ponoviti!“

Nakon stanke uslijedilo je treće predavanje koje je održao dr. Ivan Rako, profesor liturgike na KBF-u u Sarajevu na temu *Dječji muški zborovi*.

„Iako na našim prostorima, u Bosni i

Hercegovini, a tako i u Hrvatskoj, nisu poznati dječji muški zborovi koji izvode većinom klasičnu glazbu, potrebno je, u ovom kratkom radu, približiti rad ovih zborova i samu njihovu izobrazbu. U dječjem muškom zboru, za razliku od mješovitog zbora za djecu i mlade, sopran i alt pjevaju dječaci. Korijeni današnjih dječjih muških zborova nalazimo u kapelama ranog i Srednjeg vijeka. Dječaci su pjevali posebno u crkvama, jer je žensko pjevanje, koje je bilo moguće samo u ženskim samostanima, bilo zabranjeno sve do 19. stoljeća“, istaknuo je predavač.

Na kraju susreta bilo je govora o predstojećem XVIII. susretu liturgijskih zborova Vrhbosanske nadbiskupije koji će se, ukoliko se pandemija “korona” virusa ne pogorša, održati u subotu 14. svibnja 2022. Glavni urednik periodičnog glasila za liturgijsku glazbu *Magnificat* vlč. Stanušić pozvao je sve sudionike na suradnju u vezi članaka, glazbenih izvješća pa i novih liturgijskih skladbi naglasivši, da će samo na taj način naš časopis biti još više sadržajnije i bogatiji.

Marko Stanušić, KT

Održan seminar trajne izgradnje svećenika Vrhbosanske nadbiskupije

BILJEŽIMO

U prostorijama NCM-a „Ivan Pavao II.“ u ponedjeljak, 28. veljače i utorak, 1. ožujka održan je seminar trajne izgradnje svećenika Vrhbosanske nadbiskupije do 10 godina misništva.

Na njemu je sudjelovalo 25 od 27 pozvanih svećenika koji su zaređeni za ovu dijecezu u proteklom desetljeću. Dvojica su zbog zdravstvenih razloga bila opravdano odsutna.

Središnja tema ovogodišnjeg seminarara bila je *Odnos svećenika i biskupa: očinstvo-sinovstvo-bratstvo*.

Susret je započeo u poslijepodnevnom satima u ponedjeljak, 28. veljače pozdravnim govorom moderatora susreta mons. Slađana Čosića, generalnog vikara Vrhbosanske nadbiskupije. Nakon toga uslijedilo je prvo predavanje fra Stipe Kljajića, profesora biblijskih znanosti na Franjevačkoj teologiji u Nedžarićima u Sarajevu i zagrebačkom Katoličkom bogoslovnom fakultetu, koje je naslovio: *Prispodoba o milosrdnom ocu ili o izgubljenim sinovima (Lk 15,11-32) kroz prizmu očinstva, sinovstva i bratstva*.

Vrhunac prvog dana godišnjeg susreta svećenika do 10 godina misništva bilo je euharistijsko slavlje u kapelici Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih koje je predslavio vrhbosanski nadbiskup u miru kardinal Vinko Puljić.

Drugoga dana održana su još dva predavanja: *Odnos svećenika i biskupa: teološko-pastoralni pogled* koje je održao dr. sc. don Mladen Parlov, dekan na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u

Splitu te *Dimenzije svećeničkog zajedništva kao lijek dvoličnom subjektivizmu*, koje je imao mons. Petar Palić, mostarsko-duvanjski biskup i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski.

Poslije svih predavanja bilo je predviđeno vrijeme za postavljanje pitanja, međusobnu diskusiju i daljnje osmišljavanje ovih susreta.

Nakon predavanja uslijedila je sv. misa koju je predslavio vrhbosanski nadbiskup mons. Tomo Vukšić, a prigodnu propovijed uputio je biskup Palić.

Ovogodišnji seminar završen je susretom mons. Vukšića i svećenika u kojemu je nadbiskup iskazao zadovoljstvom što je prisutan među mladim svećenicima i kazao je kako će i u budućnosti nastojati biti na ovakvim ili sličnim susretima.

Na dvodnevnom seminaru sudjelovali su: vlč. Goran Kosić, vlč. Ivan Rako, vlč. Ivan Karača, vlč. Ivan Butum, vlč. Oliver Jerković, vlč. Vlado Vrebac, vlč. Ivan Ivančević, vlč. Marko Slišković, vlč. Ante Ljulj, vlč. Štefan Marković, vlč. David L. Trujillo, vlč. Stjepan Didak, vlč. Ljubo Zelenika, vlč. Ivan Dragičević, vlč. Stipica Lešić, vlč. Marcel Tunjić, vlč. Jadranko Kurt, vlč. Marin Babić, vlč. Josip Dedić, vlč. Josip Antukić, vlč. Sandro Jurešić, vlč. Domagoj Matijević, vlč. Ivan Matijević, vlč. Ivan Mijać i vlč. Dražen Kustura.

(D. K.)

+ vlč. Ivan Bošnjak

NAŠI POKOJNI

U večernjim satima na Božić, 25. prosinca 2021. u bolnici u Mostaru u svojoj 84. godini života i 56. svećeništva preminuo je umirovljeni svećenik Vrhbosanske nadbiskupije vlč. Ivan Bošnjak. Ukopan je na mjesnom groblju u selu Borovnica u župi Prozor u utorak, 28. prosinca 2021.

Misu zadušnicu u župnoj crkvi Srca Isusova u Prozoru predvodio je nadbiskup metropolit vrhbosanski **kardinal Vinko Puljić** uz koncelebraciju 15 svećenika i asistenciju đakona. Pokraj lijesa, postavljenog ispred oltara, okupila se rodbina, prijatelji i znanci kao i vjernici župe Prozor te grupa vjernika predvođena župnikom vlč. **Ilijom Marinovićem** iz župe Jelah u usorskom kraju pokraj Doboja gdje je vlč. Ivan najduže obnašao svećeničku službu.

Izraze sućuti rodbini pokojnog **svećenika Ivana** i svim okupljenima uputio je prozorski župnik i dekan **mons. Marko Tomić** koji je na osobit način pozdravio kardinala Puljić. Istaknuo je da mu je bila radost poznavati svećenika Ivana i s njim surađivati tijekom posljednje četiri godine koje je proveo vlč. Bošnjak u svojoj rodnoj župi Prozor i Borovnici.

Uvodeći u misno slavlje, kardinal Puljić je uputio izraze kršćanske sućuti rodbini pokojnog svećenika Ivana.

Nakon što je **đakon Josip**, jedan od više svećeničkih kandidata iz Prozora, navijestio evanđeoski odlomak, kardinal Puljić je uputio prigodnu propovijed. „Bog je pozvao svećenika Ivana u ove božićne dane da pođe pred lice Božje. I mi kod svakoga sprovoda ispitamo svoju savjest“, rekao je kardinal Puljić napominjući da čovjek tijekom života ima puno želja i planova. „Kad smrt dođe, sve te želje prođu i svi planovi nestanu, a najvažnije jest ono s čime dolazimo pred lice Božje. Zato svaki sprovod u čovjeku budu svijest o tome što ćemo ponijeti pred Boga, a to je kršćanska ljubav po kojoj je Bog došao na zemlju i obavio je božanskom ljubavlju. Želimo probuditi vjeru u vječni život“, kazao je kardinal Puljić napominjući da žive u vremenu kada se ono

što je materijalno nameće kao glavno pa ljudi rijetko misle na vječnost.

“Opraštajući se od pokojnog svećenika Ivana kao nadbiskup želim mu reći hvala za svećeničko služenje u ovoj nadbiskupiji, za brojne sakramente koje je dijelio, za propovijedanje i drugo svećeničko djelovanje. Neka mu Bog bude nagrada, a ono ljudsko slabo neka mu Bog milosrdni oprost i izbriše i primi u vječni zagrljaj“, kazao je kardinal Puljić dodajući da čovjek u svojoj zemaljskoj stvarnosti teško može zamisliti nebesku stvarnost, ali može moliti Božje milosrđe.

Liturgijsko pjevanje animirao je mješoviti župni zbor pod ravnanjem **gđe Biljane Glibo** i uz orguljsku pratnju **s. Marinele Zeko**.

Na kraju misnog slavlja prepošt Stolnog kaptola vrhbosanskog **mons. Ante Meštrović**, koji je rodnom iz župe Prozor te dugogodišnji Ivanov prijatelj, uputio je izraze sućuti i ukratko prikazao njegov životni put.

Kardinal Puljić je predvodio i sprovodne obrede na Groblju u Borovnici.

Vlč. Ivan Bošnjak rođen je 9. siječnja 1938. u mjestu Borovnica u župi Prozor od roditelja **Marka** i **Marije rođ. Andričić**. Osnovnu školu pohađao je u rodnom mjestu. Srednjoškolsku i filozofsko-teološku naobrazbu stekao je u Zagrebu gdje je i zaređen za svećenika 29. lipnja 1966. Tijekom aktivne svećeničke službe pastoralno je djelovao kao župni vikar u: Brčkom i Zavidovićima, a župni upravitelj bio je u: Čemernom, Vukanovićima, Žabljaku, Jelahu, Vidovicama i Lukavcu. Uz to je u dva navrata bio i dekan Usorskog dekmeta. U zasluženu svećeničku mirovinu otišao je 2013., a posljednju službu župnika imao je u župi Sv. Ivana Krstitelja Jelah. Umirovljeničke dane provodio je rodnoj Borovnici, a po potrebi vrlo rado je pomagao svećenicima u župi Prozor, ali i u okolnim župama.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

(D. K./Kta)

STATISTIČKI PODACI ŽUPA PO DEKANATIMA ZA 2021. GODINU - Vrhbosanska nadbiskupija																		
R. br.	Župa	Broj vjernika	Domać.	K r š t e n i			Prvopri- česnici	Krizma	Crkveno vjenčani					U m r i i				
				do 1 god.	od 1 do 7 god.	iznad 7 god.			Ukupn o	između katolika	između katolika i kšt.	između katolika i nekatolik	između katolika i nekatolik	Ukupno vjenčani	provi- denti sv. Sakra- mentn i zbog neprovi- denti smrti	ni zbog neprovi- denti smrti	ni zbog neprovi- denti smrti	ni zbog neprovi- denti smrti
Kreševski dekanat																		
1	Banbrdo	1.413	587	13	1	0	14	25	4	0	0	0	4	20	9	18	47	
2	Brestovsko	1.200	484	20	0	0	20	35	9	0	0	0	9	26	2	8	36	
3	Busovača	4.800	1.965	57	0	0	57	69	36	1	0	0	37	95	12	5	112	
4	Deževica	84	38	3	0	0	3	0	1	0	0	0	1	13	0	0	13	
5	Fojnica	2.190	948	25	0	1	26	42	9	0	0	0	9	29	2	35	66	
6	Gromiljak	1.640	649	23	0	0	23	45	9	0	0	0	9	15	10	15	40	
7	Kiseljak	4.506	1.776	42	4	0	46	101	27	0	0	0	27	33	39	17	89	
8	Kreševo	2.929	1.134	30	5	0	35	72	16	1	0	0	17	44	17	22	83	
9	Visoko	189	105	1	0	0	1	4	4	0	0	0	4	6	3	2	11	
	Ukupno:	18.951	7.686	214	10	1	225	393	115	2	0	0	117	281	94	122	497	
II. Ramski dekanat																		
1	Doljani	170	75	3	0	1	4	5	0	0	0	0	0	9	1	3	13	
2	Gračac	789	281	11	0	0	11	20	9	0	0	0	9	18	4	2	24	
3	Obri	28	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	3	
4	Prozor	3.364	1.023	36	0	0	36	78	22	0	0	0	22	22	7	9	38	
5	Rama - Ščit	1.946	560	28	0	0	28	43	23	0	0	0	23	45	0	12	57	
6	Rumboci	1.151	315	18	0	0	18	23	4	0	0	0	4	16	17	0	33	
7	Solak. Kula	12	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	5	
8	Uzdol	271	92	6	1	0	7	8	2	0	0	0	2	12	5	0	17	
9	Podhum-Žitače	54	38	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	3	
	Ukupno:	7.785	2.408	102	1	1	104	177	60	0	0	0	60	132	35	26	193	

DODATAK

V.	Bugojanski dekanat																																								
1	Bistrica/Uskop	509	211	6	0	0	0	0	0	6	3	11	4	4	9	2	0	0	11																						
2	Bugojno	1.710	872	14	0	0	0	14	8	32	18	32	18	46	37	49	132																								
3	Dobretići	223	98	3	0	0	0	3	2	8	3	8	3	5	16	16	37																								
4	Glavice	172	94	2	0	0	0	2	2	2	2	2	1	4	2	2	8																								
5	G. Vakuf-Uskop	2.885	1.078	36	0	0	0	36	24	66	27	66	27	70	7	2	79																								
6	Kandija	482	154	4	0	0	0	4	2	9	5	9	5	15	5	4	24																								
7	Kupes	1.603	536	20	0	0	0	20	14	27	12	27	12	9	6	0	15																								
8	Otinovci-Kupres	91	32	0	1	0	0	1	0	0	1	0	1	8	2	0	10																								
9	Podmilačje	1.550	650	34	3	1	0	38	15	42	14	42	14	47	5	2	54																								
10	Rastičevo	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1	0	6																								
11	Skopalj. Grač.	468	201	4	0	0	0	4	15	21	6	21	6	10	10	5	25																								
12	Suho Polje	317	96	10	0	0	0	10	3	14	1	14	1	14	10	0	24																								
	Ukupno:	10.013	4.023	133	4	1	0	138	78	232	92	92	242	103	80	425																									
VI.	Travnički dekanat:																																								
1	Brajkovići	271	122	8	1	0	0	9	3	0	3	0	3	10	4	4	18																								
2	Bučići	1.045	422	20	4	0	0	24	9	0	14	0	14	14	4	3	21																								
3	Dolac	1.721	747	17	0	0	0	17	17	0	11	0	11	32	14	6	52																								
4	Guča Gora	495	226	6	0	0	0	6	2	0	4	0	4	16	5	11	32																								
5	Korićani	5	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	4																								
6	Nova Bila	3.316	1.205	35	5	0	0	40	34	0	23	0	23	30	25	16	71																								
7	Novi Travnik-P.	2.149	890	30	0	1	0	31	25	0	17	0	17	13	10	6	29																								
8	Novi Travnik-U.	1.510	515	12	0	0	0	12	10	0	2	0	2	5	2	15	22																								
9	Ovčarevo	1.200	545	20	0	0	0	20	11	0	8	0	8	13	25	0	38																								
10	Pećine	52	32	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	5	8	0	13																								
11	Podkraj	265	121	6	0	0	0	6	5	0	2	0	2	6	1	1	8																								
12	Rankovići	1.547	504	16	0	0	0	16	12	0	5	0	5	19	4	0	23																								
13	Rostovo	27	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3	4																								
14	Travnik	919	424	4	0	3	0	7	7	7	6	0	6	7	13	15	35																								
15	Turbe	175	94	3	0	0	0	3	0	0	2	0	2	10	1	0	11																								
16	Vitez	9.768	3.747	143	2	1	0	146	101	103	60	103	60	58	25	62	145																								
	Ukupno:	24.465	9.614	322	12	5	0	339	236	110	157	110	243	141	142	526																									

DODATAK

DODATAK

VII.	Žepački dekanat		8	0	0	0	8	17	20	8	0	0	0	0	8	3	2	0	5			
																					1	2
1	Bistrica k. Ž.	783	268																			
2	Globarica	387	148					3	0	5	0	0	0	0	5	10	0	0	10			
3	Lovnica	246	108					0	0	2	0	0	0	0	2	7	1	0	8			
4	Lug-Brankov.	1.357	414					11	0	17	0	0	0	0	17	2	16	0	18			
5	Maglaj	380	164					4	5	4	0	0	0	4	11	0	3	14				
6	Novi Šeher	2.476	857					30	0	16	0	0	0	16	24	12	17	53				
7	Osova	2.256	756					16	0	14	0	0	0	14	9	20	17	46				
8	Radunice	199	88					0	0	0	0	0	0	0	7	0	0	7				
9	Zavidovići	777	399					3	5	5	0	0	0	5	17	0	17	34				
10	ZE-Crkvica	1.145	620					11	7	6	0	0	0	6	24	3	32	59				
11	ZE-Čajtraš	399	180					1	4	0	0	0	0	0	2	10	0	12				
12	ZE-Klopče	256	130					2	0	1	0	0	0	1	9	3	0	12				
13	ZE-Sv. Ilija	1.381	712					6	5	1	0	0	0	1	31	14	11	56				
14	ZE-Sv. Josip	1.418	684					10	5	2	0	0	0	2	16	39	0	55				
15	Žepče	3.894	1.412					38	48	32	0	1	33	56	19	0	75					
	Ukupno:	17.354	6.940					152	99	113	0	1	114	228	139	97	464					
	VIII.	Derventski dekanat																				
1	Bijelo Brdo	26	16					0	0	0	0	0	0	0	5	3	2	10	RS			
2	Bos. Brod	44	37					0	0	0	0	0	0	0	8	0	0	8	RS			
3	Brunica	21	15					0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	3	RS			
4	Bukovica	4	2					0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	RS			
5	Cer	30	24					0	0	0	0	0	0	4	3	1	8	8	RS			
6	Derventa	122	80					0	0	0	0	0	0	12	8	7	27	27	RS			
7	Foča k. Derv.	79	53					0	0	0	0	0	0	7	0	0	7	7	RS			
8	GM-Sijekovac	12	8					0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	RS			
9	Kolibe	6	4					0	0	0	0	0	0	4	0	0	4	4	RS			
10	Koraće	38	23					0	0	0	0	0	0	5	3	0	8	8	RS			
11	Kulina	9	6					0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	RS			
12	Novo Selo-Pre.	37	26					0	0	0	0	0	0	9	2	1	12	12	RS			
13	Plehan	91	62					0	0	0	0	0	0	18	1	0	19	19	RS			
14	Sočanica	6	4					0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	RS			
15	Žeravac	47	29					0	0	0	0	0	0	3	0	2	5	5	RS			
	Ukupno:	572	389					0	2	0	3	1	0	79	21	14	114					

DODATAK

XI. Brčanski dekanat																			
1	Bijeljina	86	47	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	2	1	0	4	5 RS
2	Boče	387	186	2	0	9	2	0	0	2	0	0	0	2	31	4	3	38	
3	Brčko	350	224	3	0	8	6	0	0	3	1	0	0	3	4	8	21	33	
4	Dubrave	1.682	932	10	1	15	11	0	0	6	1	0	0	7	50	34	13	97	
5	Gorice	155	86	1	0	3	1	0	0	3	1	0	0	1	5	0	7	12	
6	Krepić	91	53	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	3	2	8	
7	Poljaci	284	138	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	25	3	0	28	
8	Špionica	637	322	4	2	3	6	0	0	6	0	0	0	6	11	7	20	38	
9	Ulice	524	255	9	0	0	9	0	0	6	0	0	0	6	25	8	2	35	
10	Zovik	590	258	4	5	4	9	0	0	4	0	0	0	4	19	22	5	46	
	Ukupno:	4.786	2.501	36	8	43	48	11	28	3	0	0	31	174	89	77	340		
XII. Doborski dekanat																			
1	Čardak	85	51	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	1	8 RS
2	D. Tramošnica	163	95	1	0	1	2	0	8	0	0	0	0	0	4	3	0	7 RS	
3	Garevac	85	50	2	0	0	2	0	0	1	1	0	0	2	7	1	2	10 RS	
4	G. Dubica	978	430	10	1	0	11	8	0	7	0	1	8	29	3	11	43		
5	G. Tramoš.	168	88	1	0	0	1	0	3	1	0	0	1	10	2	1	13 RS		
6	Gradačac	215	106	0	0	1	1	1	1	1	0	0	1	3	1	6	10		
7	Modriča	42	31	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	2	4 RS		
8	N.Selo-Baleg.	1.515	409	4	1	0	5	4	0	1	1	0	2	11	5	9	25		
9	Odžak	981	459	8	0	1	9	9	0	4	0	0	4	6	2	1	9		
10	Pecnik	70	44	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	4	3	15 RS		
11	Pos. Mahala	297	131	5	0	0	5	3	0	2	0	0	2	1	1	8	10		
12	Potočani	637	322	3	3	0	6	10	0	3	0	0	3	26	10	2	38		
13	S. Slatina	23	12	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	3	0	2	5 RS		
14	Svilaj	520	315	2	4	0	6	6	0	3	0	1	4	16	11	12	39		
15	Turić	63	53	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	13	3	1	17 RS		
	Ukupno:	5.842	2.596	37	12	3	52	42	12	23	2	2	27	146	46	61	253		

XIII.	Šamački dekanat	K r i s t e n i				Prvopri česnici	Krizma	C r k v e n o v j e n č a n i				U m r l i						
		do 1 god.	od 1 do 7 god.	iznad 7 god.	Ukupno			između dvoje katolika	između katolika i kršt. nekatolika	između katolika i nekrštenoga	Ukupno vjenčanih	provideni sv. Sakramentima	neprovideni zbog nagle smrti	neprovideni zbog neznačajne svestike	Ukupno			
	1 Bos. Šamac	72	48	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	5	6	13	RS
	2 Domaljevac	1.300	623	11	0	11	9	0	8	0	0	0	8	24	5	11	40	
	3 Grebnice	578	306	8	0	10	7	0	4	0	0	0	4	15	8	9	32	
	4 Koprivice	214	159	4	0	4	3	0	0	0	0	0	0	10	2	1	13	
	5 O.L. Bok	1.890	764	18	0	18	10	26	11	0	0	0	11	35	15	14	64	
	6 Orašje	1.110	425	13	1	16	5	0	0	0	0	0	0	2	3	7	12	
	7 Prud	438	183	1	0	1	5	0	0	0	0	0	0	9	9	0	18	
	8 Tišina	150	105	3	0	3	0	0	1	0	0	0	1	15	1	2	18	RS
	9 Tolisa	5.993	2.758	82	0	83	45	63	42	0	0	0	42	119	31	0	150	
	10 Vidovice	618	287	8	0	8	3	15	2	0	0	0	2	25	2	6	33	
	Ukupno:	12.363	5.658	148	1	154	87	104	68	0	0	0	68	256	81	56	393	
STATISTIKA PO DEKANATIMA 2021. godine																		
R. br.	Dekanat	Broj vjernika	Domać.	K r i s t e n i				Prvopri česnici	Krizma	C r k v e n o v j e n č a n i				U m r l i				
				do 1 god.	od 1 do 7 god.	iznad 7 god.	Ukupno			između dvoje katolika	između katolika i kršt. nekatolika	između katolika i nekrštenoga	Ukupno vjenčanih	provideni sv. Sakramentima	neprovideni zbog nagle smrti	neprovideni zbog neznačajne svestike	Ukupno	
1	Kreševski	18.951	7.666	214	10	1	225	169	393	115	2	0	117	281	94	122	497	
2	Ramski	7.785	2.408	102	1	1	104	63	177	60	0	0	60	132	35	26	193	
3	Sarajevski	8.184	4.099	41	5	6	52	52	50	11	0	3	14	100	58	148	306	
4	Sutješki	3.780	2.044	22	11	6	39	17	0	7	2	0	9	96	92	46	234	
5	Bugojski	10.013	4.023	133	4	1	138	78	232	92	0	0	92	242	103	80	425	
6	Travnički	24.465	9.614	322	12	5	339	236	110	157	2	0	159	243	141	142	526	
7	Žepački	17.354	6.940	203	9	6	218	152	99	113	0	1	114	228	139	97	464	
8	Derventski	572	389	2	0	1	3	0	2	0	0	0	0	79	21	14	114	
9	Tuzlanski	9.231	4.616	44	19	1	64	37	8	18	0	3	21	107	105	283	495	
10	Usorski	4.176	1.847	42	4	0	46	20	60	16	1	0	17	106	30	55	191	
11	Bričanski	4.786	2.501	36	8	4	48	43	11	28	3	0	31	174	89	77	340	
12	Doborski	5.842	2.596	37	12	3	52	42	12	23	2	2	27	146	46	61	253	
13	Šamački	12.363	5.658	148	1	5	154	87	104	68	0	0	68	256	81	56	393	
	Ukupno:	127.502	54.421	1.346	96	40	1.482	996	1.258	708	12	9	729	2.190	1.034	1.207	4.431	

DODATAK

